

Liedon keskustan kehittämissuunnitelma

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

Kuva: Maanmittauslaitos - Karttapaiikka

Lieto 2050 ja 2125

Suunnitelmassa visioidaan, hahmotellaan ja visualisoidaan Liedon tulevaa kehitystä 25 ja 100 vuoden päähän ulottuvien skenaarioiden kautta tiiviissä yhteistyössä kaupungin ja sidosryhmien kanssa.

Hankkeen tiedot

Suunnitteluryhmä

Ramboll Finland Oy

Linda Wiksten	Projektipäällikkö, arkkitehti SAFA
Eero Salminen	Kauppa- ja elinkeinokehitys, KTM
Topi Jormalainen	Liikenne ja liikkuminen, ins.
Juho Renvall	Sidosryhmäyhteistyö, muotoilija
Else Luotinen	Kaupunkisuunnittelu, arkkitehti SAFA
Sofia Savikuja	Kaupunkisuunnittelu, arkkitehti
Mikko Vekkeli	Viherympäristö, maisema-arkkitehti
Jarkko Kukkola	Palvelut ja elinvoimaisuus, FM
Kirsikka Siik	Kestävä aluesuunnittelu, arkkitehti

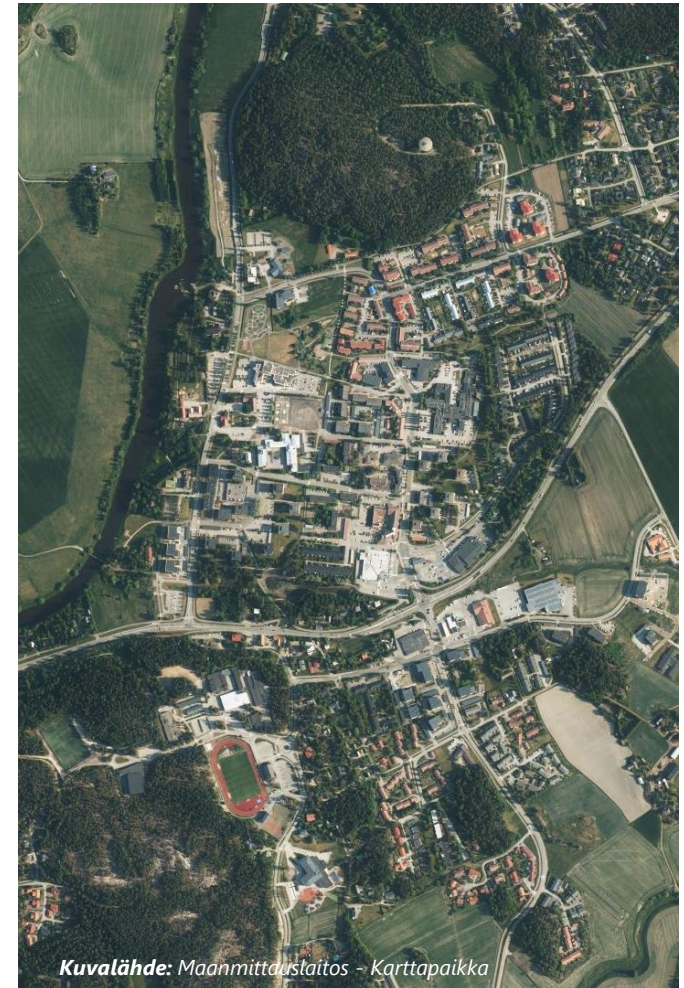
Ohjausryhmä

Liedon kunta

Kaupunginjohtaja Mika Ingi
Hallintopalvelujen toimialajohtaja Anne Rantala
Teknisten palvelujen toimialajohtaja Jonas Nylund
Kaupunkikehityspalvelujen toimialajohtaja Jani Kreula
Kaavoituspäällikkö Mervi Tammi
Kaupunginhallituksen pj Mari Mikkola
Kaupunginvaltuuston pj Riina Kolkkala
Kaavoitus- ja rakennuslautakunnan pj Jaakko Heininen
Kaavoitus- ja rakennuslautakunnan vpj Juhani Pilpola

Ryhmäpuheenjohtajat:

Liedon Kokoomuksen valtuustoryhmä: Simo Ala-Nissilä
Perussuomalaisten valtuustoryhmä: Tomi Pohjankukka
Keskustan Liedon valtuustoryhmä: Juha Marjomaa
Liedon vihreä valtuustoryhmä: Heidi Tuimala
Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä: Niina Piippo
Liedon Vasemmistoliiton valtuustoryhmä: Jenni Kauppinen
KD:n valtuustoryhmä: Sirkku Kemppainen

Kuvalähde: Maanmittaustaitos - Karttapaikka

Sisällysluettelo

1. Johdanto

- 1.1 Tiivistelmä
- 1.2 Suunnittelualue
- 1.3 Kehitystarpeet

2. Nykytila-analyysi

- 2.1 LICVY-analyysi: elävä & kestävä alue
- 2.2 Perustiedot & sijainti aluerakenteessa
- 2.3 Alueelliset kehitystrendit
- 2.4 Liedon historian vaiheita
- 2.5 Liikkuminen
- 2.6 Palvelut
- 2.7 Maisemarakenne & kulttuuriympäristö
- 2.8 Kaupunkikuva
- 2.9 Kaavatilanne

3. Sidosryhmät

- 3.1 Sidosryhmäkysely
- 3.2 Sidosryhmähaastattelut
- 3.3 Tavoitetyöpaja

4. Visio ja skenaariot

- 4.1 Trenditarkastelu
- 4.2 Tulevaisuusskenaariot 2050 ja 2125
- 4.3 Vision yhteiskehittämistyöpaja
- 4.4 Visio

5. Suunnitelmaluonnos

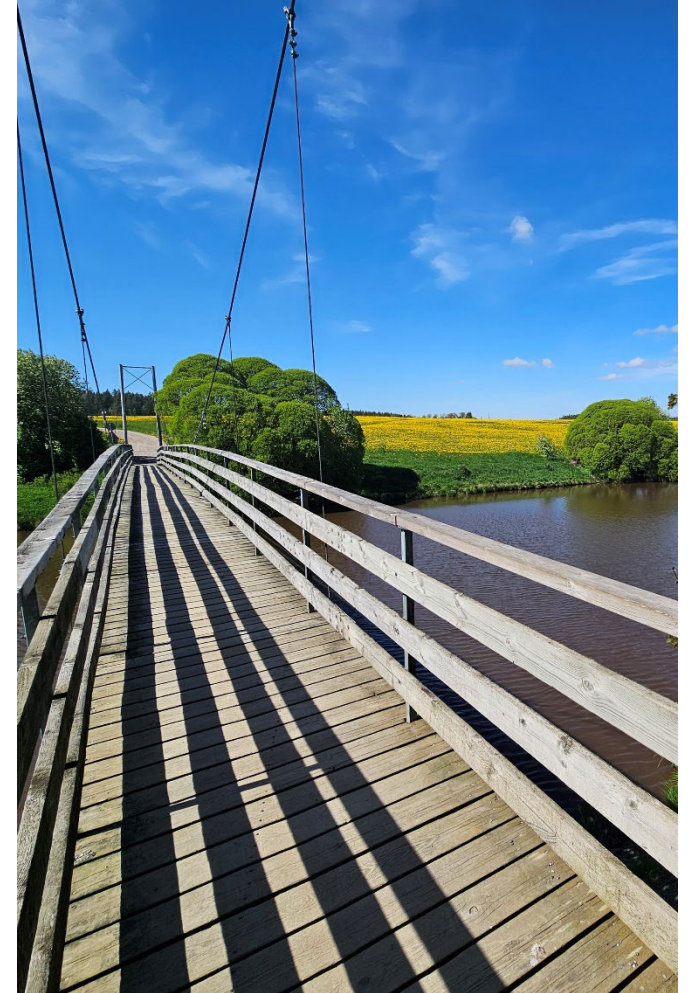
- 5.1 Suunnitelmatyöpaja sidosryhmille
- 5.2 Suunnitelmaluonnos

6. Kehittämissuunnitelma

- 6.1 Strategiatyöpaja
- 6.2 Suunnitelma
- 6.3 Liikenne & yhteydet
- 6.4 Viher- ja virkistysverkosto
- 6.5 Toimenpidekortit

Liite

Sidosryhmätyöskentelyn tulokset

1. Johdanto

1.1 Tiivistelmä

Työ aloitettiin keväällä 2025. Aloituskokoukset pidettiin työryhmän kesken sekä työryhmän edustajien ja Liedon kaupungin edustajien kesken. Kokouksissa päätettiin työn etenemisestä ja keskusteltiin sen lähtökohdista. Tunnistettuja keskustan kehitystarpeita olivat moderni kaupunkirakenne, palveluiden ketju, vehreät puistot sekä viihtyisät ulkotilat, helppo liikkuminen sekä vartin keskusta ja yhteiskehittäminen.

Työryhmän kesken sovittiin työnjaosta. Nykytila-analyysi aloitettiin kartoittamalla tietoja Liedon alueesta ja tunnistamalla sidosryhmät. Sidosryhmille osoitettiin kesän 2025 aikana karttakysely, kohdennettuja haastatteluja sekä Liedossa järjestettävä ideatyöpaja. Saatavilla olevan datan, sidosryhmätyöskentelyn ja kohdekäynnin perusteella muodostettiin käsitys suunnittelukohteesta. Havaintoja olivat muun muassa jokilaaksojen ja kulttuuriperinnön merkitys aluekehityksessä, palvelujen ja asumisen kehittämistarve sekä valtatie haaste suunnittelulle.

Analyysivaiheen pohjalta työryhmässä aloitettiin skenaariotyöskentely, jossa muodostettiin kolme erilaista skenaariota Liedon keskustan tulevaisuudelle. Skenaariot toimivat Liedossa järjestetyn visiotyöpajan pohjana. Työpajatyöskentelystä kerättiin yhteen tietoja, minkälaista elämää Liedossa halutaan tulevaisuudessa viettää ja miten se mahdollistetaan. Visiotyöpajaan, Liedon kunnan strategiaan ja analyysiin pohjaten muodostettiin visio Liedon keskustan kehittämiselle.

Visiovaiheen jälkeen työ eteni suunnitelmaluonnosten laatimiseen ja niiden kehittämiseen kohti toteuttamiskelpoista kehittämissuunnitelmaa. Vision pohjalta muodostettiin alustava suunnitelmaluonnos, jossa tarkasteltiin keskustan rakennetta, toimintojen sijoittumista sekä liikkumisen ja vihervestoston kokonaisuutta. Tavoitteena oli yhdistää valtatie jakama keskusta selkeäksi ja toiminnalliseksi kokonaisuudeksi sekä luoda keskustaa jäsentävä pääreitti, joka kytkee keskeiset kaupunkilat ja ympäröivät maisema-alueet toisiinsa.

Suunnitelmaluonnosta kehitettiin sidosryhmäyhteistyön kautta suunnitelmatyöpajassa, jossa tunnistettiin keskeisiä vahvuuksia, haasteita ja kehittämistarpeita. Keskusteluissa korostuivat erityisesti palvelujen sijoittumisen, liikennejärjestelyjen, kävely-ympäristön sekä keskustan vetovoiman ja tiiviiden kysymykset. Työpajan palautteen perusteella suunnitelmaa tarkennettiin siten, että se tukee entistä paremmin ydinkeskustan elävyyttä, palveluiden saavutettavuutta sekä eri toimintojen luontevaa sijoittumista.

Jatkokehityksessä laadittiin varsinainen kehittämissuunnitelma, jossa visio konkretisoitiin rakenteelliseksi periaatteiksi ja toimenpiteiksi. Keskeiseksi ratkaisuksi muodostui keskustalinkki, joka yhdistää valtatie erottamat keskustan osat kaupunkilallisesti ja toiminnallisesti. Sen ympärille sijoittuvat hybridikorttelit, joissa yhdistyvät asuminen, palvelut ja työpaikat, mahdollistaen keskustan elinvoiman sekä eri vuorokaudenaikoina toimivan kaupunkielämän.

Kaupunkirakennetta kehitetään vaiheittain ydinkeskustasta ulospäin siten, että uusi rakentaminen kytkeytyy olemassa olevaan rakenteeseen ja mahdollistaa hallitun kasvun.

Suunnitelmassa korostuvat kestävät liikkumisen ratkaisut, valtatie estevaikutusten lieventäminen sekä kävelyä ja pyöräilyä tukeva katutilojen kehittäminen. Samalla viher- ja virkistysverkostoa kehitetään yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, joka yhdistää keskustan keskeiset alueet jokirantoihin ja ympäröivään maisemaan sekä tukee alueen viihtyisyyttä ja ilmastokestävyyttä.

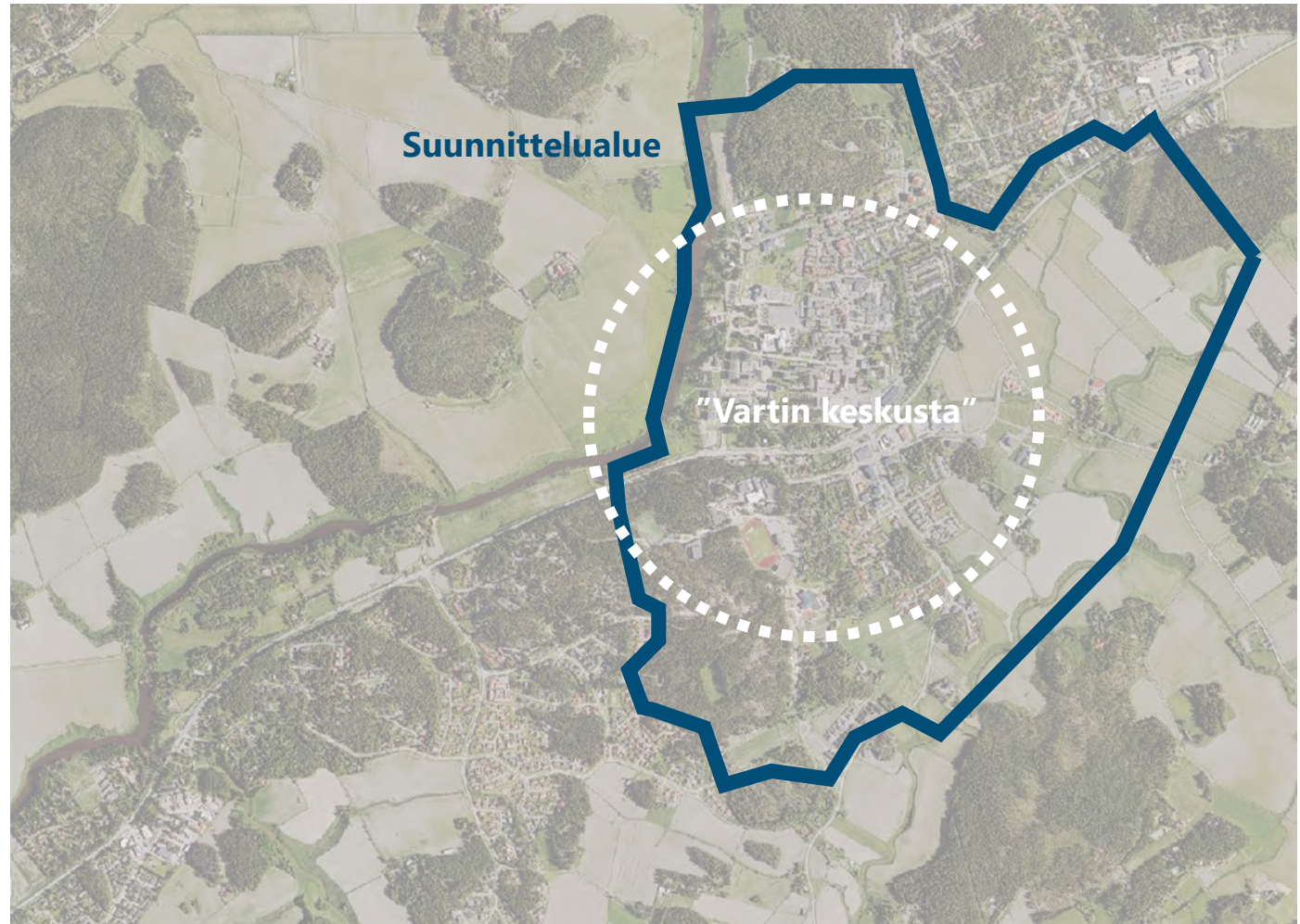
Toteutuksen vaiheistusta ja toimenpiteitä tarkennettiin strategiatyöpajassa, jossa määriteltiin kehittämisen keskeiset askelmerkit ja aikajänne. Tiekartta jäsentää kehittämisen vaiheittaiseksi prosessiksi, jossa edetään keskustan vetovoimaa parantavista toimenpiteistä ja maankäytön valmistelusta kohti laajempaa rakenteellista uudistumista ja uusien alueiden rakentamista.

Kokonaisuutena visiovaiheen jälkeiset suunnitteluvaiheet muuntavat strategisen vision konkreettisiksi ratkaisuihin ja luovat selkeän pohjan keskustan vaiheittaiselle kehittämiselle kohti elinvoimaista, saavutettavaa ja identiteetiltään vahvaa kokonaisuutta.

1.2 Suunnittelualue

Suunnittelualue sijoittuu Liedon keskusta ja sen ympäristöön. Laajuudeltaan alue on noin 350 ha. Liedon keskustan rakenne rajautuu lännessä sekä idässä jokilaaksoihin ja laajoihin peltoaukeisiin. Pohjoisessa ja etelässä rakennetta rajaavat metsäiset mäet. Alueen läpi kulkee valtatie 10:n linjaus eli Hämeentie, joka jakaa alueen kahtia viistosti. Suunnittelualueeseen sisältyy alueita valtatie molemmin puolin.

Suunnittelualueen raja kulkee lännessä Aurajoessa ja valtatie 10:n eteläpuolella Vierunpuiston ulkoilualueen länsipuolella. Pohjoisessa raja kulkee Keisvuoren pohjoispuolella ja Jokilan sekä Piispan asuinalueiden välissä. Idässä raja kulkee Maismäen yli Savijokilaaksoa pitkin etelään. Etelässä alue rajautuu Ruohokukkulan eteläpuolelle.

Suunnittelualueen rajaus ilmakuvassa ja vartin keskustan potentiaalinen kehitysalue. Ilmakuvan kuvalähde: Maanmittauslaitos.

1.3 Kehittämistarpeet ja tavoitteet

Kehittämistarpeet

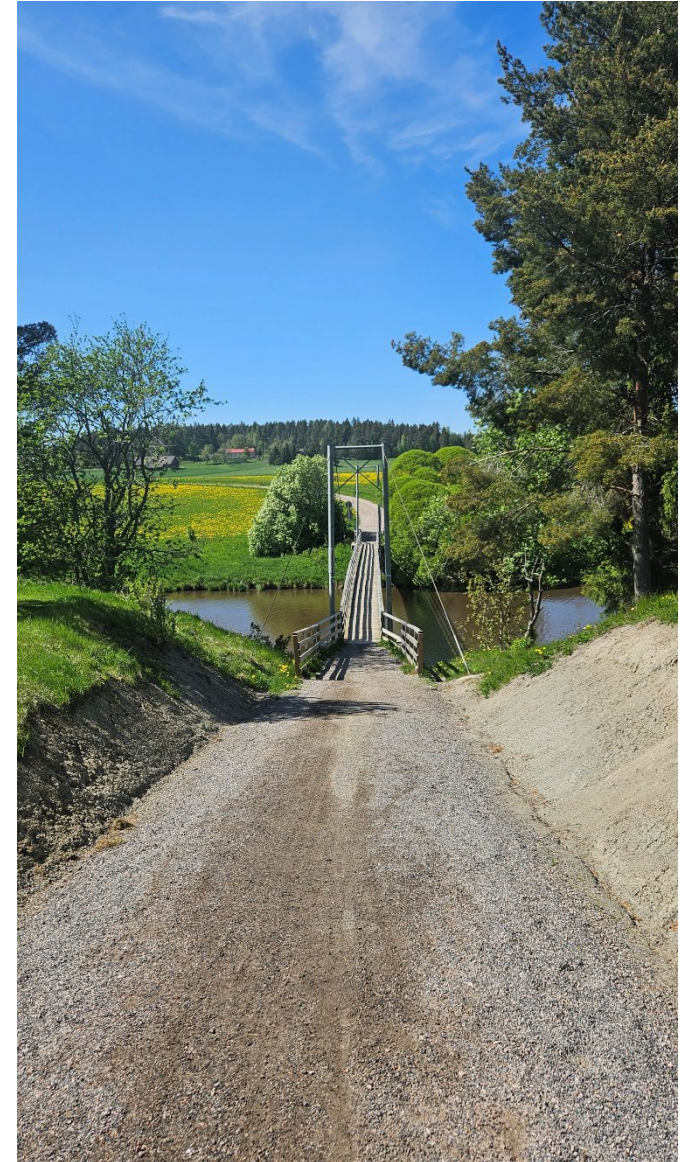
Kehittämissuunnitelman taustalla on halu uudistaa Liedon keskustaa kokonaisvaltaisesti. Jo ennen työn alkua kehittämistarpeiksi ovat nousseet mm.

1. **Moderni kaupunkirakentaminen:** Haaveena ovat mm. kymppitietä reunustavat modernit ja korkeat kerrostalokorttelit, joissa on aivan uudenlaisia elementtejä ja vaikuttava kaupunkikuvallinen ilme.
2. **Palveluiden ketju:** Tavoitteena on saada alueelle paljon lisää palveluita vartin päästä Turun Kupittaalta – esimerkiksi monipuolinen tarjonta kauppoja, ravintoloita ja kulttuurikohteita. Yritysten kiinnostus Lietoon on ollut suurta ja alueelle varmistetaan yrityksille hyvät toiminta- ja laajentumisedellytykset tulevaisuuteen.
3. **Vehreät puistot ja viihtyisät julkiset ulkotilat:** Kaupunkikeskustassa tulisi olla viihtyisiä virkistysalueita ja kiinnostavia julkisia ulkotiloja, joihin kaupunkitaide tuo oman mausteensa. Puistot, virkistysalueet ja kaikille avoimet julkiset ulkotilat houkuttelevat erilaisia käyttäjiä ja luovat osaltaan viihtyisemmän ympäristön.
4. **Helppo liikkuminen ja vartin keskusta:** Lieto tulee yhdistymään kesällä 2025 entistä vahvemmin Turkuun Fölin runkolinjauudistuksen myötä. Liedosta tulee pääsemään tulevan Kupittaan kannen alueelle vartissa. Toisaalta taas Lietoa halkovan kymppitien ruuhkineen on tunnistettu olevan kaupunkisuunnittelullinen haaste.
5. **Yhteiskehittäminen:** Kaupunkikeskustan kehittäminen vaatii yhteistyötä eri sidosryhmien välillä, kuten kaupunkilaisten, yritysten ja viranomaisten kesken.

Tavoitteet

Liedon keskustan kehittämissuunnitelman tavoitteena on selvittää millaisin keinoin, palveluin, investoinnein ja rakenteellisin muutoksen Liedon keskustan alue uudistuu kokonaisvaltaisesti vetovoimaiseksi vartin keskustaksi. Suunnitelman tavoitteita ovat:

- Luoda visio Liedon keskustasta
- Palveluiden sijoittumisen edistäminen keskustaan
- Vehreiden ja taiteella elävöitettyjen julkisten tilojen ideointi
- Asumisen houkuttelevuuden lisääminen modernin kaupunkirakentamisen keinoin ja uusia asuinkortteleita suunnittelemalla
- Lietoa halkovan kymppitien kaupunkisuunnittelullisten haasteiden ratkaisujen tarkastelu
- Työpaikkojen vetovoiman parantaminen
- Kaupallisten palveluiden monipuolistaminen asukasmäärän kasvuun varautuen
- Ns. vanhan keskustan tiivistämisen ja täydennysrakentamisen mahdollisuuksien kartoitus ja ideointi
- Kestävän kehityksen ja tulevaisuuden muuttuvan toimintaympäristön huomioiminen osana tulevaisuusvisiota
- Hankkeen toteutettavuuden mahdollistaminen

2. Nykytila-analyysi

Tässä luvussa kartoitetaan alueen suunnitteluun vaikuttavia lähtökohtia, mahdollisuuksia ja rajoitteita sekä muodostetaan käsitys suunnitteluun liittyvistä eri intresseistä ja tavoitteista.

2.1 LIVCY –analyysi: elävä & kestävä alue

LIVCY (Liveable city) on Rambollin monialaisen asiantuntijaryhmän kehittämä ja tieteelliseen tutkimukseen perustuva palvelukokonaisuus.

LIVCY-mallissa **elävyys arjessa** tarkoittaa, että elämän ja ihmisen perustarpeiden mukaiset välttämättömimmät palvelut ja toiminnot ovat helposti saavutettavissa **kestävillä kulkumuodoilla** ja niitä on monipuolisesti.

Analyyssissä huomioitiin **saavutettavuus lähimpiin palveluihin eri kävelen ja pyöräillen**. Lisäksi tutkittiin saavutettavuutta joukkoliikenteellä ja autolla.

Etäisyydet on pisteytetty (0-100) niin, että mitä lähempänä palvelu sijaitsee, sitä enemmän pisteitä. Nolla pistettä saa, jos etäisyys on yli 3 km.

Palvelut muodostavat 6 kategoriaa, jotka on esitetty taulukossa. Palvelut on painotettu sen mukaan, kuinka tärkeitä ne ovat arjen sujuvuuden kannalta.

Analyyssissä laskettiin arvosanat jokaiselle palvelulle, kategorialle ja niistä muodostuvalle kokonaisuudelle.

Livcy palvelut ja kategoriat

	Palvelu	Kategoria
	Päivittäistavara	Kauppa ja palvelut
	Hypermarket	Kauppa ja palvelut
	Apteekki	Kauppa ja palvelut
	Erikoiskauppa	Kauppa ja palvelut
	Ravintola	Kauppa ja palvelut
	Asiointi	Kauppa ja palvelut
	Kierrätyspiste	Kauppa ja palvelut
	Peruskoulu	Koulutus ja terveyspalvelut
	Varhaiskasvatus	Koulutus ja terveyspalvelut
	Terveysasema	Koulutus ja terveyspalvelut
	Lukio	Koulutus ja terveyspalvelut
	Paloasema	Koulutus ja terveyspalvelut
	Nähtävyydet	Kulttuuri
	Museo	Kulttuuri
	Kirjasto	Kulttuuri
	Majoitus	Kulttuuri
	Liityntäpysäkki	Liikenne ja liikkuminen
	Pysäkki	Liikenne ja liikkuminen
	Kuntokeskus	Liikuntapalvelut
	Lähiliikunta	Liikuntapalvelut
	Vesiliikunta	Liikuntapalvelut
	Viheralue	Viheralueet
	Leikkipaikka	Viheralueet
	Liikuntareitti	Viheralueet
	Melontareitti	Viheralueet

LIVCY-analyysin osa-alueet ja pisteytys.

Indeksiluku	Selite
0	Heikko - palvelut eivät ole kävelen saavutettavissa
25	Tyydyttävä - lähes kaikki palvelut ovat pitkän kävelymatkan (25 min) tai pyörällä saavutettavissa
50	Kohtalainen - lähes kaikki palvelut ovat alle 20 min kävelymatkan etäisyydellä
70	Hyvä - lähes kaikki palvelut ovat alle 15 min kävelymatkan etäisyydellä
85	Erinomainen - lähes kaikki palvelut ovat alle 10 min kävelymatkan etäisyydellä
95	Huippu - lähes kaikki palvelut ovat alle 5 min kävelymatkan etäisyydellä

2.2 Perustiedot & sijainti aluerakenteessa

Lieto lukuina

20 666 asukasta

**Väestöennuste
2045:**
23 760

**Syntyneiden
enemmyys:**
32

Ikäjakauma:
Alle 15v 18,3%
15-64v 60,6%
Yli 64v 21,1 %

7 012 työpaikkaa

Työttömyysaste:
5,7 %

**Työpaikkaoma-
varaisuus:**
72 %

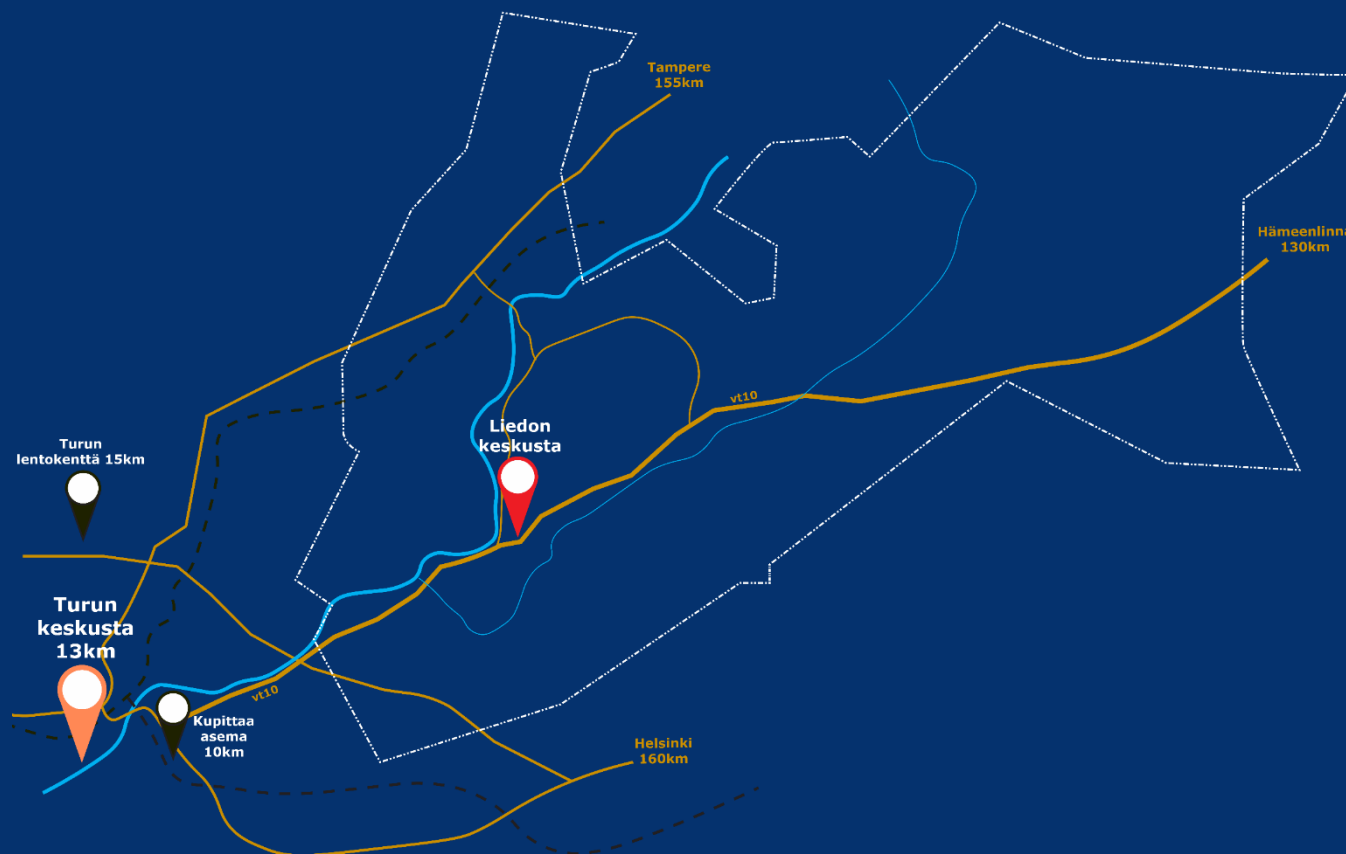
Työpaikkajakauma:
Alkutuotanto 2,6%
Jalostus 32 %
Palvelut 63,7 %

8 986 asutokuntaa

Asumismuodot:
Vuokralla 13%
Omistus 82,6%

Asutokunnat:
Rivi- & pientalo 79,3%
Kerrostalo 19,7 %

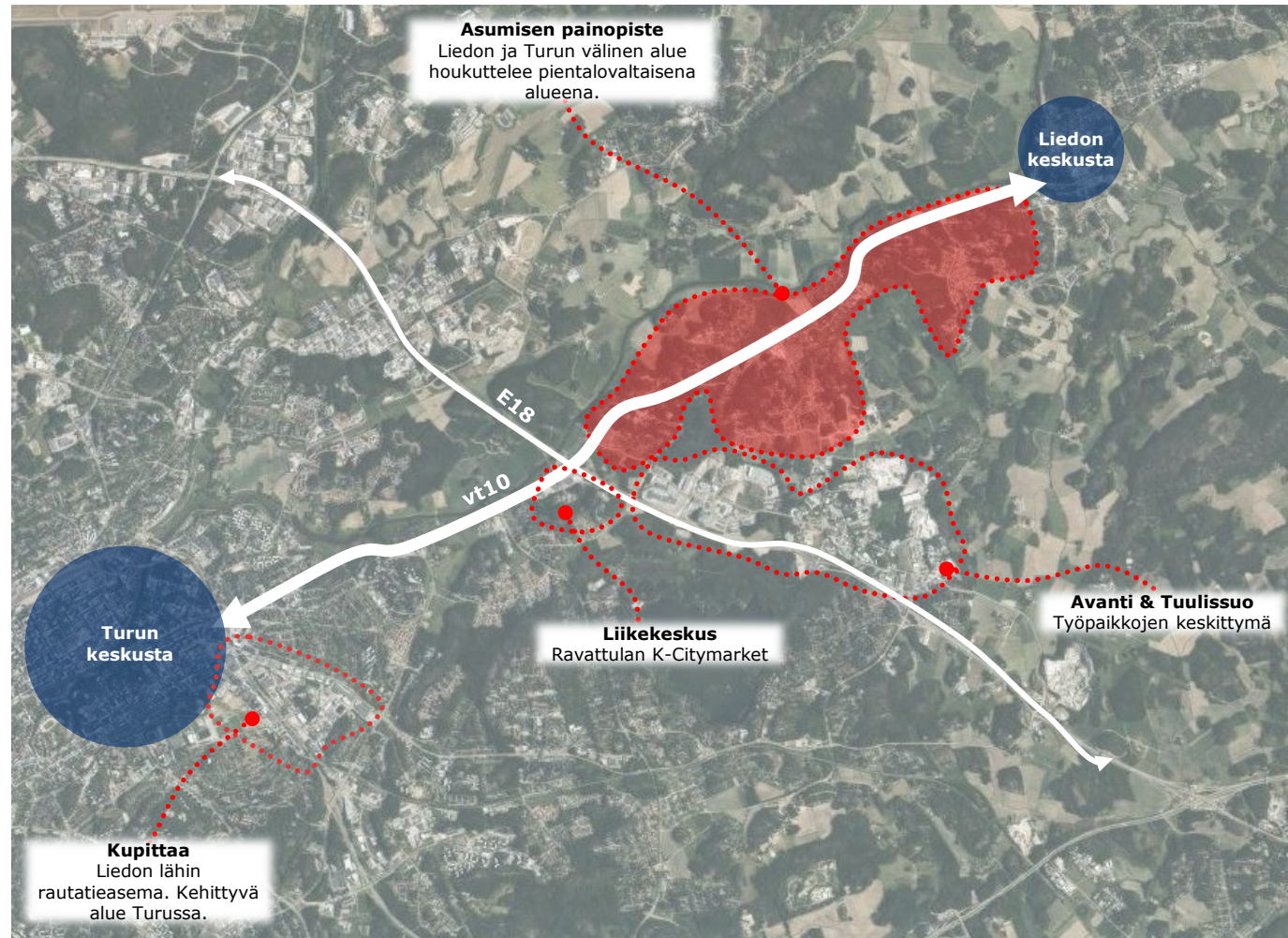

2.3 Alueelliset kehitystrendit

Lieto sijaitsee maakuntakeskus Turusta koilliseen. Liedon keskus sijaitsee Turun keskustasta noin 13 kilometriä päässä. Liedon ja Turun keskustoja yhdistää valtatie 10, joka kulkee suoraan Liedon keskustan läpi itä-länsisuuntaisesti. Valtatie tuo kuntaan ohikulkuliikennettä, mutta toimii myös kaupunkitilan jakajana, joka vaikeuttaa asiointiliikennettä. Erityisesti raskas liikenne tuo myös haittoja keskustan viihtyisyydelle.

Liedon ja Turun keskustojen väliin jäävä alue on kehittynyt erityisesti pientaloasumiseen painottuvana. Turun kehätien (E18) ja valtatie 10:n rajaamalle alueelle on kehittynyt tärkeä työpaikkojen keskittymä ja yritysalue: Avanti ja Tuulissuo.

Turun Kupittaaalla sijaitsee Liedon lähin rautatieasema, minkä lisäksi Kupittaan alueen on suunniteltu kehittyvän tulevaisuudessa merkittävästi. Kupittaan alueen on tarkoitus kehittyä työpaikkojen, asumisen ja palvelujen uudeksi keskittymäksi Turussa.

Ilmakuvaan merkittynä alueelliset kehitystrendit. Ilmakuva: Maanmittauslaitos.

2.4 Liedon historian vaihteita

• Pronssikausi

- Maanviljelyn vakiintuminen

• Kivikausi

- Varhainen asutus
- Alkeellinen maanviljely

• Rautakausi

- Jokilaaksojen Talonpoikaiskulttuuri
- Linnavuoret

• Keskiaika

- Turun kaupunki perustetaan
- Hämeen Härkätie kulkuväylä Turkuun
- Pyhän Pietarin kirkko

• 1800-luku

- Rautatie Turusta Tampereelle Tammentaan kautta

• 1960-

- Liedon nykyinen keskustarakenne
- hahmottuu

Viljelymaisema Liedossa vuonna 1924. Kuvan lähde: Liedon museo.

Maanviljely kulttuurimaisemana

Keskiajalla asutuksen leviäminen ja maan raivaaminen viljelykelpoiseksi muutti luonnonmäisen maiseman varsinaissuomalaiseksi kulttuurimaisemaksi. Liedon asema maatalouskeskuksena vakiintui entisestään, kun 1900-luvulla maanhankintalakien myötä uusien tilojen määrä kasvoi. Maatalous on edelleen tärkeä kulttuurimaiseman tekijä.

Kartta vuodelta 1880. Hämeen Härkätien linjaus kulkee Turkuun Aurajoen vartta pitkin. Kuvan lähde: Vanhat kartat.

Kulkuväylät Turkuun

Liedon sijainti Turun läheisyydessä ja kulkuyhteydet sinne ovat merkittävästi vaikuttaneet sen kehitykseen. Liedon läpi kulki historiallinen Hämeen Härkätie eli Suuri Turun tie Turusta Hämeenlinnaan, joka oli keskiajalla yksi Suomen tärkeimmistä teistä. Nykyään valtatie 10 eli Hämeen valtatie seuraa pitkälti Hämeen Härkätien linjausta. Valtatien linjaus kuitenkin poikkeaa Liedon kohdalla historiallisesta tienlinjauksesta.

Ilmakuva vuodelta 1946. Liedon nykyisen keskustan alueella asutusta on Aurajoen rannassa. Kuvan lähde: Maanmittauslaitos.

Alueen asutus

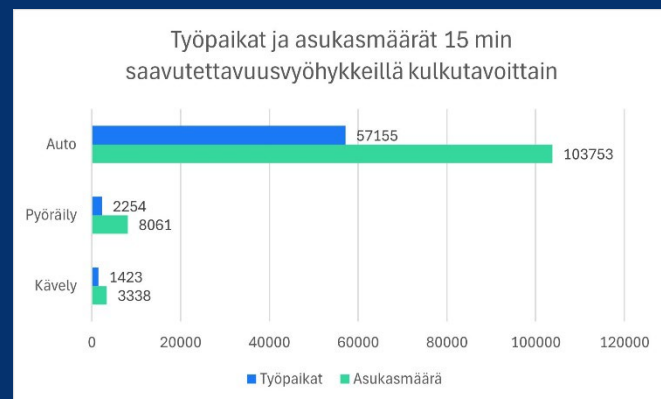
Liedon alueella on ollut asutusta jo kivikaudella, mistä kertovat useat alueelta löydetyt muinaisjäännökset. Vakituinen asuminen asumiskeskittyymiin voimistui rautakaudella.

Ennen 1960-lukua Liedon keskustan alue oli pääosin peltoaluetta, jonka asutus keskittyi Aurajoen varteen. Vasta 60-luvun jälkeen keskusta alkaa muodostua nykyiselle paikalleen Aurajoen ja valtatie 10:n rajaamalle alueelle.

2.5 Liikkuminen

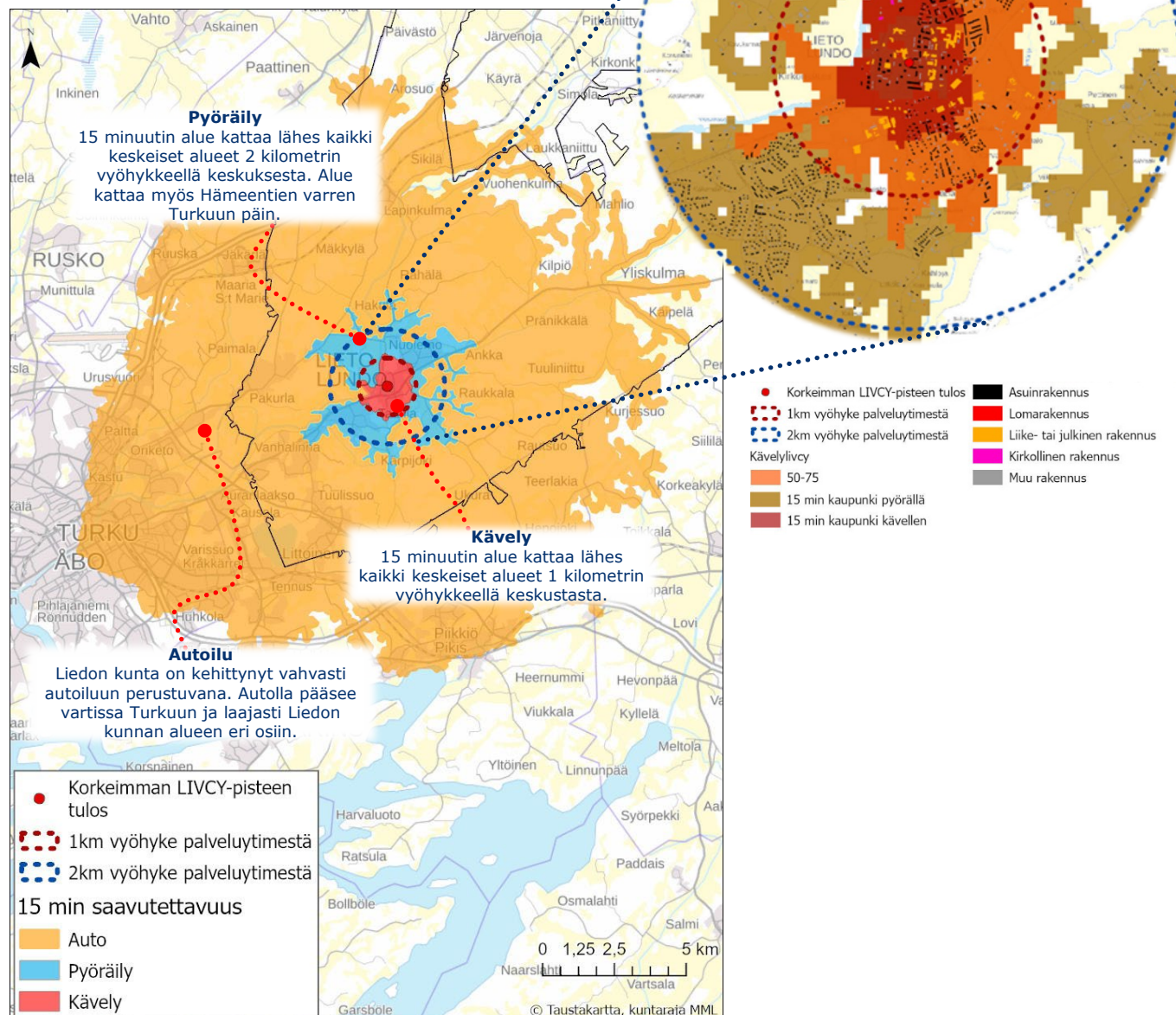
Vartin kaupunki

Vartin kaupunki tarkoittaa suunnitteluperiaatetta, jossa ihmisten tulisi saavuttaa kaikki arjen tärkeät asiat vartissa kävellen, pyöräillen tai julkisella liikenteellä. Vartin kaupungin aluetta voidaan pitää kehittämispotentiaailtaan erityisenä alueena. Näillä vyöhykkeillä elämän ja perustarpeiden mukaiset välttämättömimmät palvelut ja toiminnot ovat helposti saavutettavissa kestävästi ja niitä on monipuolisesti.

Työpaikat ja asukasmäärät vartin saavutettavuusvyöhykkeellä autolla, pyöräillen ja kävellen.

15 minuutin kaupungin alue kävellen ja pyörällä.

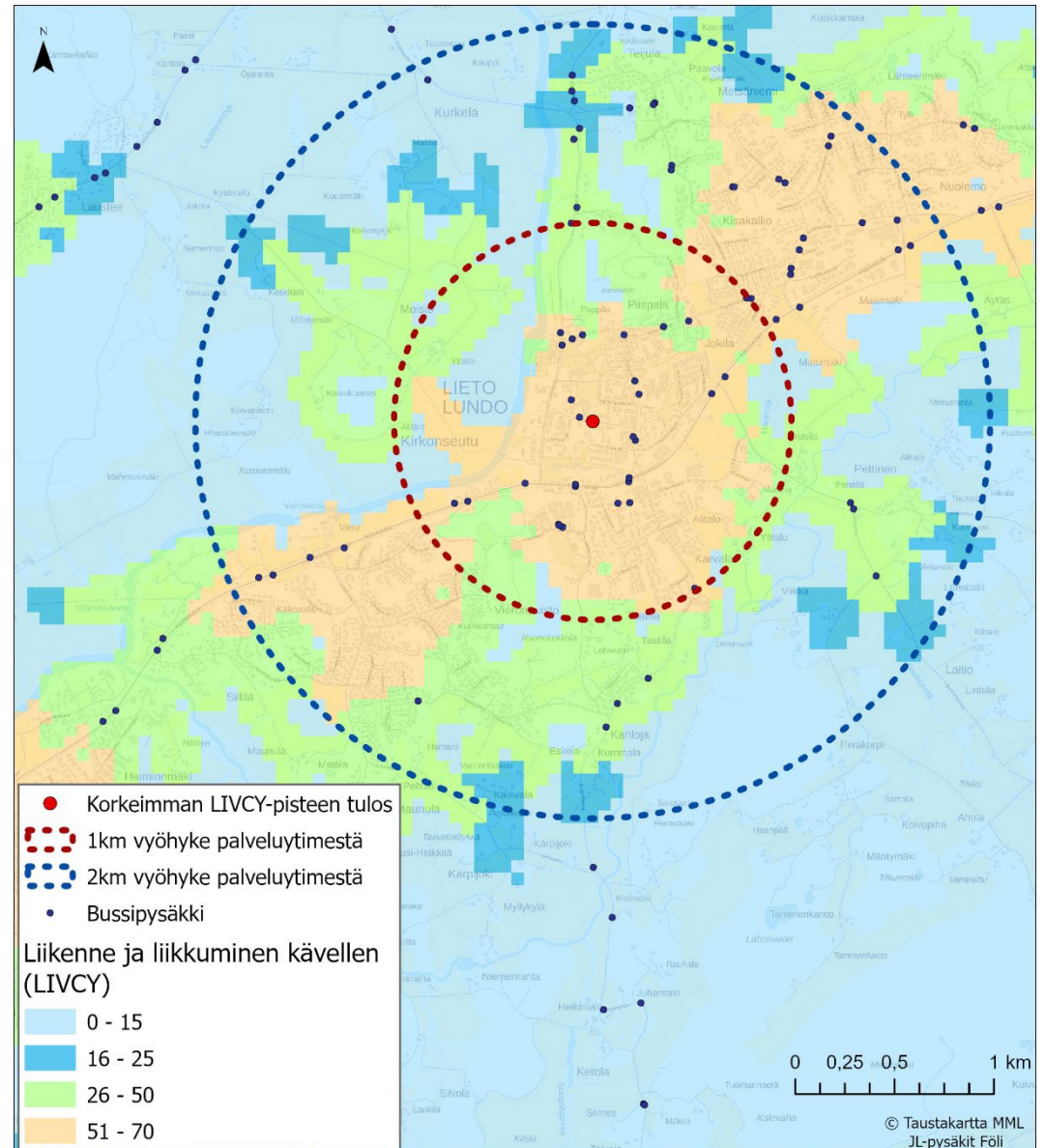
15 minuutin saavutettavuus LICVY.

Joukkoliikenne

Liedon keskusta ja keskustan kautta kulkevia Turun seudun joukkoliikenteen eli Fölin linjoja ovat 6, 612, 614 ja 615.

Joukkoliikenteen linjoja kulkee lisäksi Littoisten, Ilmaristen ja Asemanseudun kautta. Avantin yritysalueella on alueen sisäistä, Liedon kaupungin järjestämää joukkoliikennettä.

Viereisellä kartalla oranssilla esitetyllä alueella on hyvät edellytykset joukkoliikenteen käytölle, kun tarkastellaan nykyisen verkoston saavutettavuutta. Analyysi ei huomioi, kuinka usein bussi kulkee tai mikä sen käyttäjämäärä on.

Joukkoliikennepysäkkien ja liityntäpysäköinnin saavutettavuus kävelen. Joukkoliikenteen pysäkit Liedon keskustan alueella.

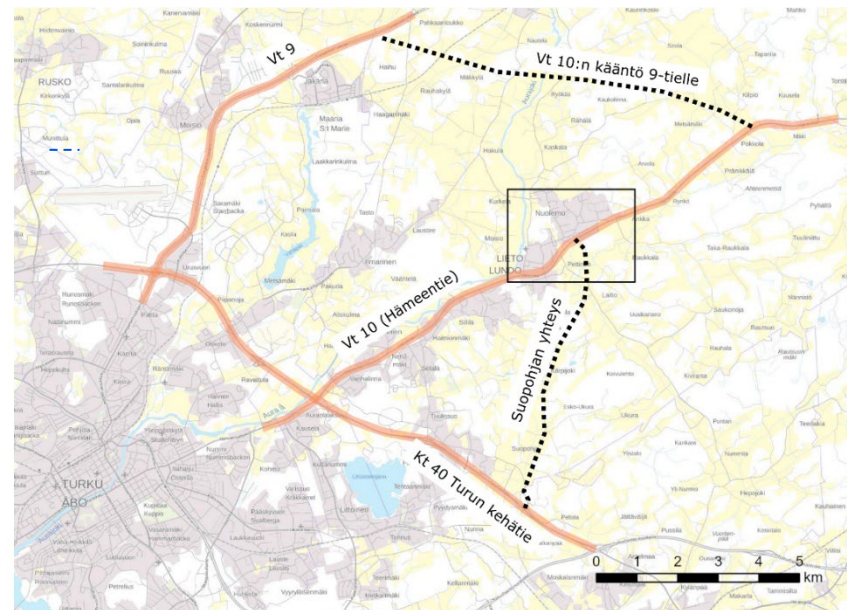
Liikenneverkko

Valtatie 10

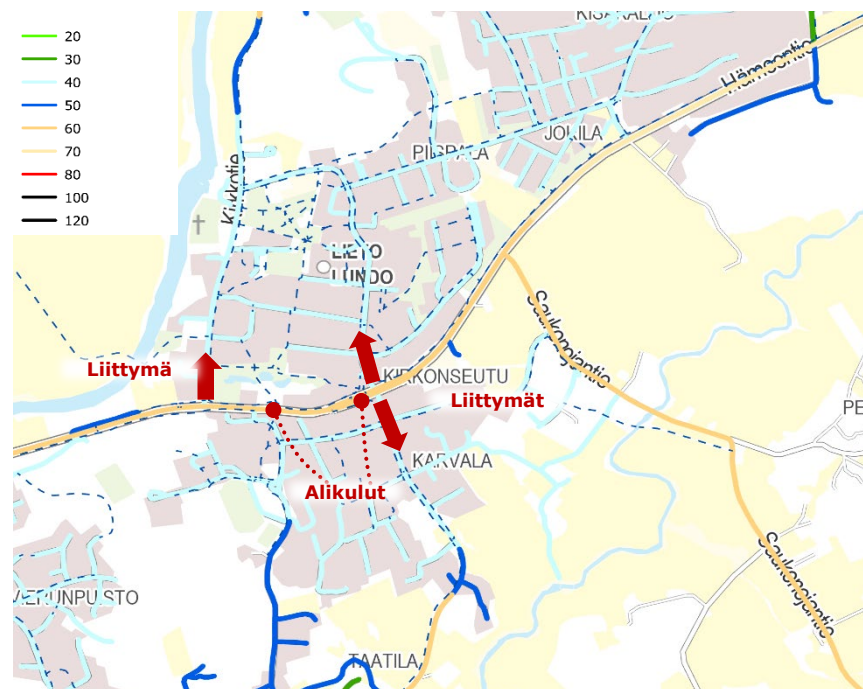
- Keskustaajaman jakaa kahtia Hämeentie (Valtatie 10), joka toimii pääasiallisena yhteytenä Turkuun ja Hämeenlinnaan
- VT10:ltä on nykyiseen keskustaankaksi liittymää: Kirkkotie (ei valo-ohjattu) ja Ajurintie/Hyvättylantie (valo-ohjattu). Keskusta-alueen liikenneselvityksen mukaan liittymät toimivat nykyisin vähintään tyydyttävästi, suurimmat keskimääräiset viiveet ovat Hyvättylätien liittymässä.
- Valtatien estevaikutus: jalankulun sekä pyöräilyn kulkuyhteydet kanavoituvat etelä-pohjoissuunnassa kahteen alikulkuun (Härkäpolulla ja Ajurintiellä).
- Valtatie 10:n kääntöä valtatie 9:lle on tutkittu alustavasti, mikä laajentaisi maankäyttöliisiä mahdollisuuksia Hämeentien varrella. Hankkeesta ei ole vielä laadittu yleissuunnitelmaa tai ympäristövaikutusten arviointia, joten toteutuminen ei ole ajankohtaista lähitulevaisuudessa.

Sisäinen liikenne:

- Liedon keskustan taajama-alueet ovat pitkälti 40 km/h rajoitusalueita.
- Keskustassa jalankulun- ja pyöräilyväyliä on karttatarkastelussa suurilta osin kattavasti ja ne yhdistävät taajamat toisiinsa.
- Loukkaantumiseen johtaneita onnettomuuksia on sattunut Tieliikenneonnettomuustilaston 2020-2024 mukaan keskustan läheisyydessä 9 kappaletta. Lisäksi tapahtunut yksi kuolemaan johtanut yksittäisonnettomuus Hämeentienä noin 300 metriä Jukolantien liittymästä länteen. (Tieliikenneonnettomuustilaston loukkaantumiseen johtaneiden onnettomuuksien osalta peittävyys on vain noin 30 prosenttia, kuolemaan johtaneiden 100 prosenttia).

Valtatie 10:n mahdollinen kääntö. Kuvassa esitetty myös Suopohjan mahdollinen yhteys Turun kehätielle. Kuvan lähde: Liedon keskusta-alueen liikenneselvitys, Ramboll Finland Oy 18.10.2024

Nopeusrajoitukset ja jalankulun sekä pyöräilyn väylät Liedon keskustassa..

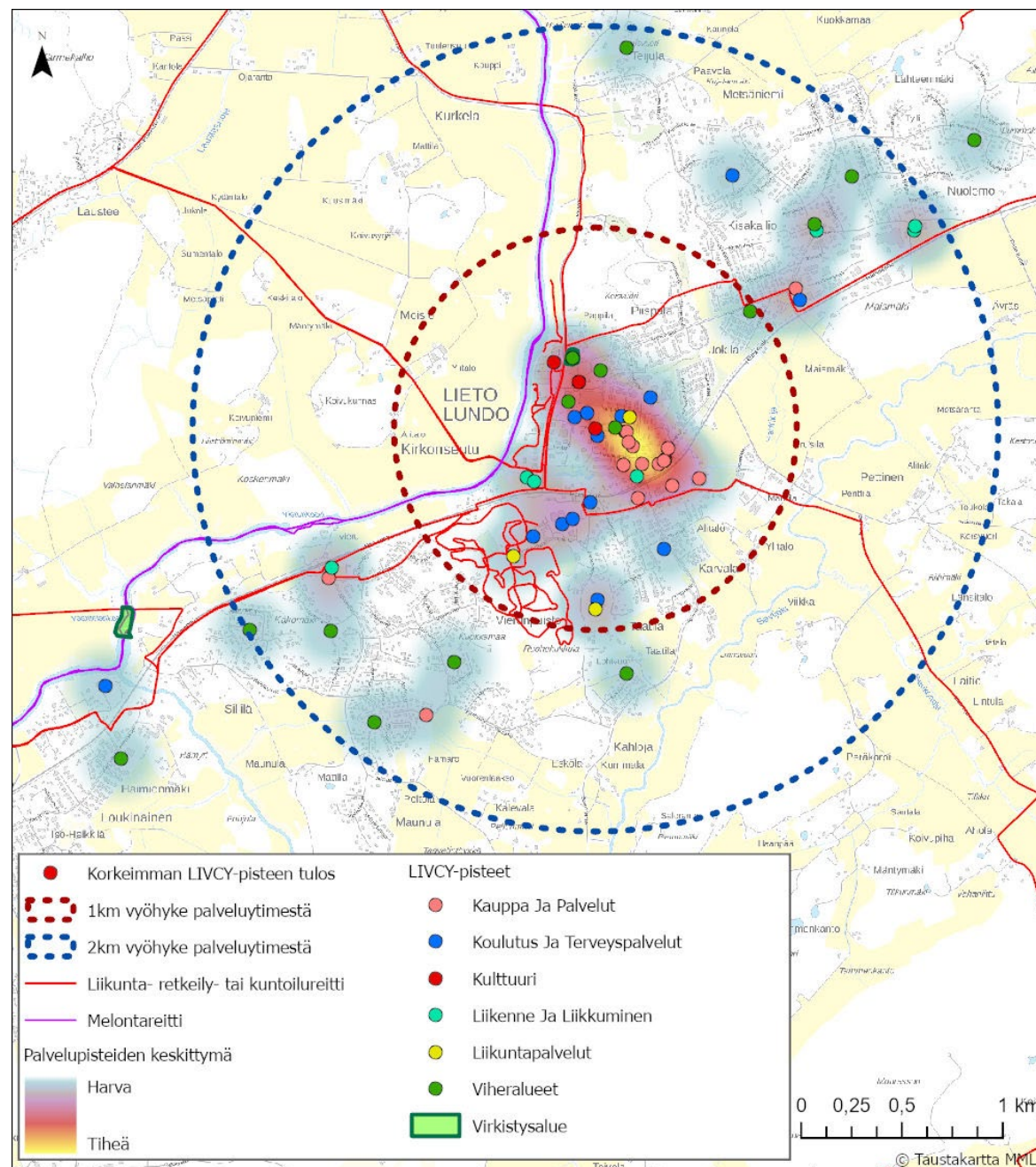
2.6 Palvelut

Liedon palveluiden keskittymä sijoittuu keskusta-alueen keskiosiin, josta löytyy pääosa alueen kaupallisista palveluista, kulttuuripalveluista sekä koulutus ja terveystalvveluista. Viheralueita sijoittuu keskusta, ja niitä on yksittäin keskustan ulkopuolella, pientalovaltaisten alueilla.

Liedon keskus sijoittuu postinumeroaluevertailussa sijalle 520. Kun tarkastellaan samankokoisia 7500-8500 asukkaan postinumeroalueita, Liedon keskustan sijoitus on 32/39. On hyvä huomioida, että samankokoisten postinumeroalueiden joukkoon sijoittuu useita suurten kaupunkien kaupunginosia, joiden sijoitus on keskimäärin Lietoa parempi. Liedon keskusta parempia tuloksia saavat esim. Lohjan keskus (319) ja Haukiputaan keskus (449). Heikompia tuloksia saavat esim. Sipoo (534), Muuramen keskus (609) ja Huittisten keskus (635).

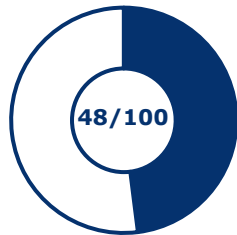
Kuntavertailussa Lieto sijoittuu sijalle 52/293. Kun tarkastellaan samankokoisia kuntia, joissa on 15 000-25 000 asukasta, paras sijoitus on Pirkkalalla (11) ja heikoin Kurikalla (168). Liedon tulos on kohtuullisen hyvä.

Kuntia vertaillessa Liedon pisteytys liikkumispalvelujen osa-alueella on korkea (83/100) sekä viheralueiden ja virkistyspalvelujen pisteytys on hyvällä tasolla. Kaupallisten palveluiden ja liikuntapalveluiden pisteytys on hieman heikempi kuin verrokikohteissa. Erityisesti kulttuuripalveluiden pisteytys on matala verrattuna muihin kuntiin ja keskustoihin.

Palveluiden LIVCY. Kartalle merkittynä LIVCY-tarkastelun pohjätietona käytetyt palvelupisteet ja reitit.

Kauppa ja palvelut

LIVCY-pisteitys
Kauppa & palvelut

Saavutettavuus:

- Palvelut keskittyvät valtatie 10:n varteen, jonka läheisyydessä on kaupallisten palveluiden paras saavutettavuus
- Kaupallinen keskipiste Hyvättylätien ja Hanhenkaaren risteyksessä

Profiilit:

- Isot vähittäiskaupan yksiköt (Hyvättylätien ja vt10:n risteys)
- Pienempiä liiketiloja Hyvättylätien ja Ajurintien varrella

Palvelujen tila:

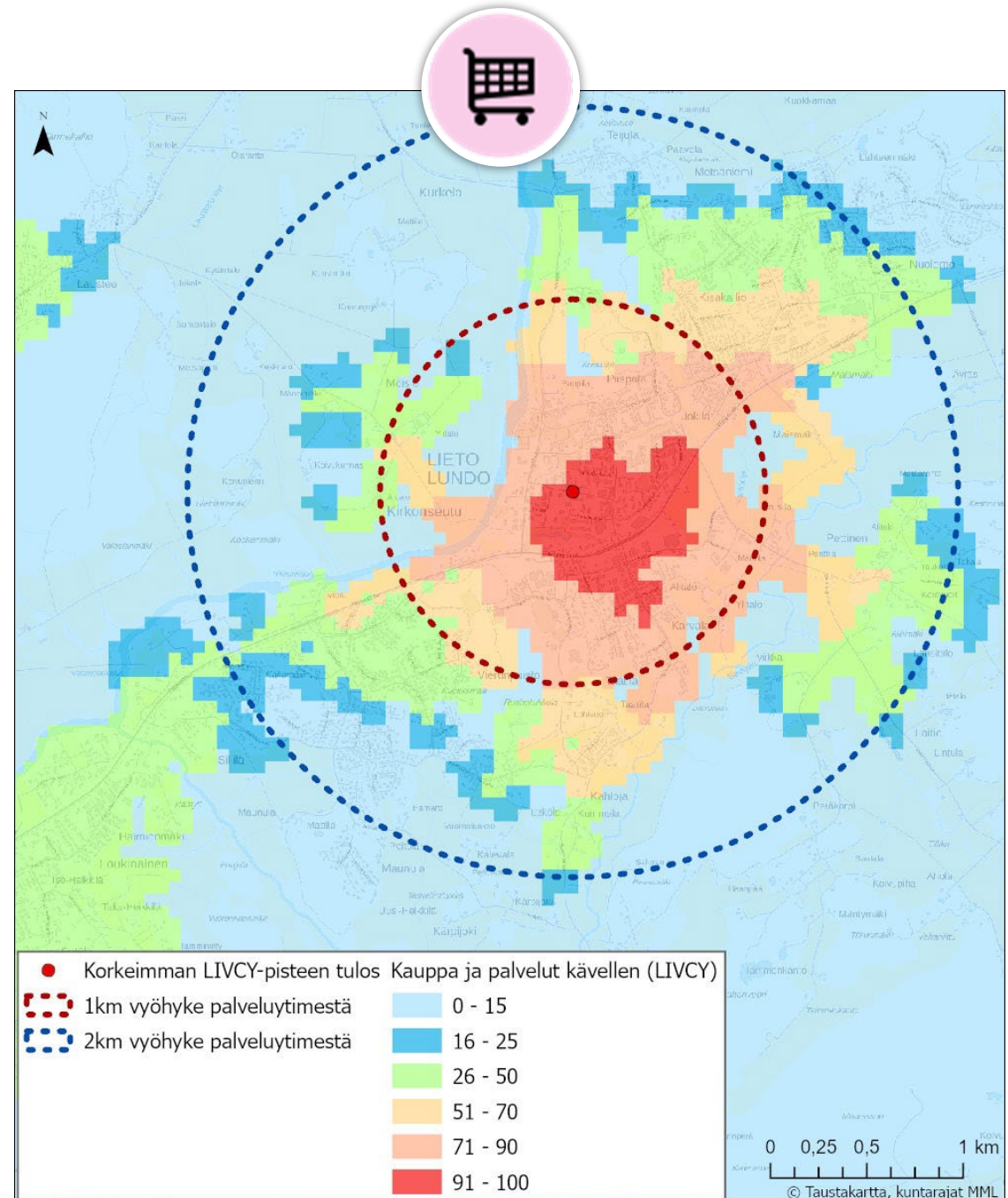
- Elinvoimaluku (EKK) matala, mihin vaikuttaa Turun vahvojen kaupan keskittymien läheisyys

Liedon erikoispiirteet:

- Valtatien tuoma näkyvyys, mutta toisaalta sen tuomat haasteet suunnittelulle

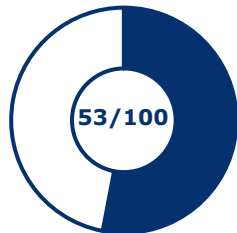
Toimivaa: Palvelujen keskittyminen kävelyetäisyydelle keskustasta

Kehitettävää: Valtatie 10 estevaikutus, palvelujen monipuolisuus, destinaatiopalvelut: syy saapua nimenomaan Liedon keskustaan.

Kaupan ja palveluiden LIVCY.

Koulutus ja terveys

LIVCY-pisteitys
Koulutus & terveys

Saavutettavuus:

- Saavutettavuus keskustasta hyvä

Profiilit:

- Terveyspalvelut Hyvättyläntien varrella, vt10 pohjoispuolella
- Koulutuspalvelut vt10 eteläpuolella

Palvelujen tila:

- Ei ole noussut esiin erityisiä haasteita nykytilassa

Liedon erikoipiirteet:

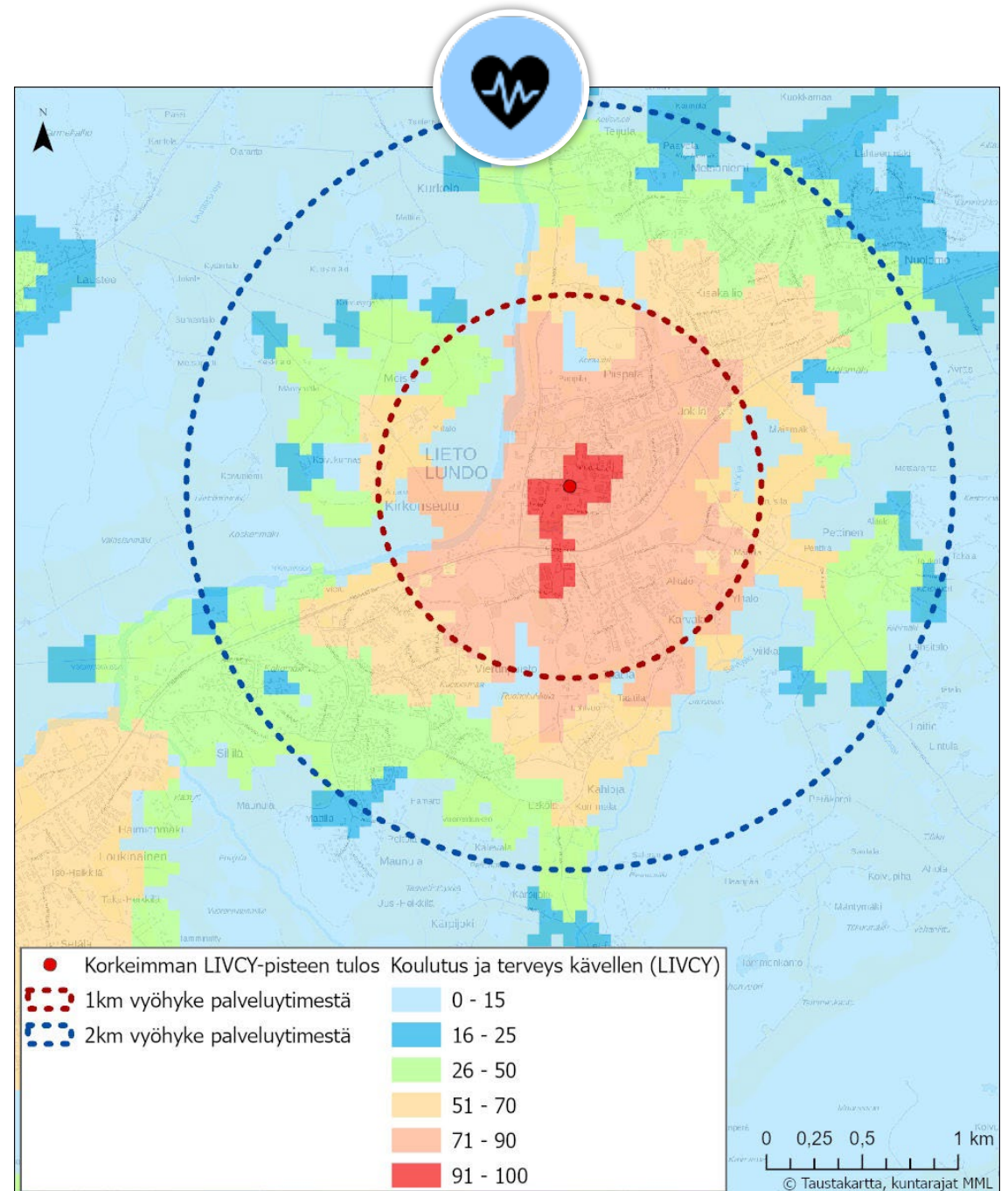
- Vahvasti profiloituneet alueet terveyspalveluille ja koulutuspalveluille

Toimivaa:

- Koulutus- ja terveyspalvelut sijoittuvat keskustan keskeisimmille paikoille

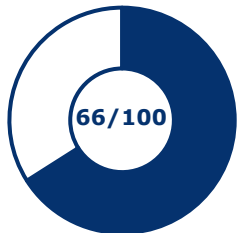
Kehitettävää:

- Kävelyn, pyöräilyn ja muun kevyen liikenteen kehittäminen edelleen niin, että palveluiden äärelle helppo saapua.

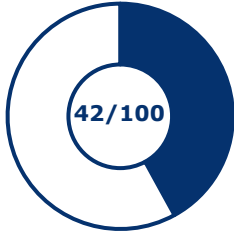

Koulutus- ja terveyspalveluiden LIVCY.

Viheralueet ja liikunta

LIVCY-pisteitys
Viheralueet

LIVCY-pisteitys
Liikuntapalvelut

Saavutettavuus:

- Viheralueiden ja virkistyspalveluiden saavutettavuus keskustan alueella hyvä
- Liikuntapalveluiden saavutettavuutta voisi parantaa keskustan pohjoisosissa

Profiilit:

- Vt10 pohjoispuolella viheralueita Keisvuori ja keskustan puistot, eteläpuolella Vierunpuisto
- Liikuntapalvelut keskittyvät Vierunpuiston ympäristöön, jossa on mm. kuntorata, frisbeegolf, Viertolan kenttä ja Lietohalli

Palvelujen tila:

- Viheralueiden saavutettavuus keskustan alueella on hyvä
- Liikuntapalveluita tulisi vahvistaa keskustan alueella

Liedon erikoispiirteet:

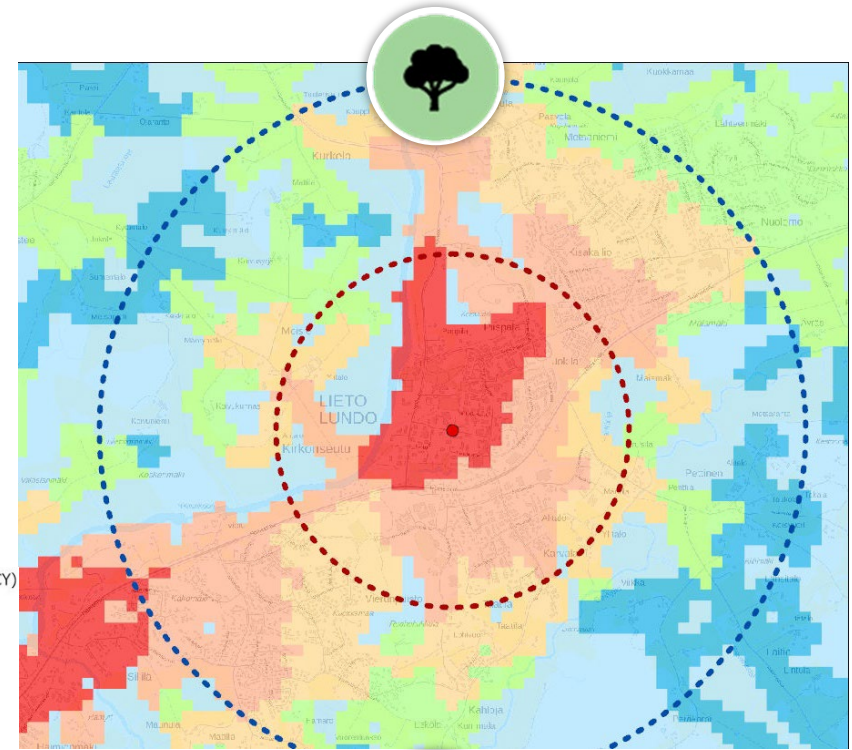
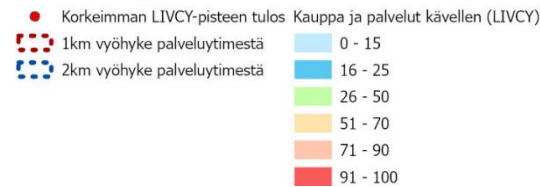
- Keskiaikainen Pyhän Pietarin kirkko
- Aurajokilaakso

Toimivaa:

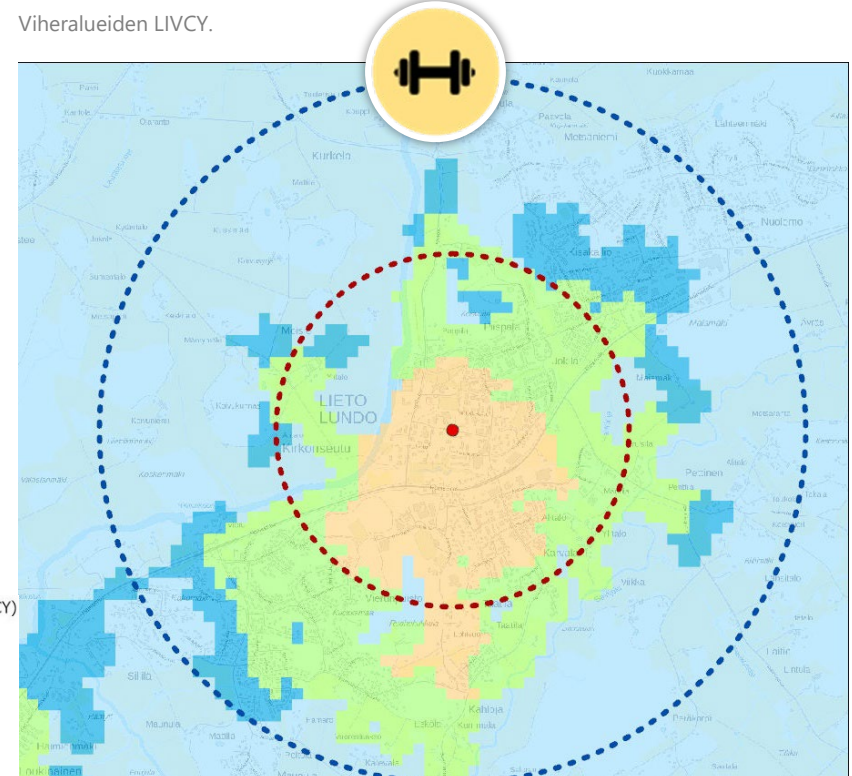
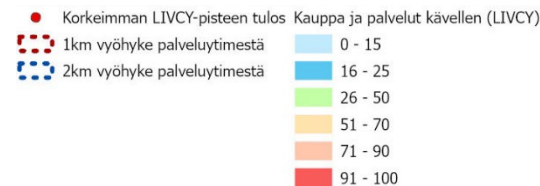
- Keskustan sijainti maisemallisesti tärkeässä kohdassa

Kehitettävää:

- Virkistys- ja viheralueiden reitistössä on kehittämisen potentiaalia.
- Liikuntapalveluiden kehittämisessä on mahdollisuuksia.

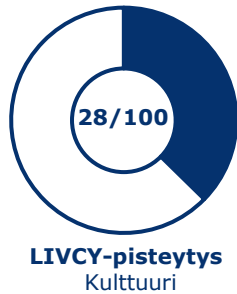

Viheralueiden LIVCY.

Liikuntapalveluiden LIVCY.

Kulttuuri ja vapaa-aika sekä matkailu 1/2

Saavutettavuus:

- Kulttuuri-, vapaa-aika- ja matkailupalvelut keskittyvät keskustan pohjoisosiin

Profiilit:

- Kulttuuripalvelut keskittyvät kaupungintalon ympäristöön (kirjasto & Lieto-opisto)
- Matkailukohteena erityisesti Aurajoen ranta, jossa sijaitsee keskiaikainen kirkko

Palvelujen tila:

- Liedon keskustaan tarvitaan lisää ja monipuolisempia kulttuuri- ja matkailupalveluita
- Kulttuurin heikko LICVY-pisteitys 28/100

Liedon erikoipiirteet:

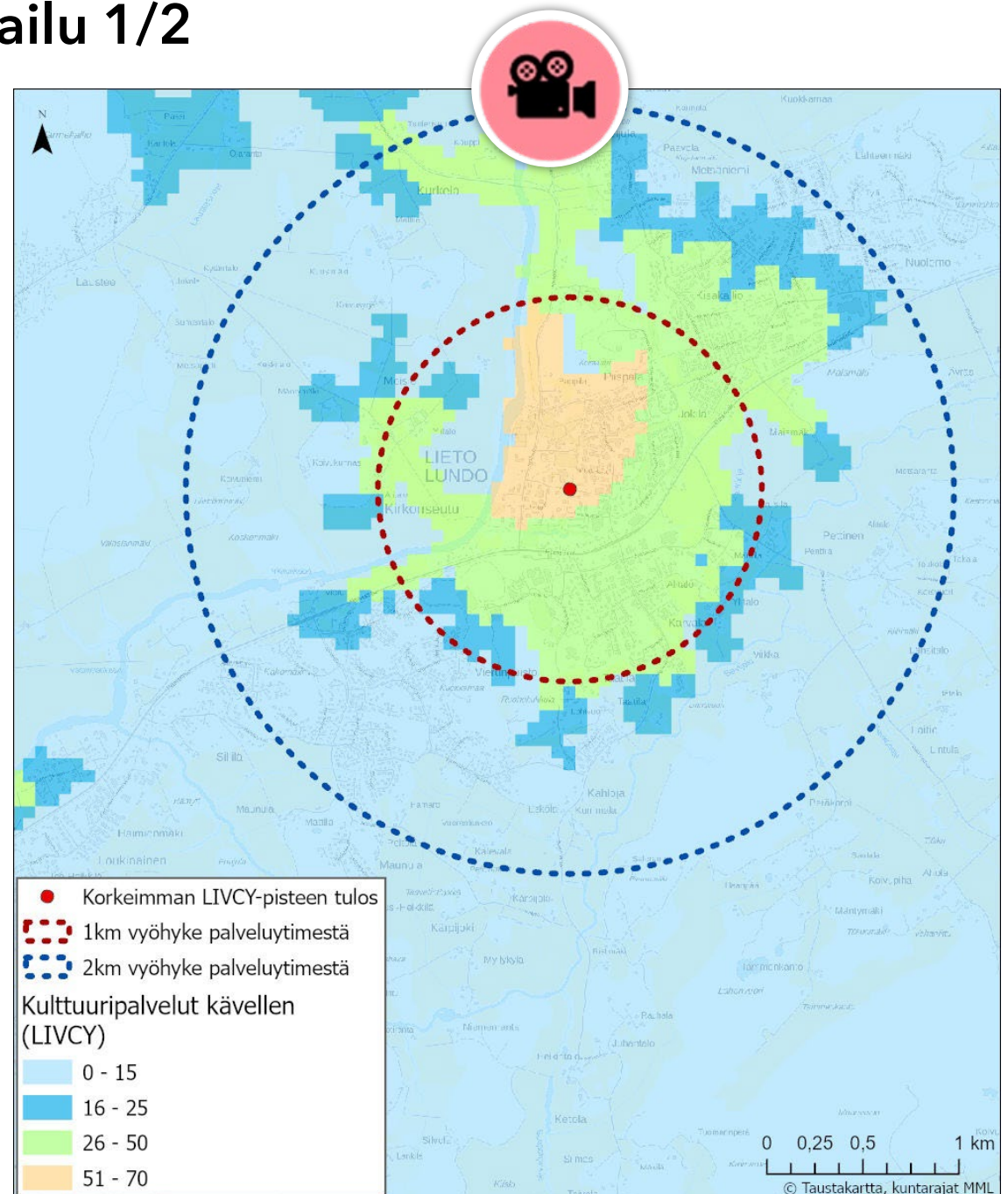
- Keskiaikainen Pyhän Pietarin kirkko ja Aurajokilaakso
- Lieto-viikko (Taide- ja kulttuuritapahtumia Liedon alueella)

Toimivaa:

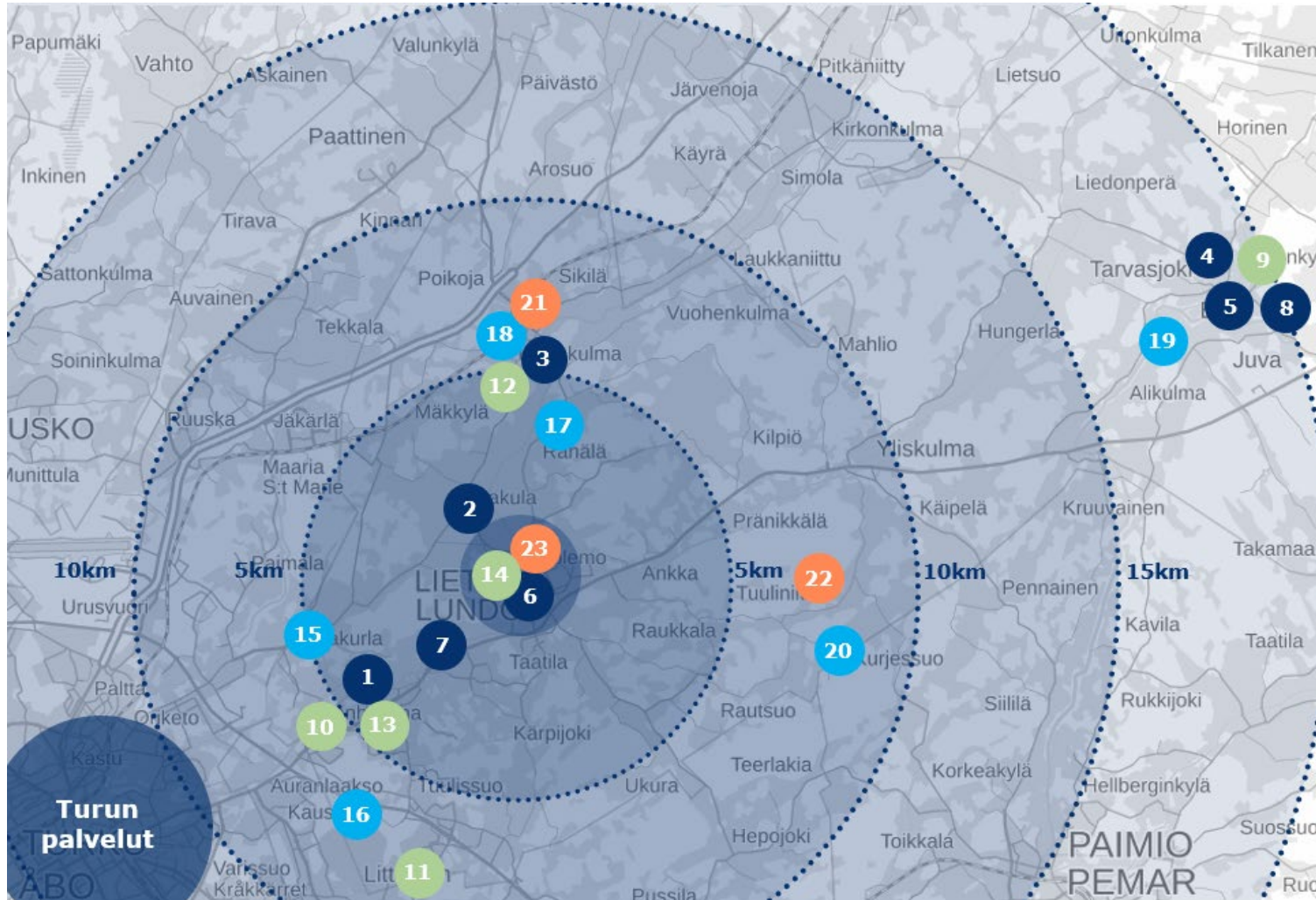
- Maisemallisesti tärkeän kohdan sijoittuminen keskustaan (Aurajokilaakso)
- Paikallinen tapahtumatarjonta (Lieto-viikko)

Kehitettävää:

- Matkailu- ja majoituspalveluiden kiinnostavuus vierailijoille
- Kulttuuritarjonnan monipuolistaminen keskustassa

Kulttuuri ja vapaa-aika sekä matkailu 2/2

Matkailu- ja kulttuuripalvelut sekä nähtävyydet Liedon alueella.

2.7 Maisemarakenne & kulttuuriympäristö

Maisemarakenne ja näkymät:

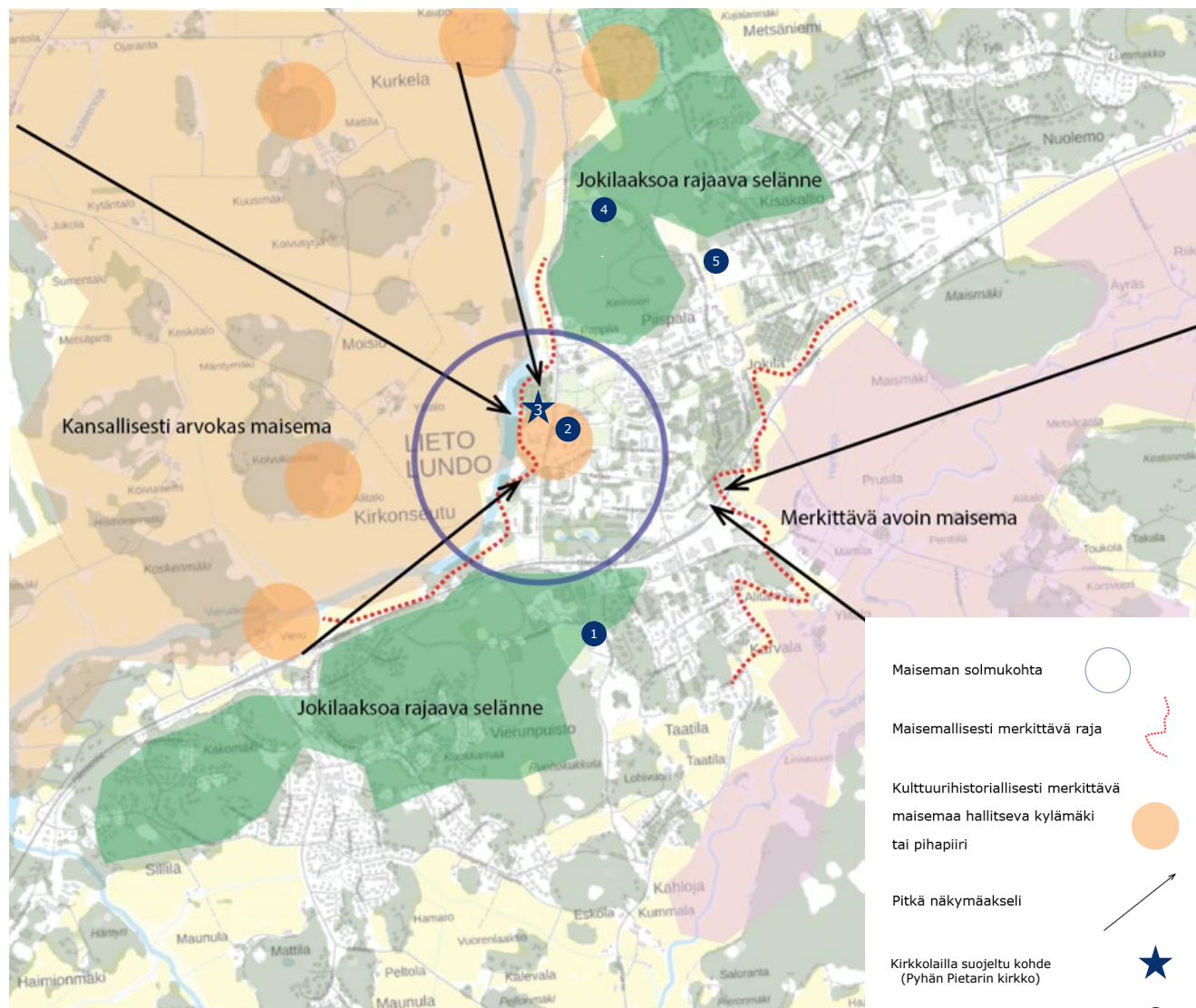
Aurajoki jakaa Liedon keskustan kahteen erilaiseen vyöhykkeeseen sen länsipuolella. Aurajoen itäpuolta hallitsevat maisemaltaan arvokkaat maatalousmaat ja itäpuolella rakennettu ympäristö Liedon keskusta-alue sijaitsee maisemallisesti herkällä solmukohtalla. Keskustan molemmin puolin aukeavat laajat peltoaukeat, joiden yli avautuu keskustaan päin pitkiä näkymiä. Lisäksi Aurajokivarren kansallisesti arvokkaassa maisemassa on paljon kulttuurihistoriallisesti merkittäviä ja kiinnostavia kylä- ja pihapiirikokonaisuuksia.

Kulttuuriympäristökohteet keskustassa

1. Liedon veteraanikivi (Kärpjoentie 17)
2. Liedon kaupungintalon ympäristön kolme muistomerkkiä
3. Liedon kirkko ja kirkkomaa (Kirkkotie 14)
4. Keisvuoren hautausmaa
5. Viinamäen hautausmaa

Lakiperusteisesti suojeltuja rakennuskohteita on tarkastelualueella Museoviraston rakennusperintörekisterissä kirkkolain alaiseen suojeluun kuuluva kirkko (Pyhän Pietarin kirkko).

Rakennusinventointeja Liedossa ei ole toistaiseksi juurikaan tehty, mutta voidaan lähtökohtaisesti olettaa, että kaikki ennen toista maailmansotaa rakennetut rakennukset ovat arvokkaita ja potentiaalisesti säilytettäviä ja suojeltavia.

Maisemarakenteen analyysi ja kulttuuriympäristön kohteet Liedon keskustan alueella.

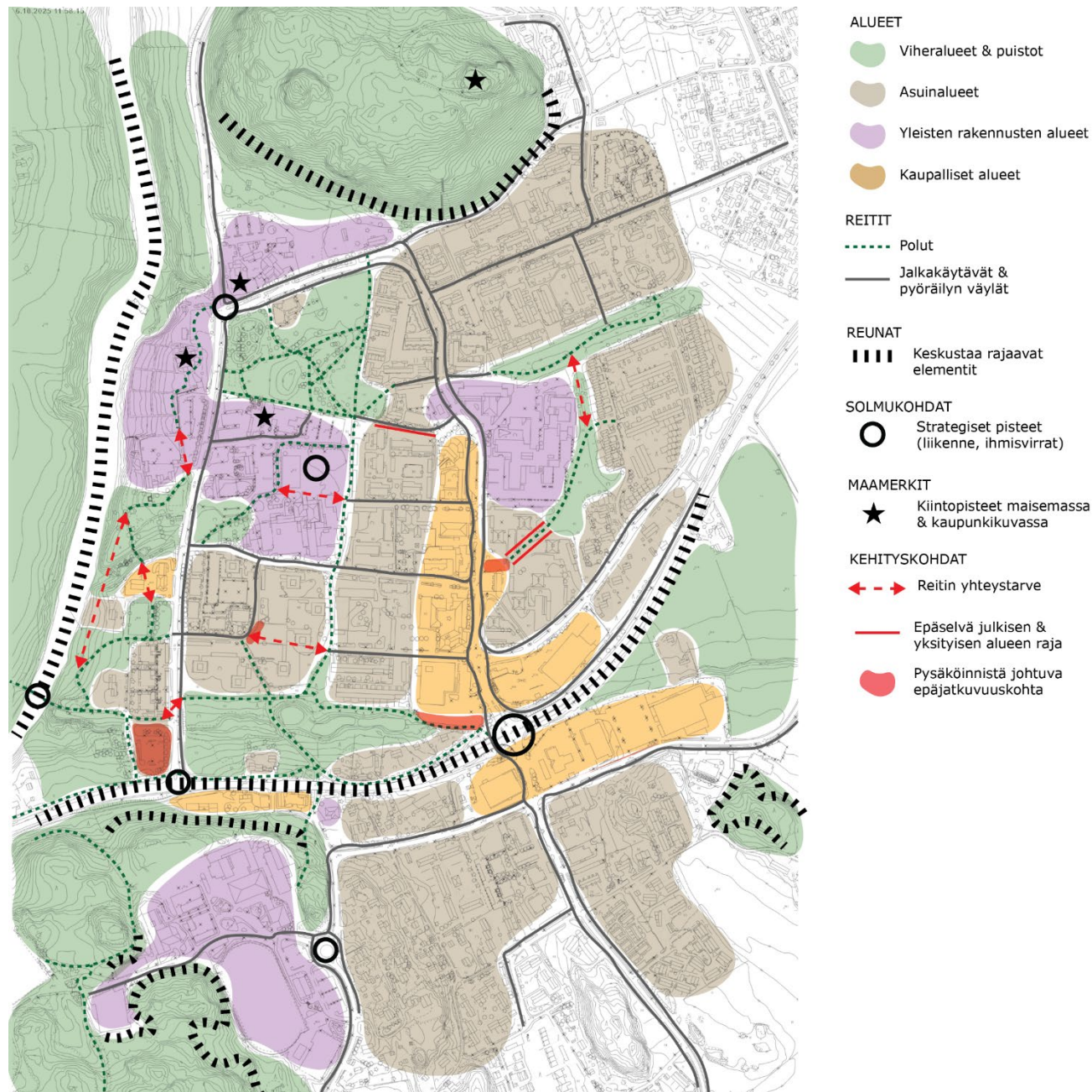
2.8 Kaupunkikuva

Liedon keskustaa rajaavat elementit ovat Aurajoki lännessä, valtatie 10 etelässä ja Keisvuori pohjoisessa. Liedon keskustaa leimaa myös sen läpi kulkeva valtatie 10, joka jakaa sen kahteen osaan itä-länsisuuntaisesti.

Liedon keskusta muodostuu käyttötarkoituksen mukaan profiloituneista alueista. Asuminen painottuu keskustan pohjois- ja eteläpuolille ja julkiset rakennukset keskittyvät eri puolille keskustaa. Kaupalliset alueet muodostuvat pääasiassa valtatie 10:n ja Hyvättyläntien varrelle.

Liedon keskustassa kulkee reittejä, jotka yhdistävät alueen puistoja ja viheralueita toisiinsa. Reitistössä on jonkin verran epäjatkuvuuskohtia ja kohtia, jossa julkisen ja yksityisen tilan raja hämärtyy. Varsinkin pistekerrostalojen piha-alueet luovat rajaamatonta kaupunkitilaa.

Kaupunkikuvan kiintopisteitä eli maamerkkejä ovat Liedon kirkko, Seurakuntatalo, Keisvuoren vesitorni ja Kaupungintalo. Liikenteellisiä solmukohtia ovat valtatie 10:n risteysalueet keskustaan sekä paikat, joissa ihmisvirrat kulkevat.

Kaupunkikuvan analyysi Liedon keskustassa.

Rakennuskanta

Julkiset rakennukset poikkeavat mittakaavaltaan muista keskustan rakennuksista.

Arvokasta & vanhinta rakennuskantaa Kirkkotien varrella.

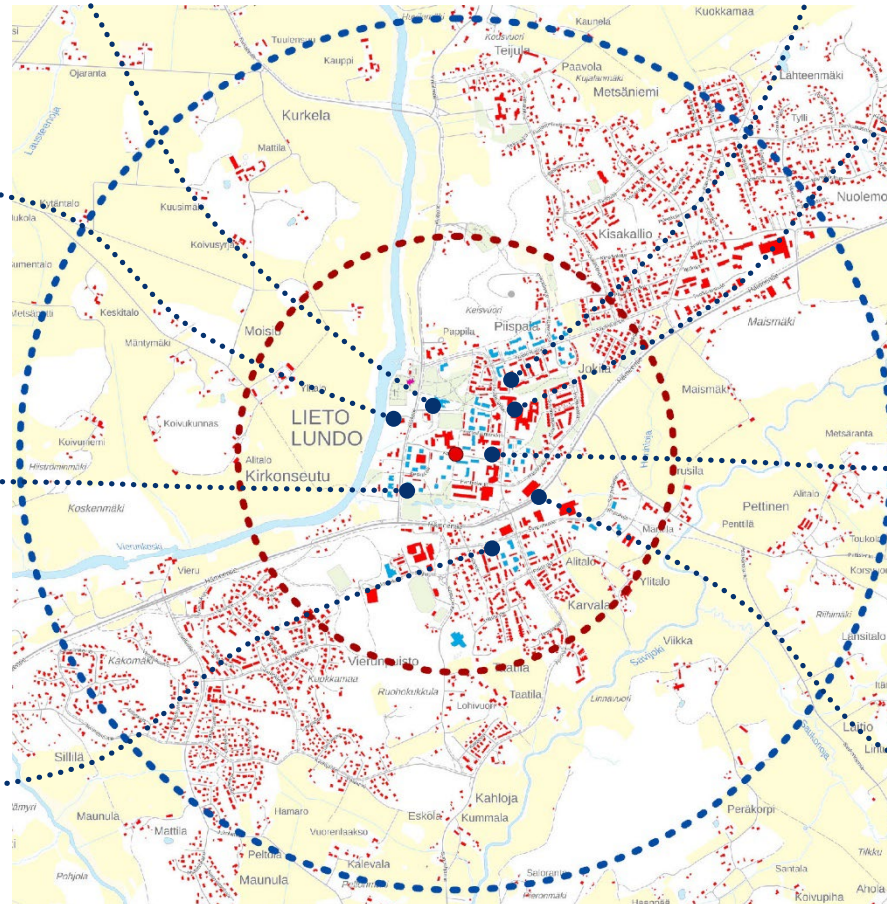

1970-luvun pistekerrostaloja & laajoja pysäköintialueita.

Uusia kerrostaloja vt10:n eteläpuolella.

- Korkeimman LIVCY-pisteen tulos Kerrosluvut
- 1km vyöhyke palveluajasta 1-2 kerrosta
- 2km vyöhyke palveluajasta 3 kerrosta tai enemmän
- Kirkko
- Kerrosluvu tuntematon

Keskustan rakennuskannan korkeus.

Keltatiilisiä pienkerrostaloja Hyvättylän tien varrella. Katutilat ovat leveitä ja rakentaminen väljää.

Uusi palvelukeskus pääterveysaseman yhteydessä.

Matalia keltatiilisiä liiketilarakennuksia Hyvättylän tien varrella. Kaupunkitalaltaan Liedon keskusta on avara.

Isoja vähittäiskaupan yksiköitä vt10:n varrella.

2.9 Kaavatilanne

Maakuntakaava

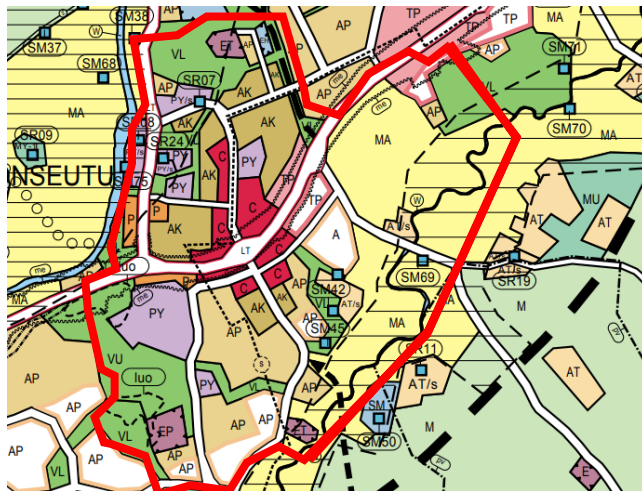
Suunnittelualueella on voimassa Varsinais-Suomen maakuntakaavayhdistelmä 2023. Maakuntakaavayhdistelmässä alue on kaupunkikehittämisen kohdealuetta sekä keskustatoimintojen ja taajamatoimintojen aluetta. Aurajoki ja Savijoki ympäristöineen on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeiksi alueiksi. Suunnittelualueella sijaitsee useita muinaisjäännekohteita (Keisvuori, Alitalo I, Alitalo II, & Pappilan kylätontti) ja merkittäviä rakennetun ympäristön kokonaisuuksia (Pappila & Liedon kirkko). Alueelta kaakkoon on pohjavesialue. Alueelle on osoitettu ohjeellisia ulkoilureitin linjauksia ja ulkoilureitti (Vierunpuiston kuntoreitti). Alueen pohjoisosaan on osoitettu uusi seututien tai pääkadun linjaus.

Ote Varsinais-Suomen maakuntakaavayhdistelmästä 2023.

Yleiskaava

Liedon yleiskaavassa 2020 alueelle on osoitettu maisemallisesti arvokasta peltoaluetta sekä vesialueita. Kaavassa alueelle on osoitettu alueita, joilla ympäristö säilytetään (Kirkon ympäristö & hautausmaa, Tapulikylän koulu, Pappila & seurakuntatalo & Kunnantupa), rakennetun ympäristön suojelukohteita (Kunnantalot, Liedon kirkko, Pappila), luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta (liito-oravan elinympäristö), muinaismuistolain (295/63) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännekohteita (Keisvuori, Alitalo I, Alitalo II, & Pappilan kylätontti), valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta (Aurajoki), alueellisesti tai paikallisesti arvokasta maisema-aluetta (Savijoki). Alueen eteläosiin on osoitettu yhdystien yhteystarve sekä sen läpi kulkee yhdystien ohjeellinen tai vaihtoehtoinen tielinjaus. Alueella on lisäksi vireillä Kanta-Liedon osayleiskaava 2035.

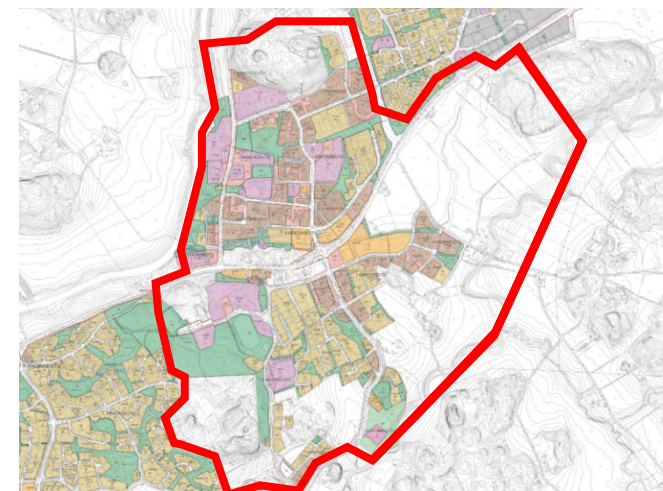

Ote Liedon yleiskaavasta 2020. Suunnittelualueen rajausta punaisella viivalla.

Asemakaava

Suunnittelualueesta noin puolet on asemakaavoitettuja alueita. Asemakaavoittamattomia alueita on suunnittelualueen pohjois-, keski-, etelä- ja itäosissa. Alueella on voimassa useita eriaikaisesti hyväksytyjä asemakaavoja.

Asemakaavoissa suojeltuja rakennuksia on pääasiassa Kirkkotien varrella sekä yksittäisiä kohteita Hyvättyläntien ja Kärpjoentien varrella.

Ote Liedon keskustan asemakaavayhdistelmästä. Suunnittelualueen rajausta punaisella viivalla.

3. Sidosryhmät

Tässä luvussa kuvataan työn analyysivaiheessa tehty sidosryhmäyhteistyö ja siitä saadut syötteet työn sisältöön.

3.1 Sidosryhmäkysely 1/4

Taustaa

Kehittämissuunnitelman alussa toteutettiin sidosryhmäkysely Maptionnaire-karttakyselytyökalun avulla ja siitä tiedotettiin Liedon kaupungin nettisivuilla sekä viestintäkanavissa. Kyselyyn oli mahdollista vastata 25.6.-31.8.2025 välisenä aikana.

Sidosryhmäkyselyyn saatiin 594 vastausta ja vastaajat jättivät yhteensä 1771 paikkamerkintää kartalle tärkeiksi kokemistaan kohteista ja kehittämistarpeista Liedon keskustan alueella.

Sidosryhmäkyselyllä kerättiin taustatietoja vastaajista ja näkemyksiä niin Liedon keskustan nykytilanteesta kuin tulevaisuudesta vuoteen 2050 asti.

Sidosryhmäkyselyn avulla pyrittiin saamaan kehityssuunnitelman avuksi ja lähtökohdiksi näkemyksiä mm. alueella asuvilta, työskenteleviltä, yrittäviltä, opiskelevilta ja vierailevilta. Vastaajista noin 40% oli keskusta-alueen asukkaita, kun taas suurin osa vastaajista kertoi, etteivät asu alueella, mutta vierailevat siellä usein. Kysely tavoitti erityisesti 25-44-vuotiaiden ja 45-64-vuotiaiden ikäryhmät, sillä osuus vastaajista oli yhteensä lähes 80% vastaajista. Noin puolessa vastaajien kotitaloudessa asuu alaikäisiä. Vastaajista suurin osa, noin 65% asuu omakotitalossa. Kerrostalossa tai rivi-/luhtitalossa kertoi asuvansa kummassakin noin 15% vastaajista.

Seuraavilla sivuilla esitellään sidosryhmäkyselyn näkemysten yhteenvedo nykytilanteesta ja tulevaisuudesta.

Sidoskyselyn tulokset kokonaisuudessaan löytyvät yhteenvetona raportin liitteestä.

[IHASTU LIETOON](#)[MATKAILU JA VAPAA-AIKA](#)[PALVELUT JA ASIOINTI](#)[HALLINTO JA OSALLISTUMINEN](#)

25.6.2025 (Päivitetty: 19.8.2025) **TIEDOTE**

Liedon tulevaisuuden keskustaa kehitetään – nyt voit vaikuttaa vastaamalla kyselyyn

Liedon keskustan kehittämissuunnitelma on käynnissä – tavoitteena on luoda elinvoimainen ja toimiva keskusta.

3.1 Sidosryhmäkysely 2/4

Keskusta vuonna 2025 & 2050

Vastaajat saivat arvioida Liedon keskustan aluetta nykyisin ja tulevaisuudessa väittämäparien avulla. Kyselyssä vastaajat osoittivat liukukytkimellä näkemyksensä kumpaa vaihtoehtoa he painottavat. Tehtävän vastaukset on kuvattu oikealla vastausten jakauman keskiarvoilla nykytilanteen arvion ja tulevaisuuden toivutilan osalta.

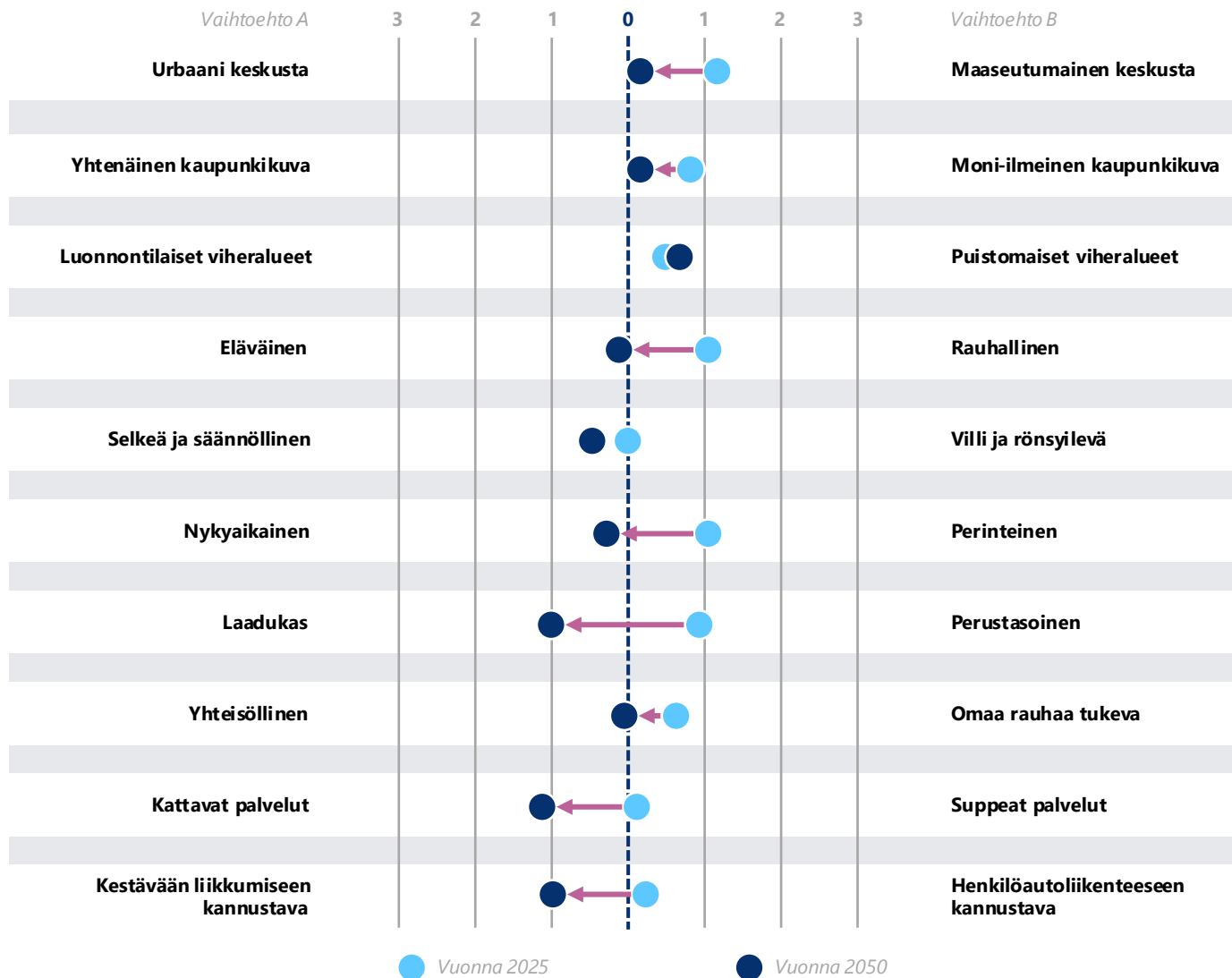
Vastaajat painottivat tavoiteltavana muutoksena tulevaisuuden kehittämisessä suhteessa nykytilanteeseen erityisesti laadukkuutta, nykyaikaisuutta ja palveluiden kattavuutta. Myös muutoksia nykytilanteeseen pidettiin tavoiteltavana kestävän liikkumisen, eläväisyyden ja keskustan urbaaniuden osalta.

Tulevaisuuden tavoitetilän osalta eniten hajontaa vastauksissa oli seuraavissa väittämäpareissa:

- Urbaani keskusta – Maaseutumainen keskusta
- Yhtenäinen kaupunkikuva – Moni-ilmeinen kaupunkikuva
- Eläväinen – Rauhallinen
- Nkyaikainen – Perinteinen
- Yhteisöllinen – Omaa rauhaa tukeva

Nykytilanteessa osalta eniten hajontaa vastauksissa oli seuraavissa väittämäpareissa:

- Selkeä ja säännöllinen – Villi ja rönsyilevä
- Kattavat palvelut – Suppeat palvelut
- Kestävään liikkumiseen kannustava – Henkilöautoliikenteeseen kannustava

3.1 Sidosryhmäkysely 3/4

Liedon keskusta vuonna 2050

Vastaajia pyydettiin kiteyttämään yhdellä sanalla, minkälaisena he toivovat näkevät Liedon keskusta-alueen vuonna 2050. Näkemyksistä koostettiin sanapilvi (oikealla). Vastaajien vastauksissa useimmin toistuivat turvallisuuteen, viihtyisyyteen, monipuolisuuteen, maaseutumaisuuteen ja vehreyteen liittyviä sanoja. Myös toimivuus, luonnonläheisyys, rauhallisuus, houkuttelevuus ja palvelut kukin saivat yli kymmenen vastausta.

Keskusta-alueen tärkeimpinä kehitysteemoina vastaajat valitsivat (kehitysteemat järjestyksessä vastausten perusteella):

1. Virkistys- ja viheralueet ja –palvelut: 63% vastaajista
2. Kaupalliset palvelut: 59% vastaajista
3. Liikunta- ja harrastusalueet ja –palvelut: 49% vastaajista
4. Julkiset palvelut: 42% vastaajista
5. Kulttuuriympäristön ja maiseman vaaliminen: 35% vastaajista
6. Lapsiperheiden palvelut: 31% vastaajista
7. Luonnon monimuotoisuus: 30% vastaajista
8. Kestävä liikkuminen: 29% vastaajista
9. Kulttuuri: 26% vastaajista
10. Autoliikenne ja pysäköinti: 19% vastaajista
11. Yhteisöllisyys: 15% vastaajista
12. Erityisryhmien huomioiminen: 14% vastaajista
13. Asumisen vaihtoehdot: 12% vastaajista

3.1 Sidosryhmäkysely 4/4

Tärkeät kohteet

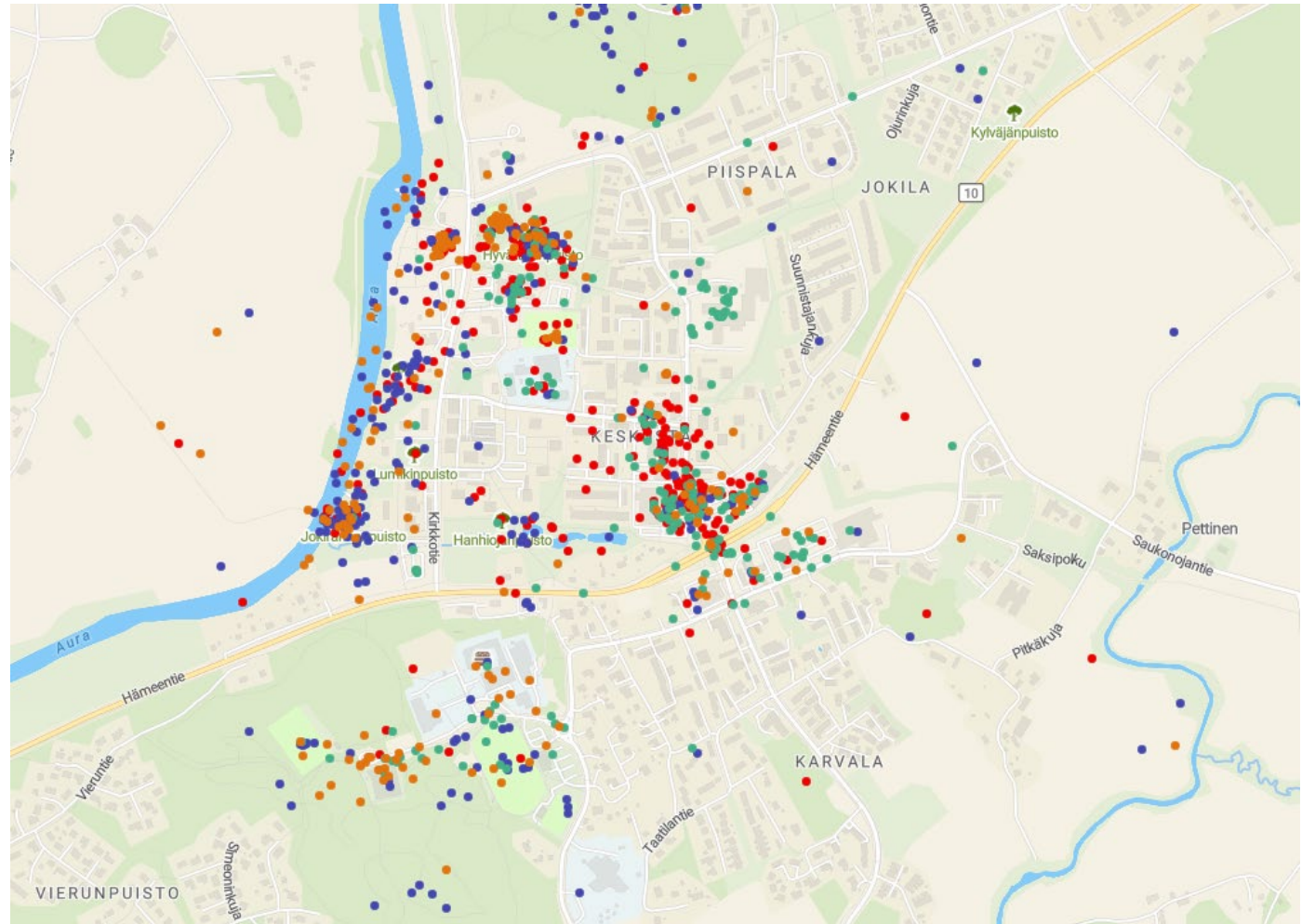
Ensimmäisellä karttatehtävällä osallistujia pyydettiin osoittamaan kartalle tai kertomaan vapaamuotoisesti avoimeen tekstikenttään niin kohteita tai paikkoja, jotka kokevat tärkeiksi ja joita toivovat vaalittavan kehityssuunnitelmassa.

Vastaajat osoittivat yhteensä 1084 paikkamerkintää seuraavissa teemoissa:

- Liedon keskustan sydän
- Helmi Liedon keskustassa
- Toimiva osa-alue
- Keskustan vetovoimatekijä

Tärkeinä ja vaalittavina nostettiin muun muassa esiin seuraavia kohteita:

- Aurajokirannan luonto ja maisema sekä siihen liittyvät kohteet (puistot)
- Liedon kirkko ja sen ympäristö
- Kaupungintalo ja sen ympäristö (Hyvättylänpuisto, Laurin kenttä, liikennepuisto)
- Urheilu- ja koulukeskus
- Keskustan päivittäisasiain palvelut (ruokakaupat ym.)

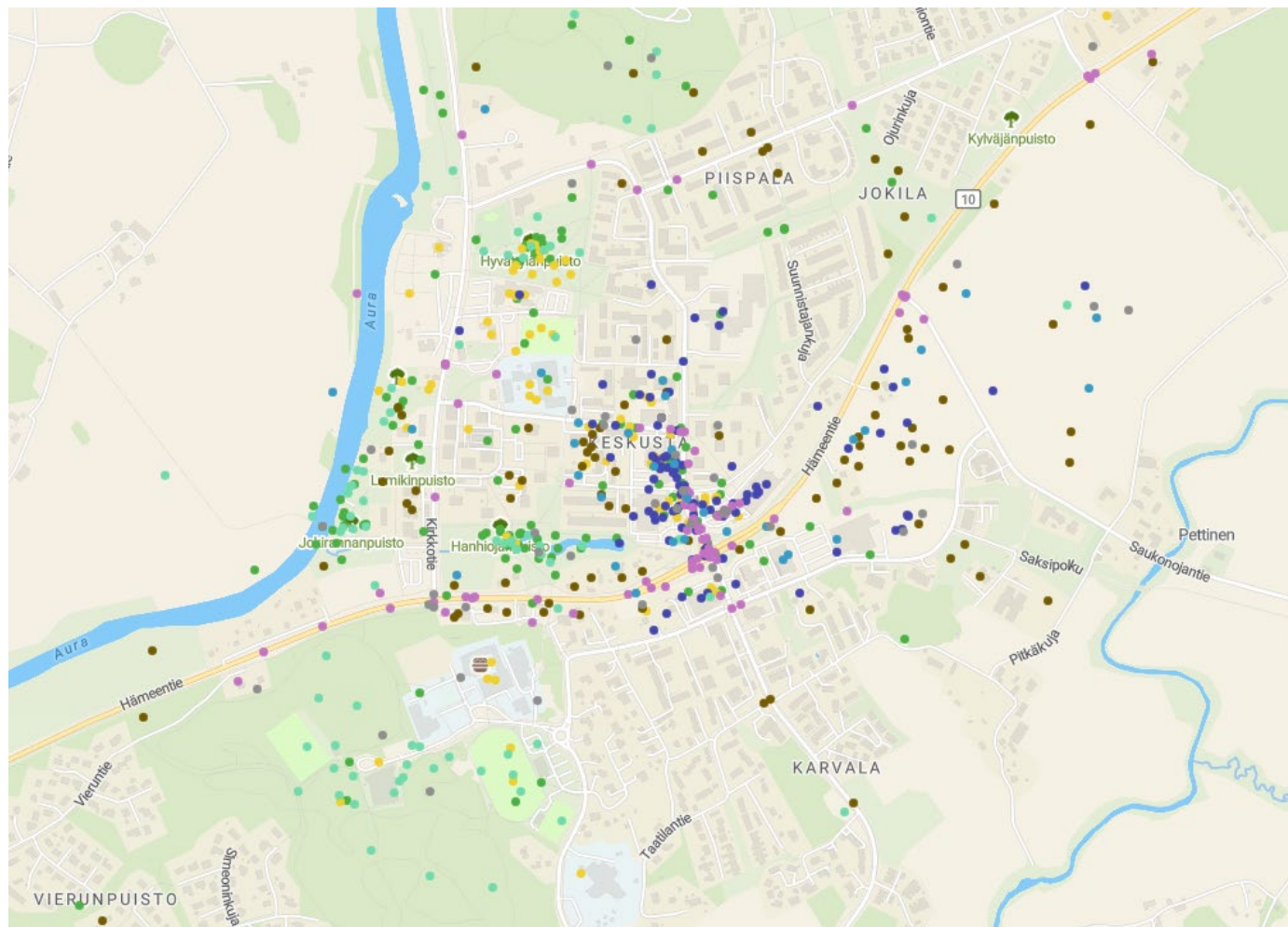
3.1 Sidosryhmäkysely

Kehitettävät kohteet

Toisella karttatehtävällä osallistujat merkitsivät kartalle tai kertoivat vapaamuotoisesti avoimeen tekstikenttään kohteita tai paikkoja, joissa näkivät kehittämistarvetta tai -potentiaalia. **Tehtävässä vastaajat jättivät yhteensä 687 karttamerkintää** kahdeksaan teemaan.

Kehittämistarpeiden ja -potentiaalain osoittamisen vastauksissa korostuivat muun muassa seuraavat paikat:

- Aurajoen ranta-alueiden virkistyskäytön kehittäminen
- Kaupallisen keskustan kehittäminen ja keskittyminen nykyisen asiointikeskustan alueelle mm. katutilaa ja rakennuksia kehittämällä
 - Palvelutarjonnan monipuolistuminen (esim. kahvila- ja ravintolatarjonta, erikoisliikkeet)
 - Eläväinen torialue kohtaamispaikaksi
 - Keskitetty pysäköinti / jalankulkuympäristön kehittäminen
- Uuden asuin- ja palvelualueen laajeneminen 10-tien ja Simpukkatien väliselle alueelle
- Nykyisten puistojen viihtyisyys ja monipuolisuus, verkostomaisuus

2.9 Sidosryhmähaastattelut 1/2

Toteutus

Näkemyksiä Liedon keskusta-alueen vahvuuksista ja heikkouksista, nykyisten toimijoiden omista tarpeista ja tulevaisuuden ideoista sekä muista suunnittelussa huomioitavista asioista selvitettiin keskustan liiketiloissa yritystoimintaa pitäviltä yrittäjiltä, alueella toimivilta rakennusliikkeiltä ja kiinteistövälittäjiltä, kiinteistöomistajilta sekä kaupungin nuorisotyöntekijältä haastatteluin. Haastateltaviksi tavoitettiin yhteensä 15 tahoa.

Keskustan liiketoiminnallinen elinvoima

Liedon keskusta koetaan vastaajien mukaan hyväksi liikepaikaksi yritystoiminnalle, vaikkakin liiketiloissa toimivien liikkeiden ja palveluiden määrä on kutistunut. Keskustan sijainti valtatie 10:n läheisyydessä ja näkyvissä on toimiva, tehden asioinnin ohiajoliikenteelle toimivaksi ja helpoksi. Esimerkiksi keskustan ohittavan ohitustien idean vastaajat nostivat esiin tekijäksi, joka tulisi vaikuttamaan negatiivisesti keskusta-alueen yritystoiminnoille.

Toimijat nostivat keskustan haasteeksi esiin kilpailemisen Turun tarjonnan kanssa – Lieto on rakentunut voimakkaasti kaupunkien rajan ja keskustan väliselle alueelle, jolloin näille kotitalouksille asioiminen Turussa on luontaisempaa. Keskustassa toimivien yrittäjien näkökulmasta kaupungin laajeneminen esim. Marttilan / idän suuntaan olisi toivottavaa, jotta keskusta-alue olisi entistä useamman lietolaisen päivittäisen matkustamisen varrella ja näin tukisi esim. erikoisliikkeiden toimintaedellytyksiä.

Vastaajat kritisoivat keskusta-alueelta puuttuvan ”punainen lanka” ja olevan toiminnoiltaan hajautunut (vt 10 molemmin puolin ja vt 10:n pohjoispuolella). Keskustan nähtiin rakentuneen hieman suunnittelemattomana ja ei siten muodosta viihtyisää ja yhtenäistä kokonaisuutta, joka houkuttelisi viipymään ja asioimaan. Osa nykyisistä liikekiinteistöistä on kehittymisen myötä menettänyt kaupallisen vetovoimansa, esim. jääneet piiloon tai asiointiliikenne ohjautunut kulkemaan ohi. Keskustassa vastaajat kuitenkin näkivät tulevaisuudessa kehittämispotentiaalia nykyaikaiselle ja käveltävälle pienen kaupungin keskustalle.

Liikenteellisesti valtatie 10:n risteys ympäristöineen tunnistettiin vastaajien toimeksi ongelmalliseksi. Vastaajien mukaan nykyisestä asiakaskunnasta suuri osa saapuu omalla autolla, jolloin pysäköimisen helppous korostuu. Vastaajat kuitenkin nostivat esiin toivovansa keskusta-alueen ympäristön viihtyisyyden ja sujuvuuden parantamista ennen kaikkea jalankulkijoiden näkökulmasta, joka tukisi pidempiä viipymiä ja useammissa liikkeissä asiointia saman käynnin aikana.

Nykyinen liiketilatarjonta ja hintaluokka nähtiin vastaajien mukaan palvelevan hyvin erilaisten yritystoimintojen tarpeita, mutta toiveena niiden suhteen on tiivistyminen lähemmäs toisiaan. Osa vastaajista mainitsi houkuttelevaksi vaihtoehtoksi liiketilat mahdollisessa uudessa liike-/kauppakeskuksessa, jossa ympärille sijoittuisi myös muita liikkeitä ja palveluita.

2.9 Sidosryhmähaastattelut 2/2

Keskusta-asuminen

Keskusta-asumisen nykyisiksi vetovoimatekijöiksi vastaajat nostivat esiin palveluiden saavutettavuuden ja sujuvat joukkoliikenneyhteydet. Nykyisellään keskusta-alueen asuntotarjonnan nähtiin tarjoavan riittävän monipuolisesti vaihtoehtoja erilaisiin asumistarpeisiin ja elämänvaiheisiin, mutta etenkin kerrostaloasuntojen osalta osa epäili riittävään kysyntään niiden osuuden kasvattamisessa tulevaisuudessa.

Vastaajat mainitsivat keskustan asukkaissa korostuvan ikäihmiset, joiden huomioiminen asumisympäristöjen kehittämisessä nähtiin keskeiseksi näkökulmaksi tulevaisuuteen, esimerkiksi esteettömän asumisen mahdollisuuksien kehittämisellä kaupallisten ja hoitopalveluiden lähellä. Uutena potentiaalisena asukasryhmänä haastatteluissa esiintuottiin myös toisen asteen opiskelijat, joita esim. lähikunnista Lietoon saapuu. Erityisesti hyvälle ja laadukkaille vuokra-asunnoille osa vastaajista näki keskusta-alueella tulevaisuudessa kasvavaa kysyntää. Vastaajien mukaan tulevaisuudessa on jossain määrin näiden asukasryhmien tarpeisiin voitavan havaittavan kysyntää pienemmille asunnoille, mutta nykyisin keskusta-alueen asuntojen kysynnässä korostuu suurempien perheasuntojen kysyntä.

Vastaajien toimesta nostettiin esiin huomioita kerrostaloasuntojen markkinasta, joissa on tunnistettavissa selkeästi korkeampaa kysyntää tietyille uudemmmille kohteille sekä heikompa tietyille uudemmmille kohteille ja vanhemmille kohteille. Erityisesti Vt 10:n eteläpuolen kerrostalorakentamisen lisääntyessä vastaajissa toivottiin erityisesti huomioitavan tekijät, joilla voidaan lisätä alueen houkuttelevuutta.

Muu keskusta-alueen kehittäminen

Usea haastateltavista nosti esiin kävely-ympäristön kehittämisen tärkeyden keskusta-alueen kehittämisessä. Keskeisinä näkökulmina teemaan liittyi mm. keskustan eri kohteiden ja toimintojen yhdistyminen luontevasti kävellen, selkeät ja luontaiset reititykset sekä kävely-ympäristön houkuttelevuuden lisääminen vehreyttä ja kasvillisuutta (katupuut, istutukset) hyödyntämällä.

Vastaajissa nostettiin esiin toive torialueesta, joka luontevasti loisi keskuspuiston keskustatoiminnoille ja tapahtumallisuudelle. Luontevaksi paikaksi tunnistettiin mm. Kauppapihan kiinteistön läheisyys, joka voisi pidemmällä aikajänteellä mahdollistaa myös yhteyksien ja toiminnallisuuksien yhdistymisen Hanhiojanpuiston kanssa.

Haastateltavien vastauksissa Lietoa kuvailtiin maaseutumaiseksi kaupungiksi, jonka toivottiin tunnelmaltaan säilyvän vetovoimatekijänä tulevaisuudessa keskustan kehittyessä. Maaseutumaisuutta tukevana tekijöinä tunnistettiin mm. rakennusten sijoittelun väljyys ja ympäristöön sopiva kerroskorkeus ("väljä asuminen myös kerrostaloasumisessa").

Keskeisenä haasteena ratkaistavaksi keskustan kehittämisessä tuotiin esiin pysäköinti niin asuntorakentamisen kuin asioinnin näkökulmista. Kerrostalorakentamisen osalta haasteelliseksi on tunnistettu yhteensovittaa pysäköintitarpeet riittävän tehokkaaseen rakentamiseen ilman rakenteellista pysäköintiä. Toisaalta myös

keskusta-asioinnin näkökulmasta pysäköinnin tulee olla helposti saavutettavissa lähellä liikekiinteistöjä – kuitenkin miellyttävää kaupunkiympäristöä poissulkematta.

Usea vastaaja nosti Kaarinan keskustan esimerkiksi onnistuneesta kunnianhimoisesta kehityksestä. Etenkin Lieton ja Kauppapihan kiinteistöjen osalta osa vastaajista näki mahdollisuuksia luoda uudenlaista keskustamaista rakennetta ja ympäristöä rohkealla uudistamisella. Vastaajat tunnistivat niiden lisäksi muita nykyisiä olemassa olevia kiinteistöjä, joita osana keskusta-alueen kehittämistä olisi mahdollista kehittää kokonaan tai osittain.

Vastaajat nostivat esiin 10-tien varren mahdollisuudet keskustarakentamisen laajenemiselle niin Kirkkotien ja Hyvättyläntien välillä kuin keskustan itäpuolelle aukeaville pelloille. Näiden alueiden kehittämisessä toivottiin pohdittavan erityisesti niitä houkuttelevuustekijöitä, joita voidaan tukea keskustapalveluiden elinvoimaa poistamatta, esimerkiksi viheralueiden, urheilu- ja liikuntamahdollisuuksien, joukkoliikenteen, sujuvien koulumatkojen ym. avulla.

3.3 Tavoitetyöpaja

Suunnitelman alkuvaiheessa toteutettiin sidosryhmäkyselyn rinnalla tavoitetyöpaja. Tilaisuus toteutettiin työpistemäisesti, jossa osallistujat saivat vapaasti kierrellä ja keskustella niissä suunnittelijoiden kanssa:

- Priorisointitehtävä: Tärkeimmät kehittämisen teemat
- Väittämäpari-tehtävä: Liedon keskusta vuonna 2050
- Karttatehtävä: Tärkeät ja vaalittavat kohteet tai paikat
- Karttatehtävä: Kehitettävät kohteet tai paikat

Tilaisuus järjestettiin Liedossa 29.8.2025, kello 16.00-18.30 Liedon kohtaamispaikassa. Tapahtumaa markkinoitiin tilaisuutena, johon voi osallistua niin tilaisuuden aloitusajankohdasta kuin myös liittyä mukaan kesken tilaisuuden. Työpajassa vieraili yhteensä 3 osallistujaa, Ohessa on esitelty tehtäväkohtaiset yhteenvedot.

Priorisointi: Tärkeimmät kehittämisen teemat

Tehtävässä osallistujat arvottivat tärkeimpiä kehittämisen teemoja.

Teemat olivat samat kuin verkkokyselyssä (kts. 3.1 Sidoryhmäkysely).

Työpajan osallistujat nostivat tärkeimpinä teemoina:

- Kestävä liikkuminen: Keskusta-alueella jalankulkuympäristöjen kehittäminen tärkeää tulevaisuudessa, liikennejärjestelyiden sujuvoittamisella myös autoliikenne hyöttyy.
- Kaupalliset palvelut: Yleisesti kattavasti, mutta toiveita olisi erityisesti erityisliikkeille sekä ravintola/kahvilapalveluille
- Yhteisöllisyys: Keskeisenä mahdollisuutena parantaa teemaa on luoda "tori" tai muu keskus keskutaan

- Kulttuuriympäristön ja maiseman vaaliminen: Maisema ja historia ainutlaatuisia Liedon keskustassa, jotka tulisi kehittämisessä huomioida
- Autoliikenne ja pysäköinti: Liikennejärjestelyjen sujuvoittaminen, yhteishyötyjä myös jalankulun viihtyisyydelle
- Yritystoiminnan alueet: Lieto on yritysystävällinen sekä Avantin ja Tuulissuon alue vetovoimainen – miten tämä näkyisi myös keskustassa?
- Muu kehitysteema: Kohtuu hintaiset kiinteistöt (asunnot, liiketilat, toimitilat) kilpailutekijänä Turkuun

Väittämäpari-tehtävä: Liedon keskusta vuonna 2050

Tehtävässä osallistujat arvioivat Liedon keskustaa tulevaisuudessa samojen väittämäparien kautta, kuin verkkokyselyssä. Työpajan vastaukset mukailivat kyselyn tuloksia pääasiallisesti. Työpajan osallistujat kuitenkin toivovat tulevaisuuden keskustalta kyselyn vastaajia enemmän perinteisyyttä, esim. harjakattojen ja muun arkkitehtuurin osalta sekä eläväisyyttä ja luonnontilaisia viheralueita.

Karttatehtävä: Tärkeät ja vaalittavat kohteet tai paikat

Työpajan osallistujat nostivat tärkeiksi paikoiksi Liedon keskusta-alueella seuraavat kohteet:

- Liedon kirkko: Nähtävyys
- Hyvättylänpuisto: Kuntolaitteet
- Laurin puisto: Tapahtumat
- 10-tien ja Hyvättylän tien risteys: Arjen vilinä
- Kaupungintalo: Tärkeät palvelut
- Aurajokiranta

Karttatehtävä: Kehitettävät kohteet tai paikat

Työpajan osallistujien esiin nostamia kehittämistarpeita keskusta-alueella:

- Aurajokivarren virkistyskäytön tukeminen virkistysreitillä ja siltojen lisäämisellä
- Jalankulku- ja pyöräily-yhteyden kehittäminen Turkuun, esim. jokivartta ja Pyhiinvaellusreittiä pitkin
- Turun saavutettavuuden kehittäminen julkisilla kulkumuodoilla edullisesti mahdollista keskustan asumisvaihtoehtona myös korkeakouluopiskelijoille
- 10-tien risteysien kehittäminen ja keskustan ajonopeuksien hillitseminen/alentaminen
- Lietorin, Kauppapihan ja ympäröivien alueiden kehittäminen liikekeskus- ja torialueena (Liedon kaupallisen keskustan kehittyminen)
- Keskustan laajeneminen ja tiivistäminen 10-tien Hämeenlinnan suuntaan (Tokmannin ja Saukonojantien välille)
- Keskustan rakentaminen maltillisesti, säilyttäen nykyinen tunnelma ja mittakaava
- Kirjaston kehittäminen vahvemmin keskustan olohuoneeksi
- Uimahallin ja muiden uusien liikuntapalveluiden sijoittuminen keskustaan

4. Visio ja skenaariot

Tässä luvussa muodostetaan ja visualisoidaan tulevaisuuden visio Liedon keskustalle skenaarioiden kautta yhteiskehittämisen periaatteita hyödyntäen.

4.1 Trendianalyysi

Tässä osuudessa tarkastellaan keskustojen toimintaympäristöihin vaikuttavia kehityssuuntia eli trendejä viiden keskeisen tulokulman kautta: poliittiset, ekonomiset, sosiokulttuuriset, teknologiset sekä ekologiset trendit.

(P) Poliittiset trendit

Globalisaation myötä alueet ovat keskinäisesti yhä riippuvaisempia toisistaan ja maailmantilanteet heijastuvat kaikkialle. **Turvallisuus, ilmastonmuutokseen varautuminen ja huoltovarmuus** ovat keskeisiä teemoja päätöksenteossa.

Uusissa rakentamis- ja alueidenkäyttölajeissa **korostuvat ilmasto-, ympäristö- ja vähähiilisyysvaatimukset sekä digitaaliset tietojärjestelmät ja –mallit. Osallisuutta** lisätään poliittisiin prosesseihin, ja sidosryhmät ovat entistä enemmän mukana niissä.

Kaupungistumisen myötä Suomessa väestö keskittyy yhä enemmän suuriin kaupunkeihin ja niiden läheisyyteen, minkä haasteena on alueellinen eriarvoistuminen. **Julkisen palveluverkon keskittyminen** vaikuttaa myös kaupan sijaintipäätöksiin, yksityisten ja julkisten palveluiden synergiahyödyt korostuvat ja niiden väliset rajat hämärtyvät. Lisäksi toimialojen ja toimintojen sekoittuminen on korostuva ilmiö, joka haastaa esimerkiksi kaavoitusprosesseja.

(E) Ekonomiset trendit

Asukasmäärien muutokset valtakunnallisesti ja alueellisesti sekä ostovoiman kehitys vaikuttavat kaupan investointiedellytyksiin. **Liikepaikkoina** korostuvat **keskustat, olemassa olevat kaupan alueet sekä liikenteen asemat ja solmukohdat**. Samalla kaupan ja palveluiden tilojen **tehokkuusvaatimukset kasvavat ja tilojen monikäyttöisyyden ja joustavuuden** tarve lisääntyy. Joustavat tilankäytön konseptit, kuten **pop up ja startup-toiminta** sekä erilaiset tilapäiskäytöt, elävöittävät ja monipuolistavat keskustaympäristöä. Toiminnot edellyttävät **lyhyempiä ja joustavampia vuokrasopimuksia** tiloihin.

Kaupan **sijainnin merkitys pienenee. Digitaalisuus, verkkokauppa ja monikanavaisuus** muuttavat kaupan toimintalogiikkaa: Fyysinen myymälätila voi sijaita tuotannon kanssa samassa ja verkkokaupan kautta voidaan saavuttaa globaalit markkinat. **Show room – konseptit** lisääntyvät, jossa tuotteita kokeillaan fyysisesti tai virtuaalisesti ja tilataan kotiinkuljetuksena.

(S) Sosiokulttuuriset trendit

Luonnon saavutettavuus on tärkeä prioriteetti, joka voimistui pandemian aikana. Paikallisen vaikuttamisen, yhteisöllisyyden ja omavaraisuuden ihanteet ovat voimistuneet. **Asuinalueen saavutettavuus** mm. joukkoliikenteen, erityisesti raideliikenteen näkökulmasta sekä pyöräinfrastruktuuri houkuttelee asukkaita. Asuntojen laatuun halutaan panostaa sijainnistakin tinkien, koska kodeissa vietetään entistä enemmän aikaa. Toisaalta alueen merkitys voimistuu neliöiden edelle: osa valitsee ennemmin minikodin mielekkäältä alueelta, kuin lisäneliöitä toisaalta. Kodin halutaan olevan paikka, jossa arki hoituu helposti, mutta laadukkaasti. **Arjen luksusta** kaivataan enemmän – se tarkoittaa **kuitenkin eri väestöryhmille eri asioita**. Mm. **Sosiaalisessa mediassa nopeasti leviävät trendit** luovat painetta asuntojen muunneltavuudelle myös eri elämänvaiheille ja sisustusratkaisuille.

Elämän jakaminen usean kodin ja paikan välillä yleistyy esim. etätöön ja tietoliikenteen kehityksen myötä. Työ muuttuu: ihmisillä on useampi eri työpaikka, tilapäinen oleskelu eri paikkakunnilla kasvaa (**keikka- ja freelancer-työt**) ja **työviikot lyhentyvät**. Eri käyttäjäryhmien (ikäryhmät, taustat) tarkempi huomiointi nousee keskeiseksi kaikkien ratkaisujen suunnittelussa ja painotusten valinnassa (ml. **Esteettömyys ja saavutettavuus**).

4.1 Trendianalyysi

Asuntotuotannossa keskiöön ovat nousseet **hybridikorttelit ja palvelukonseptit sekä segregaatien ennaltaehkäisy**. **Yhteisöllinen asuminen** lisääntyy (esim. ikääntyneiden hoito perhepiirissä). Yhteisöllisyyttä tukevat ratkaisut nousevat tärkeiksi, esimerkiksi lähiyhteisö ja naapurit muodostuvat merkityksellisemmiksi, kun ihmisiä ei näekään enää töissä samalla tavalla kuin ennen, jonka myötä yhteisöllinen tekeminen lisääntyy. **Hyvinvoinnin, turvallisuuden ja esteettömyyden vaatimukset** kasvavat mm. väestön ikääntyminen ja mielenterveysongelmien kasvun myötä. Kaupunkimökit ovat nostaneet suosiotaan ja urbaani mökki onkin osalle ykkösasunto. Lähellä kotia tai jopa samassa kiinteistössä olevat palvelut lisääntyvät, esim. postin automaatit talossa, kaupakassitoimitukset jne.

Kaksi ikäryhmää muuttaa erityisen paljon: nuoret aikuiset, jotka itsenäistyvät ja muuttavat kaupunkiin opiskelemaan (18–23 v) sekä työelämään vakiintuvat ja lapsiperheet (24–40 v), jotka hakeutuvat väljemmille alueille. Yli 45-vuotiaat ovat keskustahakuisia. Nuorista aikuisista lähes joka toinen muuttaa vuosittain.

Paluumuuton syyt nojaavat identiteettiin ja paikkoihin, joissa se on rakentunut lapsuuden ja nuoruuden aikana. Paikkakuntien ja alueiden maine, brändi ja rooli oman identiteetin luojana jatkuu vahvana. Isoista kaupungeista muuton syitä väljemmin asuttuihin kohteisiin ovat mm. kohtuuhintaisuus, väljyys, periminen, maatilojen sukupolvenvaihdos, alueella oleva vapaa-ajan asunto tai muu omistettu kiinteistö houkuttelee muuttamaan. **Idyllisyys, rauhallisuus ja pienipiirteisyys houkuttelevat väljemmille alueille. Omavaraisuus, turvallisuus, poikkeusilmiöiden pakeneminen** voivat olla myös muuton taustasyynä.

Keskustojen rooli **elämyksellisenä ajanviettopaikkana** on vahvistunut. Keskustoista haetaan yhä enemmän elämyksellisiä **tapahtuma- ja kulttuurikokemuksia**. Ympärivuotinen **elämystarjonta sekä monipuoliset kaupunki- ja kulttuuritilat** houkuttelevat ihmisiä vierailemaan keskustoissa **kattavien palvelujen ja viihtyisien ulkotilojen** lisäksi. Tapahtumissa ja katukuvan fyysisissä elementeissä voidaan korostaa esimerkiksi paikallisuutta, historiaa ja paikan henkeä, mikä tukee alueen identiteetin muodostumista. Keskustat kehittyvät ennen **kaikkea paikoiksi kohtaamiselle ja yhteisötoiminnalle**, mitä voidaan tukea muodostamalla kaikille avointa tilaa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kirjastot ja yhteisötilat, mutta myös julkiset ulkotilat kuten puistot ja torit.

pyöräinfrastrukturi
asumislaatu
joukkoliikenne
helppous omavaraisuus minikodit
saavutettavuus lähiluonto
luksus yhteisöllisyys sijainti
raideliikenne
muunneltavuus
kauppatoimitukset
käyttäjärühmäajattelu
hybridikorttelit keikkatyöt hyvinvointi
monipaikkaisuus lähiyhteisö
esteettömyys kakkoskodit
turvallisuus työmurros naapurit
freelancer-työt ikääntyvät
palvelukorttelit
kaupunkimökit

Asumispreferensseihin ja asuinratkaisuihin liittyviin trendeihin liittyviä avainsanoja

4.1 Trendianalyysi

(T) Teknologiset trendit

Kehittyvä teknologia ja **digitaaliset ratkaisut** tarjoavat uusia **palvelujen tuottamisen ja käyttämisen tapoja**. Yleisesti **virtuaalikulutus** on lisääntynyt. **Dataa ja paikkatietoa** hyödyntämällä voidaan optimoida, personoida ja kehittää kaupunkiympäristöä joustavasti ja kestävästi (**älykaupungit**). Digitaalisia alustoja voidaan käyttää esimerkiksi etäpalvelujen järjestämiseen, mutta **myös fyysisten palvelujen täydentämiseen** (mm. kauppohenkilöstön palvelu, itsepalvelumallit). Niillä voidaan myös lisätä asukkaiden osallisuutta (mm. palautekanavat, kyselyt) ja **jakamistalouden palveluita** (mm. lainauslokerot ja yhteiskäyttöautot).

Energiankäytössä suositaan uusiutuvia ja energiatehokkaita ratkaisuja. Energiaa ja materiaaleja pyritään hyödyntämään **resurssiviisaasti** ja säästämällä esimerkiksi erilaisia **uusiokäytön malleja**. **Älyverkot** (smart grids) ja datankeräys auttavat optimoimaan sekä ennakoimaan energiankäyttöä, mikä hyödyttää myös kuluttajaa.

Kasvava **sähköajoneuvojen** määrä vaatii **kattavan latausverkoston kehittämistä** kaupunkiympäristöön. Sähköautot, -potkulaudat ja -bussit yleistyvät, mikä tulisi huomioida jo kaavoitusvaiheen suunnittelussa.

(E) Ekologiset trendit

Ilmastonmuutoksen myötä ympäristötietoisuus on lisääntynyt, mikä muuttaa kulutustottumuksia sekä vaatimuksia järjestelmien toiminnalle.

Kaupunkiluonnon ja viheralueiden merkitys korostuu ilmastonmuutoksen vaikutusten hillitsemiseksi keskusta-alueilla (esim. **lämpösaarekeilmiö**). **Luontopohjaisten ratkaisuiden** avulla voidaan esimerkiksi hallita hulevesiä, varjostaa kaupunkitilaa ja luoda miellyttävämpää pienilmastoa keskustaan.

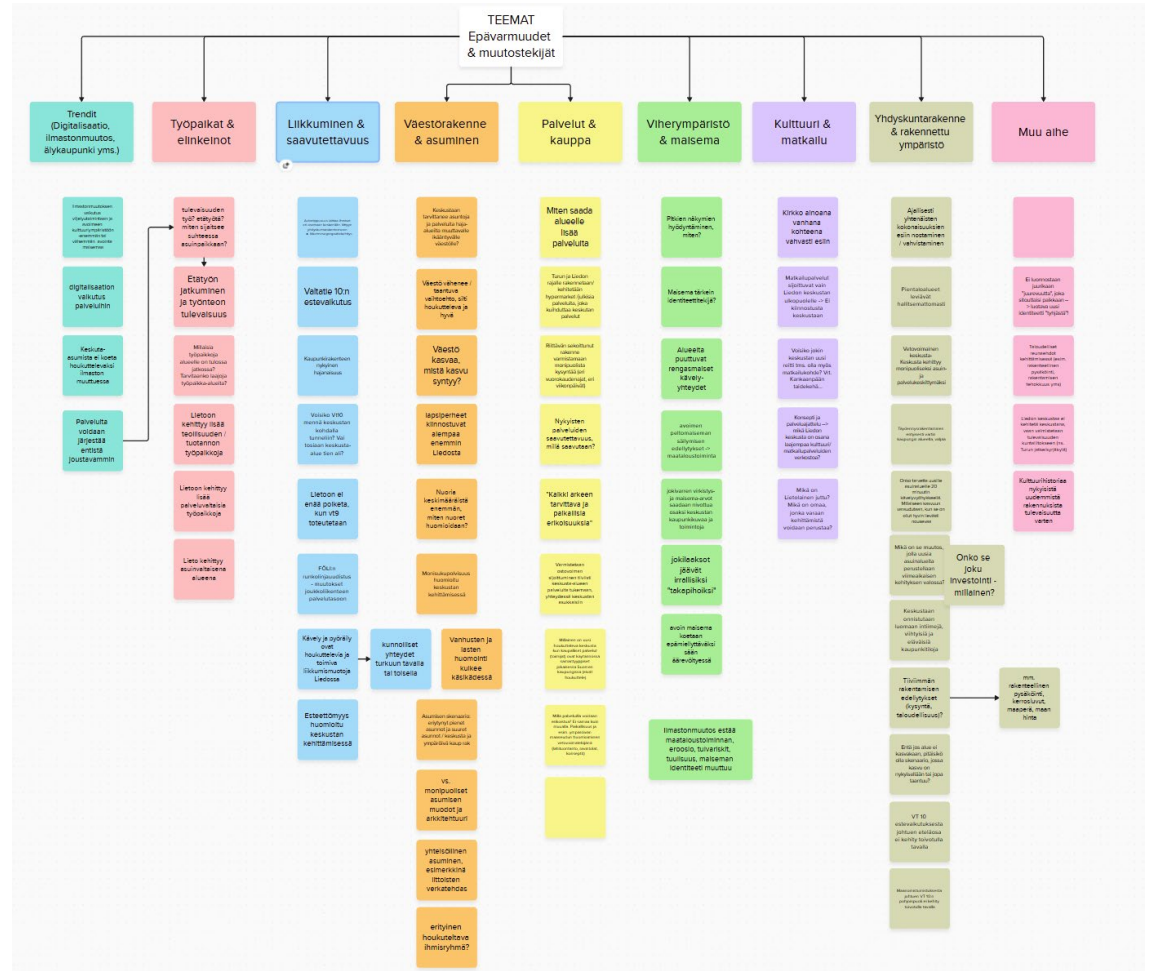
Ympäristövaatimukset kiristyvät, eli energiankäyttö ja resurssitehokkuus ovat keskiössä. Päästöjä pyritään vähentämään kaupunkien eri osa-alueilla: rakentamisessa, liikenteessä ja energiankäytössä. **Kiertotalousajattelu, muuntojoustavuus ja vähähiiliset ratkaisut** tukevat kestävästä kaupunkikehitystä. Liikkumisessa suositaan **kestäviä liikkumismuotoja**, kuten kävelyä, pyöräilyä ja julkista liikennettä, joiden houkuttelevuutta tuetaan suunnittelun keinoin.

4.2 Tulevaisuusskenaariot 2050 ja 2125

Vision taustaksi on laadittu kolme erilaista tulevaisuusskenaariota, joiden ajattelu ponnistaa sadan vuoden päähän sekä hieman konkreettisemmin 25 vuoden päähän. Tulevaisuusskenaariot ovat mahdollisia ja kuvitteellisia näkymiä tulevaisuudesta, jotka tässä työssä perustuvat tunnistettuihin trendeihin sekä Liedon keskustan nykytila-analysiin. Skenaarioilla on haettu mahdollisimman erilaisia vaihtoehtoisia näkymiä, jotta niiden avulla avataan keskustelua laajasti halutuista kehityksen suunnista.

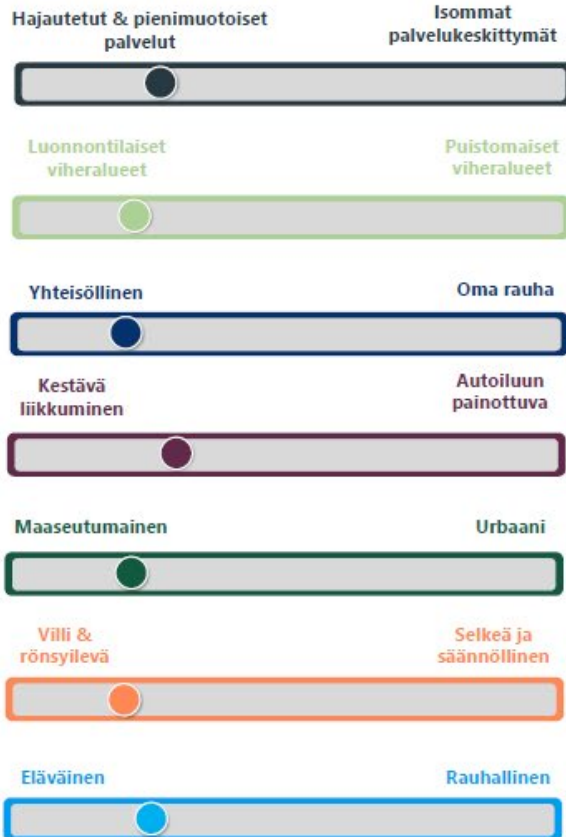
Skenaariotyöskentelyssä on hyödynnetty Ramboll:n monialaista työryhmää round table –menetelmällä, jossa on laajasti erilaisia näkökulmia ja sen jälkeen yhteensovitettu niitä skenaarioiksi.

Suuraaville sivuilla on kolme vaihtoehtoista tulevaisuusskenaariota, joita on hyödynnetty vision yhteiskehittämistyöpajassa.

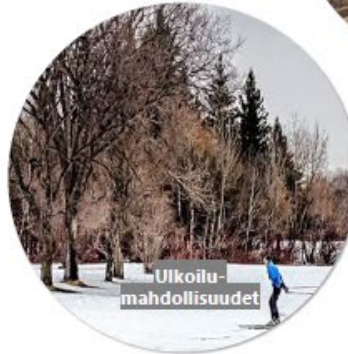
Ekokylä

Lieto kehittyy kyläyhteisönä luonnon ehdoilla. Liedossa vahvistetaan ekosysteemipalveluita, luonnon monimuotoisuutta ja kestävää energian sekä resurssien käyttöä. Lieto tunnetaan vehreydestään ja yhteisöllisyydestään. Keskustan rakentaminen on tiivistä, mutta matalaa. Sen pienimuotoiset palvelut ja kulttuuritarjonta palvelevat paikallista väestöä. Väestö muodostaa Lietoon tiiviin yhteisön, jossa resursseja jaetaan muiden kanssa. Lähiruokaa tuotetaan ympäröivässä peltomaisemassa, mutta myös keskustassa. Pienyrittäjyyttä tuetaan ja paikallisidentiteettiä vahvistetaan.

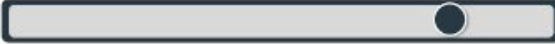
Rauhan tyyssija

Lieto tunnetaan rauhallisena ja kiireettömänä asuinpaikkana. Lietoon tullaan hengähtämään, tekemään töitä rauhassa ja viettämään vapaa-aikaa pois kaupungin sykkeestä. Isommat taloudet asuvat laajoilla omakotitaloalueilla keskustan ulkopuolella ja pienemmät taloudet rivi- sekä kerrostaloissa keskustassa. Toisia Lietolaisia halutaan kohdata mieluiten oman kodin ulkopuolella julkisissa tiloissa kuten torilla, puistoissa ja virkistysreiteillä. Palveluiltaan ja kaupoiltaan Lieto tukeutuu Turkuun, sillä Lietoon tullaan elämään - ei ostamaan.

Hajautetut & pienimuotoiset palvelut

Isommat palvelukeskittymät

Luonnontilaiset viheralueet

Puistomaiset viheralueet

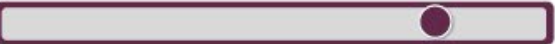
Yhteisöllinen

Oma rauha

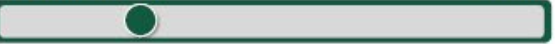
Kestävä liikkuminen

Autoiluun painottuva

Maaseutumainen

Urbaani

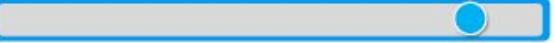
Villi & rönsyilevä

Selkeä ja säännöllinen

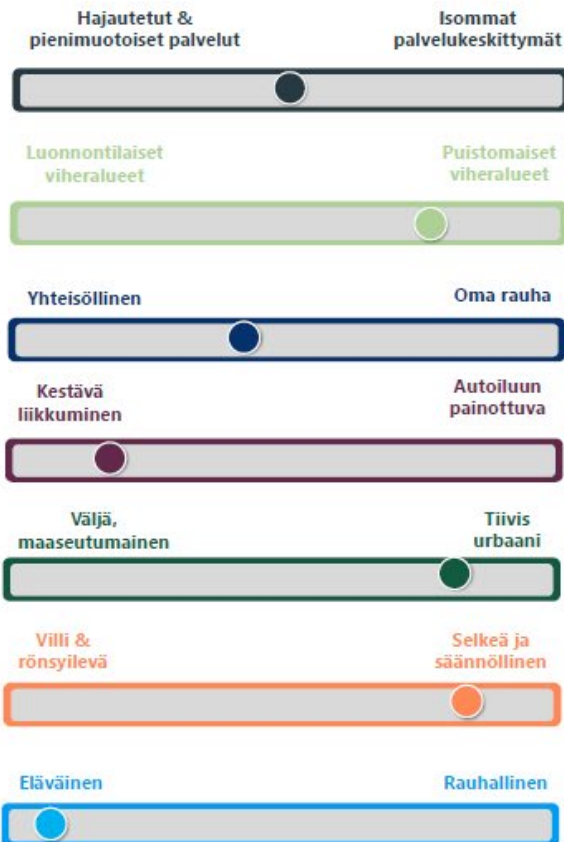
Eläväinen

Rauhallinen

Älykaupunki

Lieto kehittyä älykkäänä tulevaisuuden kaupunkina. Kaupunkirakenteessa ja liikkumisessa hyödynnetään älykkäitä ratkaisuja, joilla voidaan optimoida kaupunkitoimintoja. Keskusta kehittyä joustavana ja kokeilukulttuuriin kannustavana alustana ja paikkana, jossa virtuaalimaailma konkretisoituu. Kestävää energian käyttöä sekä tuotantoa sisällytetään kaupunkirakenteeseen. Kaupunkirakenne luo räikeän vastakohdan maaseutumaiseen.

4.3 Visiotyöpaja

Vision yhteiskehittämistyöpaja järjestettiin Liedon kaupungintalolla 2.10.2025. Työpajassa esiteltiin projektin tausta, keskeiset havainnot lähtökohdista sekä ideointia tukevia tulevaisuusskenaarioita Liedon keskustan kehittämiseen, jotka toimivat tulevaisuusvision taustana.

Tilaisuus oli kaikille avoin ja siihen osallistui kaupungin asukkaita, luottamushenkilöitä ja työntekijöitä, jotka muodostivat kaksi sekaryhmää. Ryhmätyöosuudessa osallistujat saivat ensiksi arvioida esitetyjä skenaarioita eri näkökulmista arvioiden mm. niiden hyvät ja huonot puolet, uhat, riskit ja ristiriidat sekä pohtia mitä skenaarioiden elementtejä tulisi yhteensovittaa. Skenaarioiden käsittelyn jälkeen molemmat ryhmät muodostivat omat näkemyksensä tulevaisuuteen luotaavasta visiosta käsitellen sitä myös kriittisessä valossa.

Seuraavilla sivuilla on esiteltynä visuaalinen yhteenveto kahden eri ryhmän ajatuksesta, millainen on tulevaisuuden Liedon keskusta:

- **Ryhmä 1:** Luonnollisesti älykäs pikkukaupunki
- **Ryhmä 2:** Historiaan nojaava, mutta tulevaisuuteen katsova urbaani keidas

Ryhmien luomat visiot ovat toimineet laajemman vision pohjalla, jota esitellään seuraavassa kappaleessa.

Työpajatyöskentely

Mihin suuntaan ja miten Liedon keskusta-alue kehittyy?

Jakaudumme kolmeen ryhmään eri puolille salia. Kukin ryhmä rakentaa oman vision tulevaisuuden Liedon keskustasta.

1. Esitelyjen skenaarioiden arviointi:

- Mitä hyvää kussakin skenaariossa on (plussat)?
- Mitä huonoa kussakin skenaariossa on (miinukset)?

2. Esitelyjen skenaarioiden uhat, riskit ja ristiriidat kehittämisen kannalta:

- Onko skenaarioiden hyvyissä elementteissä tunnistettavissa tekijöitä, joiden toteutuminen estäisi jonkin toisen hyvän elementin toteutumisen?
- Miten näitä elementtejä tulisi yhteensovittaa Liedon keskustan kehittämisessä?

3. Ryhmän visio:

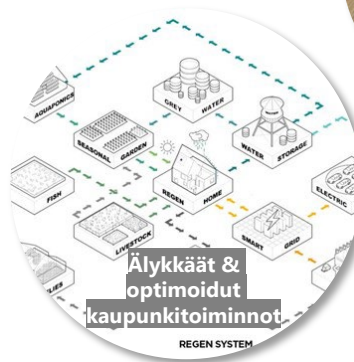
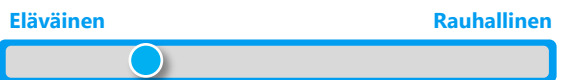
- Muodostakaa tyhjälle pohjalle visio tulevaisuuden Liedon keskustasta
- Voitte hyödyntää skenaariosta hyödynnettyjä hyviä elementtejä sekä täydentää uusilla tunnistamillanne näkökulmilla
- Pohtikaa visionne kohdan 2 mukaan kriittisesti ja kirjatkaa keskeiset havaintonne
- Kiteyttäkää kehittämällänne visiolle otsikko, joka nivoo vision punaisien langan tiiviiksi kiteytykseksi

RAMBOLL

Luonnollisesti älykäs pikkukaupunki

Lieto kehittyy toimeliaana ja aktiivisena pikkukaupunkina, jossa älykkäät sekä kestävät tulevaisuuden ratkaisut kohtaavat luonnonläheisyyden. Keskusta muodostuu selkeäksi ja tiiviiksi kokonaisuudeksi, jossa hyödynnetään innovatiivista arkkitehtuuria ja teknologian ratkaisuja. Keskusta kehittyy monipuolisena palveluiden ja kulttuurin keskittymänä, jossa paikalliset ja vierailijat kohtaavat. Liikkumisessa ja pysäköinnissä suositaan uusia innovaatioita ja kestävyyttä.

Historiaan nojaava, mutta tulevaisuuteen katsova urbaani keidas

Keskusta kehittyy urbaanina ja monipuolisena rakenteena. Historia ja maisema ovat keskeinen inspiraatio ja kulmakivi rakentamiselle, mutta uusi keskusta erottuu selkeästi ympäristöstään. Taidetta ja värejä hyödynnetään arkkitehtuurissa. Palveluiltaan keskustassa yhdistyy pientuotanto ja isommat palveluyksiköt, joiden yhteyteen keskitetään rakenteellista pysäköintiä. Liikkuminen tapahtuu monipuolisesti eri kulkuvälineillä. Keskustan sykkivä vihersydän yhdistää keskustan urbaanin rakenteen maaseutumaiseen.

Hajautetut & pienimuotoiset palvelut
Isommat palvelukeskittymät

Luonnontilaiset viheralueet
Puistomaiset viheralueet

Yhteisöllinen
Oma rauha

Kestävä liikkuminen
Autoiluun painottuva

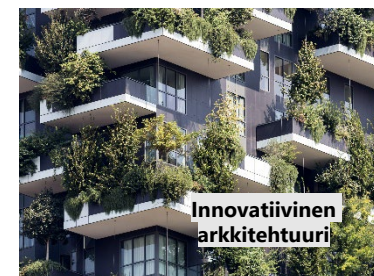
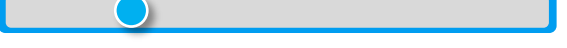
Maaseutumainen
Urbaani

Villi & rönsyilevä
Selkeä ja säännöllinen

Eläväinen
Rauhallinen

4.4 Visio

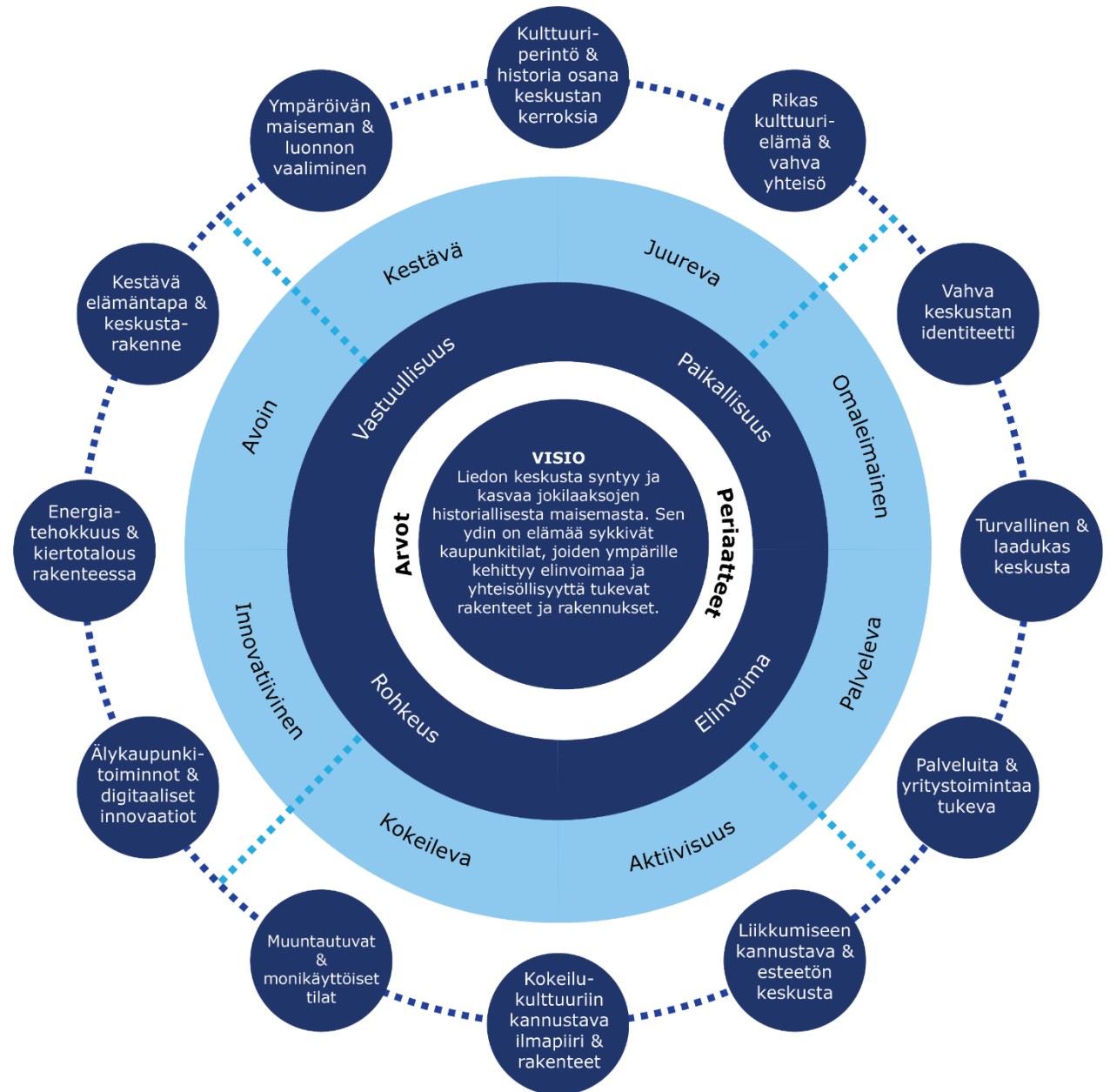
4.4 Visio 1/2

Liedon keskustan visio kirkastaa kehittämistavoitteet ja luotaa kehittämisenäkymiä pitkällä aikajänteellä. Vision laatimisen näkökulmina ovat asuminen ja työpaikat, liikenne ja liikkuminen, kiinteistökehitys, kauppa- ja palvelut, elämyksellisyys ja matkailu, kaupunkikuva ja arkkitehtuuri, kiinteistökehitys, kestävyys ja luonnon monimuotoisuus, eri käyttäjäryhmien huomioiminen sekä teknologisen kehityksen hyödyntäminen.

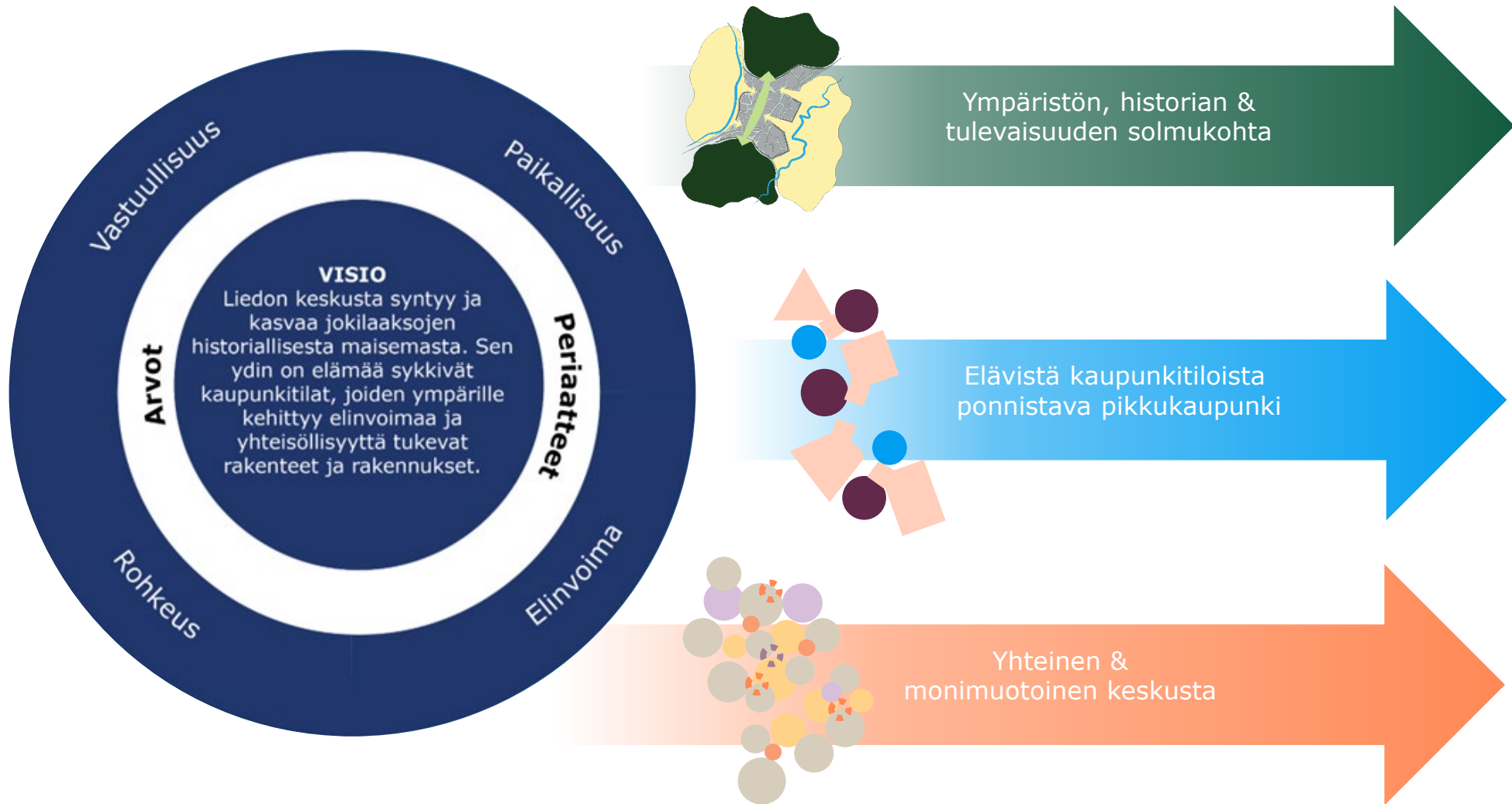
Visiotyön pohjana toimii kaupungin strategia, keskustan kehittämistyön edellisessä vaiheessa tehdyt lähtökohta- ja trenditarkastelut sekä sidosryhmiltä saadut näkemykset. Visio on laadittu yhteiskehittämisen periaattein yhdessä sidosryhmien kanssa, kuten työpajassa tulevaisuusskenaarioiden avulla. Vision tarkoitus on ohjata keskustan kehittämistyön seuraavia suunnitteluvaiheita.

Liedon keskustan suunnittelua ohjaavat arvot **vastuullisuus** ja **rohkeus**. Vastuullisuutta visiossa käsitellään mm. **kestävyyden** ja **avoimuuden** näkökulmien kautta. Rohkeuteen liitetään ajatus **kokeilevasta** kulttuurista ja **innovatiivisiin** ratkaisuihin kannustavista rakenteista.

Suunnittelua ohjaaviksi periaatteiksi on työssä valittu **paikallisuuden** ja **elinvoiman** korostaminen. Paikallisuus on **juurevuutta** ja **omaleimaisuutta**; jo olevan korostamista. Elinvoimaan liittyy **aktiivinen** kaupunkielämä sekä **palveluita** ja palvelevuutta tukevat ratkaisut.

4.4 Visio 2/2

Ympäristön, historian & tulevaisuuden solmukohta

Visioteeman lähtökohtana toimii maisema ja alueen historia. Liedon keskusta on jokivarsien avointen peltomaisemien, metsäisten selänteiden sekä historiallisten kulkuväylien solmukohta. Keskusta on vahvasti vuorovaikutuksessa ympäröivään maisemaan. Maiseman elementit muodostavat keskustan kanssa yhtenäisen verkoston. Toiminnot ja maiseman elementit linkittyvät keskeisissä solmukohdissa.

Keskusta kannustaa aktiiviseen liikkumiseen, ja sen kävely-, kevyenliikenteen ja virkistysreitit ovat loogisia, vehreitä ja selkeästi havaittavissa. Liedon keskusta valitaan asumisen paikaksi sen idyllisyyden, luonnonläheisyyden, mutta myös helppouden ja yhteisöllisyyden vuoksi. Aktiivista elämäntapaa arvostavalle laajat virkistysverkot, monimuotoiset maisemat ja luonto ovat päivittäin läsnä arjessa. Myös asukkaat, joiden elinpiiri on pienentynyt nämä asumisen laatutekijät ovat läsnä lähiympäristössä arjen monimuotoisten palvelujen lisäksi. Uudistuva kaupunkirakenne huomioi näkymät vehreään maisemaan, myös kaupunkirakenteen sisällä.

Paikallisuus

Aktiivinen liikkuminen

Idyllisyys ja luonnonläheisyys

Keskustan kaupunkirakenne rajautuu selkeästi suhteessa ympäröivään maisemaan. Kun keskustaa kohti ja sen läpi saavutaan VT10 pitkin keskusta avautuu kiinnostavana ja houkuttelevana käyntikohteena. Vahvistetaan virkistykseen liittyviä matkailupalveluita, kuten pyöräilyä ja melontaa. Reitit ja destinaatiokohteet niiden varrella ovat keskeisessä roolissa. Keskustaan on hyvät mahdollisuudet saapua esim. julkisella liikenteellä ja tehdä retkiä lähiympäristöön keskustasta käsin.

Ekologisten verkostojen parantaminen, monilajisuuden huomiointi. Luontopohjaiset ratkaisut näkyvät myös arkkitehtuurissa ja infrarakentamisessa.

Monimuotoinen maisema & virkistysverkot

Ekologisten verkostojen vaaliminen

Houkutteleva käyntikohde

Vehreät näkymät

Kaupunkitilat ja rakennukset
niiden ympärillä

Elävistä kaupunkitiloista ponnistava pikkukaupunki

Keskustan kehittyminen perustuu laadukkaisiin ja monikäyttöisiin kaupunkitiloihin, jotka houkuttelevat oleiluun ja kävelyyn. Keskusta on myös identiteetiltään erottuva keskus. Kaupunkitilat syntyvät mittakaavan vaihtelusta, tiloja rajaavista rakennuksista, houkuttelevista näkymistä sekä ennen kaikkea maantasokerroksen elävyydestä. Palvelut sijoittuvat keskeisten kaupunkitilojen varrelle, niihin avautuen. Maamerkkirakennukset ja tiiveimmät asumisen ja työpaikkojen korttelit sijoittuvat keskeisten kaupunkitilojen varrelle, osoittaen ydinkeskustan sijainnin. Arkkitehtuurin laatuun kiinnitetään erityistä huomiota keskeisten kaupunkitilojen varrella.

Kaupunkitiloissa mukaan lukien keskustan puistoissa on ratkaisuja ja rakenteita, jotka tukevat aktiivista kaupunkielämää sekä kokeilukulttuuria. Aktiiviset ja kävelijän tarpeita korostavat kaupunkitilat lisäävät liikenneturvallisuutta sekä koettua sosiaalista turvallisuutta. Huomioidaan erityisesti lapset, nuoret ja ikääntyvät keskustan kaupunkitilojen suunnittelussa.

Liikenteen häiritsevyyksiä vähennetään keskittämällä liikenteen tarvitsema tila sekä pysäköinti niin, että kävely, pyöräily ja muu kevyt liikenne on turvallista ja houkuttelevaa. Sujuvat yhteydet eri palveluiden ääreen turvataan, mutta laadukas kävely-ympäristö ohjaa suunnitteluratkaisuja. Älykkään liikkumisen ratkaisut mahdollistavat sen, että tilaa jää elävisille kaupunkitiloille ja sen mahdollistavalle tiiviille kaupunkirakenteelle. Keskustaan saapuminen ja liikennemuodosta toiseen vaihtaminen on helpompaa kuin koskaan aiemmin.

Elinvoimaisuus ja kestävä elämäntapa

Erottuva identiteetti

Kohtaamispaikat ja tapahtumat

Maamerkit ja arkkitehtuurin laatu

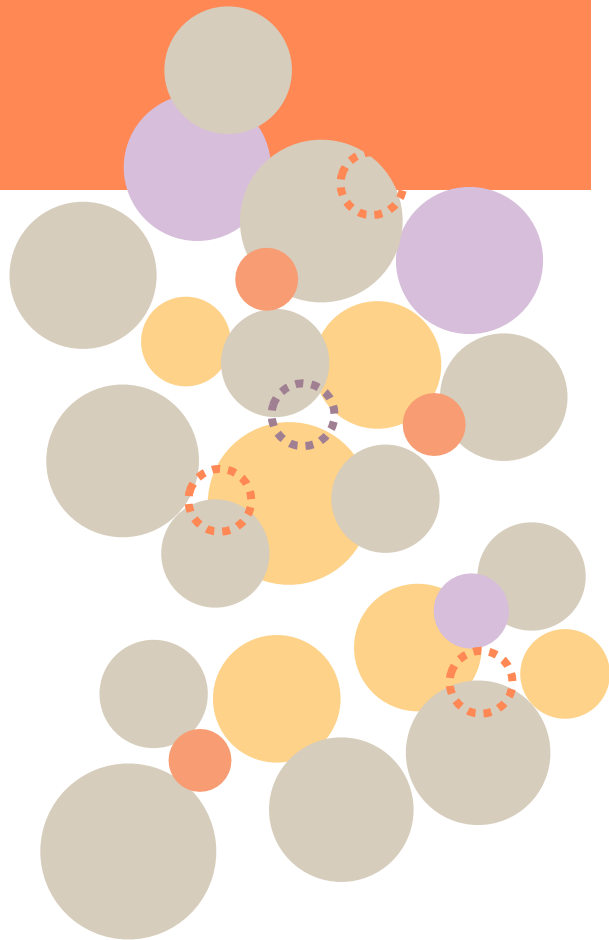
Tiiviit korttelit

Helposti saavutettava & kävelyyn kannustava

Kokeilukulttuuri & sosiaalinen tavoitettavuus

Toiminnot ja kaupunkielämä

Yhteinen ja monimuotoinen keskusta

Keskustan kaupunkirakenne kehittyy nykyistä enemmän kohti sekoittunutta ja tiivistä rakennetta. Tilat ovat käytössä mahdollisimman tehokkaasti eri vuorokaudenaikoina, viikonpäivinä, vuorokaudenaikoina sekä pystyvät vastaamaan tulevien vuosien ja vuosikymmenien muutostarpeisiin muuntojoustavasti. Tilojenkäytön synergioihin haetaan innovatiivisia yhteisiä tilojen hallinnan malleja. Myös ulkotilojen joustavat erilaisiin tarpeisiin ja niiden aktiivinen käyttö mahdollistetaan sekä fyysisillä rakenteilla että ketterillä prosesseilla.

Keskusta tarjoaa laajan valikoiman pieniä ja suuria palveluja: kaupan ja palveluiden monimuotoisuutta vahvistetaan. Haetaan synergioita yksityisten ja julkisten toimijoiden kanssa. Tuetaan palvelurakenteen kehittymistä kohti elämyksellisyyttä ja ajanviettoa.

Asumisen tarjonta on monipuolista huomioiden erilaiset elämän tarpeet ja vaiheet. Monipaikkaisuus huomioidaan asumisen ja työn tekemisen ratkaisuihin. Myös monisukupolvisuutta ja yhteisöllisyyttä tukeva suunnittelu on tavoitteena keskustan alueella. Asumiseen liittyviä mahdollisia sovellutuksia mm. asumisen yhteistilojen keskitetty hallinnointi ja monipuolisuus. Ketterää työn tekoa voi tukea coworking –tilat lähellä kotia ja matalan kynnyksen yrittäjyyden tilat.

Sekoittunut kaupunkirakenne

Elinvoimaisuus

Kiertotalous ja energiatehokkuus

Liikkumisen monimuotoisuus on keskusta-alueen vahvuus: kävelyä ja pyöräilyä sekä joukkoliikennettä korostetaan ratkaisuihin. Saapuminen eri kulkumuodoin ja helpot vaihdot ovat olennaisessa osassa. Erityisesti kiinnitetään huomiota liikennesegregaation ehkäisyyn ja nuorten liikkumiseen.

Yleisesti ottaen pyritään siihen, että rakenteet ja tilat kannustavat kokeilukulttuuriin sen eri muodoissa. Rohkeus kokeilla sekä teknologinen kehitys tukee mm. tilojen monikäyttöisyyttä, kierto- ja jakamistalouden sekä energiatehokkuuden ratkaisuja.

Monimuotoinen palveluvalikoima

Kokeilukulttuuri ja yhteisöllisyys

Monimuotoinen liikennejärjestelmä

	Ympäristön, historian ja tulevaisuuden solmukohta	Elävistä kaupunkitiloista ponnistava pikkukaupunki	Monimuotoinen & yhteinen keskusta
Asuminen ja työpaikat	Liedon keskusta valitaan asumisen paikaksi sen idyllisyyden, luonnonläheisyyden, mutta myös helppouden ja yhteisöllisyyden vuoksi. Aktiivista elämäntapaa arvostavalle laajat virkistysverkostot, monimuotoiset maisemat ja luonto ovat päivittäin läsnä arjessa. Myös asukkaat, joiden elinpiiri on pienentynyt nämä asumisen laatutekijät ovat läsnä lähiympäristössä arjen monimuotoisten palvelujen lisäksi.	Tiiveimmät asumisen ja työpaikkojen korttelit sijoittuvat keskeisten kaupunkitilojen varrelle.	Sekoittunut ja tiivis rakenne, tilojen muuntojoustavuus myös korttelin sisällä. Mahdollisia sovellutuksia mm. asumisen yhteistilojen keskitetty hallinnointi ja monipuolisuus. Coworking –tilat lähellä kotia ja matalan kynnyksen yrittäjyyden tilat. Asumisen tarjonnan monipuolistaminen erilaisiin elämän tarpeisiin ja vaiheisiin. Monipaikkaisuuden eri muodot asumiseen ja työn tekemiseen liittyen.
Liikenne ja liikkuminen	Aktiiviseen liikkumiseen kannustava keskusta ja lähiympäristö: Kävelyn, pyöräilyn ja virkistykseen reitistö on looginen, vihreä ja selkeästi havaittavissa.	Kävelyn ja oleiluun kannustavat keskeiset kaupunkitilat. Pysäköinti järjestetään keskitetysti sekä hyvin saavutettavana. Keskustassa painotetaan kestäviä kulkumuotoja ja laadukasta sekä viihtyisää katutilaa.	Liikkumisen monimuotoisuus ja kaikkien kulkumuotojen sujuvan liikkumisen mahdollistaminen. Liikennejärjestelyissä painotetaan kävelyä ja pyöräilyä sekä joukkoliikennettä; esimerkkeinä helpot vaihdot ja nuorten liikkumisen moninaisuus. Liikennesegregaation estäminen.
Kauppa- ja palvelut	Keskusta avautuu kiinnostavana ja houkuttelevana käyntikohteena VT 10 kautta läpikulkeville.	Palvelut sijoittuvat keskeisten kaupunkitilojen varrelle, niihin avautuen.	Pienten ja isojen palvelujen kudelma: Vahvistetaan kaupan ja palvelujen monimuotoisuutta. Synergiat yksityisten ja julkisten toimintojen kanssa. Tuetaan palvelurakenteen kehittymistä kohti elämyksellisyyttä ja ajanviettoa.
Elämyksellisyys ja matkailu	Vahvistetaan virkistykseen liittyviä matkailupalveluita, kuten pyöräilyä ja melontaa. Reitit ja destinaatiokohteet niiden varrella. Mahdollisuus saapua esim. julkisella liikenteellä ja tehdä retkiä Liedon keskustasta käsin.	Kaupunkitilat ovat aktiivisia kohtaamisten ja tapahtumien paikkoja. Puistoissa on ratkaisuja ja rakenteita, jotka myös tukevat tavoitetta.	Rakennuksissa tapahtuvan joustavuuden rakenteet: mahdollistavat rikkaan kulttuurielämän ja vahvan yhteisöllisyyden
Kaupunkikuva ja arkkitehtuuri	Kaupunkirakenteen selkeä rajautuminen ja avautuminen suhteessa maisemaan.	Keskusta on identiteetiltään erottuva keskus. Maantasokerrokset suunnitellaan tukemaan kävely-ympäristöä, keskeisten kaupunkitilojen ehdoilla. Maamerkkirakennukset sijoittuvat keskeisten kaupunkitilojen varrelle, osoittaen ydinkeskustan sijainnin. Arkkitehtuurin laatuun kiinnitetään erityistä huomiota keskeisten kaupunkitilojen varrella.	Siloitellun estetiikan muutos kohti moninaisuutta ja luonnonmukaisuutta: mm. puurakentaminen ja kierrätetyt rakennusmateriaalit välittyvät arkkitehtuurissa ja luonnon monimuotoisuus näkyy viherrakentamisen ratkaisuissa.
Kiinteistökehitys	Rakennusten mahdollinen purkaminen ja uusi kaupunkirakenne huomioi näkymät maisemaan. Myös kaupunkirakenteen sisällä näkymät ovat vihreitä.		Kiertotalous ja energiatehokkuus, tilallinen muuntojoustavuus, toiminnallinen muuntojoustavuus, palvelujen synergiat, pysäköintijärjestelyjen synergiat
Kestävyys ja luonnon monimuotoisuus	Ympäriävän maiseman , luonnon ja kulttuuriperinnön vaaliminen. Ekologisten verkostojen parantaminen ja lähiluonnon saavutettavuuden parantaminen. Monilajisuuden huomiointi. Luontopohjaiset ratkaisut myös arkkitehtuurissa ja infrarakentamisessa.	Keskustan elinvoimaisuus tukee kävelyä, kestäviä elämäntapoja sekä paikallisten palvelujen käyttöä	Tilojen käyttöaste maksimoidaan eri aikajänkeillä: vuorokausi, viikko, vuoden kierto, vuosikymmenet. Kiertotalouden, vähähiilisten ratkaisujen sekä energiatehokkuuden ratkaisuja edistetään.
Eri käyttäjäryhmien huomioiminen	Esteettömyys sekä lähiluonnon saavutettavuus kaikille käyttäjäryhmille.	Aktiiviset ja kävelijän tarpeita korostavat kaupunkitilat lisäävät liikenneturvallisuutta sekä koettua sosiaalista turvallisuutta. Kokeilukulttuuriin kannustavat rakenteet. Huomioidaan erityisesti lapset, nuoret ja ikääntyvät keskustan kaupunkitilojen suunnittelussa.	Kokeilukulttuuriin kannustavat rakenteet. Monisukupolvisuuden ja yhteisöllisyyden ratkaisut.
Teknologisen kehityksen hyödyntäminen	Mm. kehittyvät luontopohjaiset ratkaisut.	Teknologinen kehitys tukemassa mm. kaupunkitilojen monikäyttöisyyttä. Älykkään liikkumisen ratkaisut mahdollistavat sen, että tilaa jää eläväisille kaupunkitiloille ja sen mahdollistavalle tiiviille kaupunkirakenteelle. Keskustaan saapuminen ja liikennemuodosta toiseen vaihtaminen on helpompaa kuin koskaan aiemmin.	Teknologinen kehitys tukemassa mm. tilojen monikäyttöisyyttä, kierto- ja jakamistalouden sekä energiatehokkuuden ratkaisuja.

5. Suunnitelmaluonnos

Tässä luvussa on alustava esitys keskustan kokonaiskonseptista mm. uusien ja tiivistyvien asuinkortteleiden, julkisten alueiden, viher- ja virkistymisalueiden, liikenteen ja liikkumisen sekä eri toimintojen sijoittumisen osalta.

5.1 Suunnitelmatyöpaja

Suunnitelmatyöpaja järjestettiin Liedon kaupungintalolla 5.2.2026

Työpajassa esiteltiin visiotyöpajan tulosten pohjalta muotoiltu visio Liedon keskustan kehittämiselle sekä sen pohjalta laadittu kehittämissuunnitelman luonnos.

Tilaisuus oli kaikille avoin ja siihen osallistui kaupungin asukkaita, luottamushenkilöitä ja työntekijöitä, jotka muodostivat kolme sekaryhmää. Ryhmätyöosuudessa osallistujat saivat tutustua tarkemmin esitettyyn suunnitelmaluonnokseen suunnittelijoiden kanssa sekä arvioida ja kommentoida sitä. Osallistujien arviointien tueksi koostettiin ”apukysymyksiä”, joiden avulla osallistujia kannustettiin arvioimaan luonnosta kriittisesti ja laajasti erilaisista näkökulmista.

Osallistujia kannustettiin kehittämistarpeiden lisäksi tunnistamaan myös mm. kehittämisen kannalta olennaisia kohteita tai alueita (ns. ”moottorit”) sekä kehittämiseen liittyviä ristiriitoja eri näkökulmista ja ratkaisuja niihin. Työskentelyn tueksi työpisteillä oli kuvakortteja, joiden avulla osallistujat voivat havainnollistaa näkemystään tavoiteltavasta ja ei-tavoiteltavasta kaupungin ilmeestä erilaisissa tiloissa tulevaisuudessa.

Ohessa on esitetty yhteenvedot ryhmien keskusteluista.

Ryhmä 1:

Ryhmä tunnisti keskeisenä uhkana suunnitelmaluonnokseen, ettei koulunmäen nykyisiin liikennehaasteisiin suunnitelmaluonnos tuo riittävästi parannuksia, vaan saattaa jopa pahentaa uusien toimintojen (esim. uimahalli, jalkapallohalli) mahdollisesti sijoituessa sinne. Suunnitelmaluonnoksessa onnistuneina ratkaisuinä tunnistettiin mm. aukiotilat, jotka mahdollistavat torien, myyjäisten ja katukonserttien järjestämisen, keskustan laajeneminen vt 10:n eteläpuolelle sekä reitistökierrokset ja keskustan ympäristön huomioimisen (mm. viheralueet, jokuoma ja näkymät). Ryhmässä keskustelua puolesta ja vastaan herätti mm. pt-kaupan sijoittuminen keskustassa, alikulkujen vaikutus viihtyisyyteen sekä liikuntapalveluiden sijoittuminen (esim. uimahalli).

Ryhmä 2:

Ryhmä näki, että suunnitelmaluonnos mahdollistaa riittävän tehokkaan keskustarakentamisen mm. palveluiden elinvoiman varmistamiseksi. Ryhmässä pohdittiin rakentamisen tehokkuuden lisäämistä myös keskustasta pohjoiseen ja etelään luonnoksessa esitetystä sekä Keisvuoren rinnealueille. Luonnoksessa hyväksi ratkaisuksi tunnistettiin idea keskustaraitista, jonka yhteyteen nähtiin potentiaalia kehittää elävää katutilaa sekä myös ravintolapalveluita Aurajokivarteen. Ryhmässä keskusteltiin tavoiteltavaksi keskittää palvelut ja liiketilat luonnoksen keskeisiin kortteleihin lähelle toisiaan. Tämä voisi käsittää niin kaupalliset palvelut, mutta myös julkisia palveluita esim. monitoimitalo, johon voisi sijoittua uimahallin lisäksi muitakin lajeja sekä hyvinvointipalveluita.

Ryhmä 3:

Ryhmä tunnisti suunnitelmaluonnoksessa onnistumisina mm. viheralueiden ja –yhteyksien huomioimisen, esim. Keisvuoren roolin korostaminen ja Aurajoen varren huomioiminen laajemmin pohjoiseen Nautelankosken suuntaan. Ryhmä tunnisti riskinä luonnoksessa alikulkujen toteutumisen viihtyisinä ja esteettöminä, joilla keskeinen rooli keskusta-alueen toimivuuden kannalta. Keskustan tasapuolisen kehittämisen ja toimivuuden kannalta ryhmässä pohdittiin kaupallisten palveluiden keskittymistä keskusta-alueelle vt 10:n pohjoispuolelle torialueen ympärille sekä julkisten palveluiden sijoittumista vt 10:n eteläpuolelle uudelle rakentuvalle alueelle.

Johtopäätökset työpajan tuloksista:

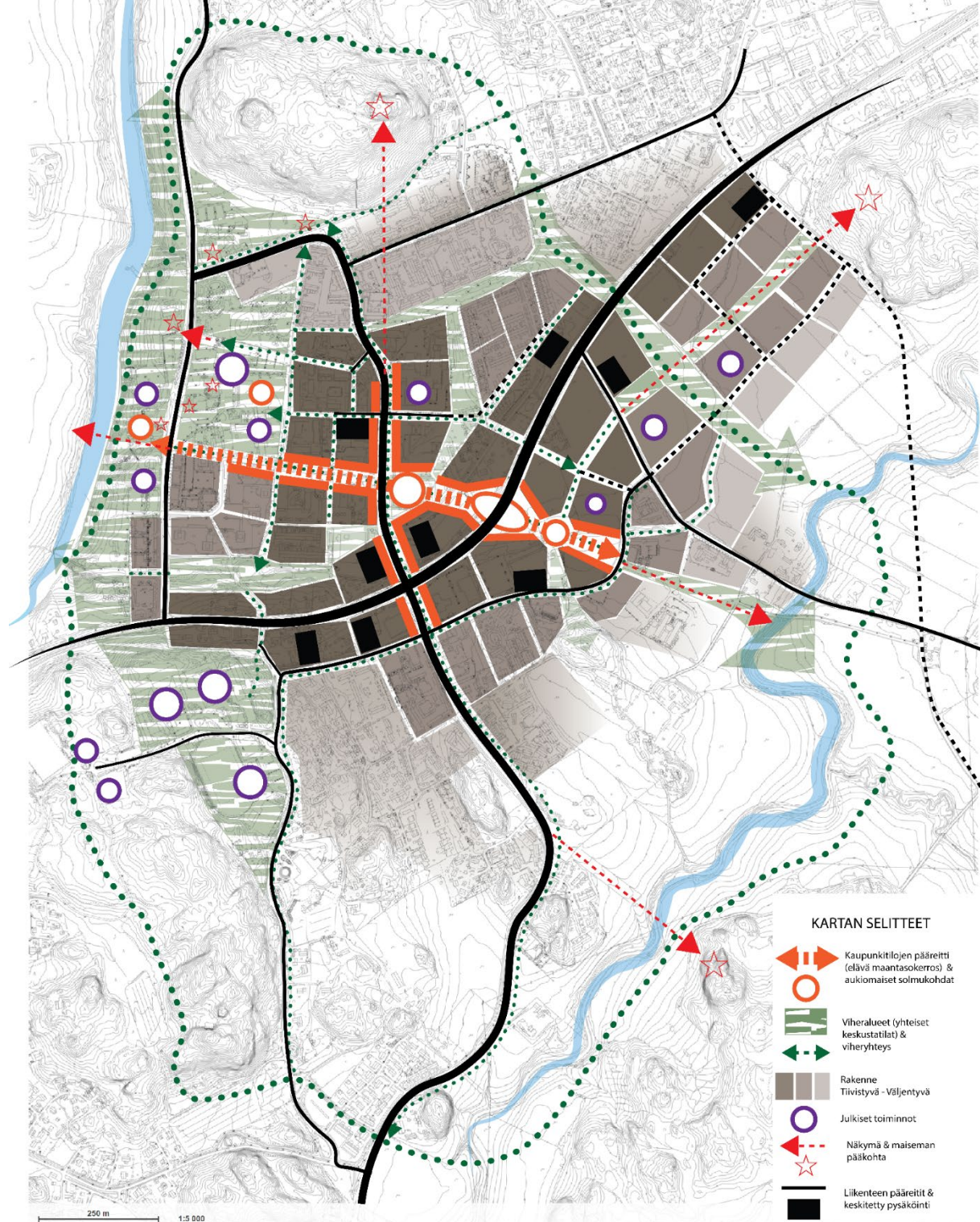
- Suunnitelmaluonnoksen peruseräpäätökset saivat kannatusta ja nähtiin keskustan visiota edistävinä
- Varmistetaan pt-kauppojen toimivuus ja elämyksellinen kävelykeskusta saman aikaisesti
- Huomioidaan koulunmäen liikennehaasteet toimintojen sijoittelussa ja liikennetarkoituksissa
- Palveluiden sijoittaminen erityisesti ydinkeskustan kortteleihin
- Riittävän tiivis kaupunkirakenne koko suunnittelualueella

5.2 Suunnitelmaluonnos

Aiempien työvaiheiden pohjalta laadittiin Liedon keskustan suunnitelmaluonnos, joka tiivistää kehystoimenpiteet karttapohjaiseen muotoon. Kantavana ideana luonnoksessa oli yhdistää keskustan eri puolet toisiinsa kaupunkitilojen pääreitillä, joka luo kohtisuoran akselin suhteessa valtatiehen yhdistäen kaksi jokilaaksoa toisiinsa. Kaupunkitilojen kautta pyritään elävöittämään Liedon keskustan maantasoa oleskelun, palveluiden ja toimintojen näkökulmista.

Liedon avoimista pelloista ja metsäisistä selänteistä koostuva maisema ohjasi keskustan kaupunkirakenteen muodostumista. Harkituilla avauksilla pyrittiin sitomaan keskustan näkymiä ympäröivään maisemaan sekä reittejä ympäristöön. Tärkeänä tavoitteena luonnoksessa oli muodostaa keskustaa kiertävä virkistysreitti, joka yhdistyy nykyisiin virkistysalueisiin, kuten Ruohokukkulaan ja Keisvuoreen. Viheralueiden monipuolistaminen ja viherverkon yhdistävyys olivat luonnosta ohjaavia tavoitteita, joiden pohjalta muodostettiin viherverkoston periaatehahmotelma.

Viereiselle luonnoskartalle on hahmoteltu rakentamisen tehokkuutta, toimintoja, viher- ja virkistysalueiden sijainteja, liikenneyhteyksiä, keskitettyä pysäköintiä sekä kaupunkitilojen sijoittumisen pääperiaatteita.

6. Kehittämissuunnitelma

Tässä luvussa on koostettu viimeistelty ja visuaalisesti havainnollistettu versio suunnitelmasta saadun palautteen pohjalta sekä esitelty keskeiset toimenpiteet ja niiden ohjelmointi.

6.1 Strategiatyöpaja

Strategiatyöpaja järjestettiin Liedon kaupungintalolla 8.4.2026

Työpajassa esiteltiin suunnitelmatyöpajan tulosten pohjalta kehitetty suunnitelmaluonnos Liedon keskustan kehittämiseksi sekä suunnitelmaa tukevaa pohja-aineistoa esim. rakentamisen tehokkuudesta ja vaiheistuksesta.

Tilaisuuteen kutsuttiin rajattu joukko keskustan kehittämiseen ja elinvoimaisuuteen liittyviä sidosryhmiä (mm. luottamushenkilöitä, yrittäjiä ja kiinteistönomistajia), jotka muodostivat kolme sekaryhmää. Työpajaosuudessa osallistujat kiersivät ryhmissään fasilitoiduilla työpisteillä, joissa kussakin tehtävänä oli määritellä kehittämisen askelmerkkejä ja toteuttamissuunnitelmaa alueelle vuoteen 2050:

- **Alue 1:** Ydinkeskusta
- **Alue 2:** Keskustan muut alueet
- **Alue 3:** Keskustaa ympäröivät alueet

Alueiden työpisteillä osallistujat tunnistivat keskeisiä kehittämisen toimenpiteitä ja niiden toteutumisen tavoitevuosia, eri osa-alueiden ja toimenpiteiden välisiä keskinäisiä vaikutuksia ja kehittämispolkuja sekä toimenpiteiden toteutumiseen liittyviä riskejä tai toteutumista hidastavia tekijöitä ja keinoja niihin varautumiseen. Työskentelyn tueksi työpisteillä oli esitetyt yhteenvetona työpajassa muodostettu kehityksen tiekartta.

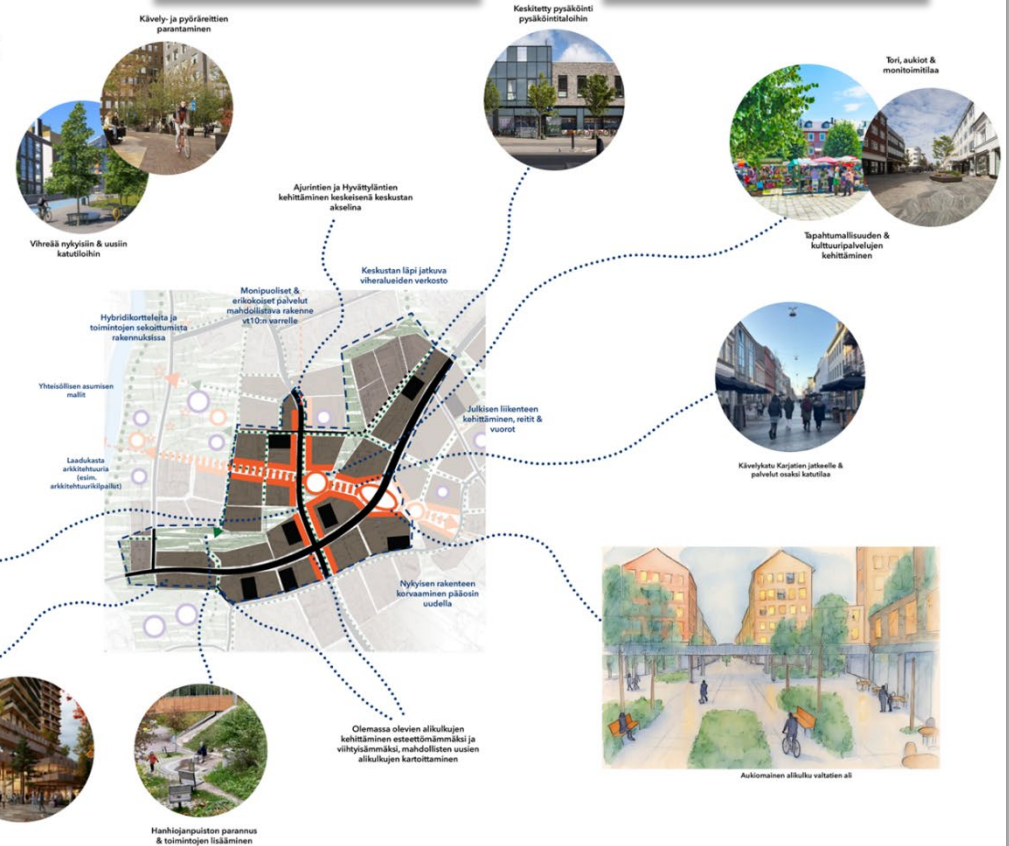
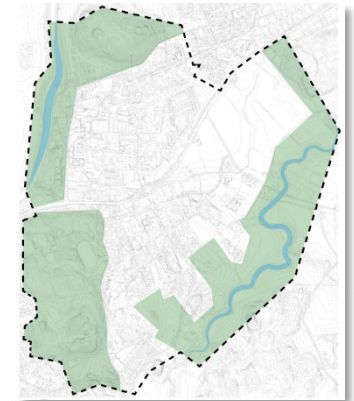
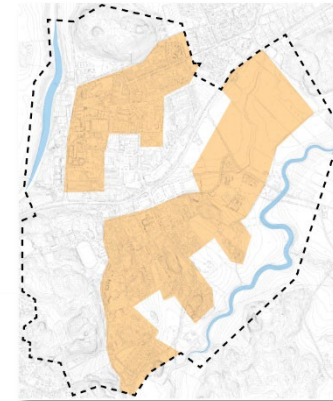
Seuraavalla sivulla on esitetty yhteenvedona työpajassa muodostettu kehityksen tiekartta.

Alue 1: Ydinkeskusta

Nykyistä rakennetta puretaan osittain tai kokonaan ja tilalle rakennetaan suurempi kerrosala. Alueelle sijoittuu keskustan merkittävät toiminnallisia hybridirakennuksia, vehreitä puistoja, muuntautuvia ja aktiivisia kaupunkitiloja sekä eri liikkumismuotojen solmukohtia. Alueella on erottuva identiteetti, sillä arkkitehtuurin laatuun kiinnitetään erityistä huomiota. Alueelle sijoitetaan maamerkkirakennuksia sekä saapumisen portteja. Yhtenä merkittävänä toimenpiteenä alueella on keskustaa valtatien molemmille puolille jatkava, joka-aksoja yhdistävä aukiomainen kaupunkitila.

Näkymä Hyvityläntien väestönsille

Strategiatyöpaja

2025-2030

Kehittämissuunnitelman toteuttamista valmistelevat toimenpiteet ja keskustan viihtyisyyden ja houkuttelevuuden lisääminen

- Maanhankinnan käynnistäminen erityisesti Aurajokirannassa ja vt 10:n eteläpuolella sekä muilla keskeisillä keskustan kohteissa
- Kaavoitus ja rakentamistapaohjeistus, hankkeiden valmistelu ja kiinteistöjen kehittäminen kaupungin omistamilla maa-alueilla sekä yhteistyössä omistajien kanssa erityisesti ensimmäisen vaiheen kohteissa / aloituskortteleissa (vt 10 ympäristö, Hyvättyläntie ja Ajurintie)
- Kaupunkitilojen maisema-arkkitehtuurikilpailu ja valaistuksen kokonaiskonsepti. Keskusta-alueen viihtyisyyden kehittäminen kilpailun tulosten pohjalta nopeasti ja kevyehkösti toteutettavilla toimenpiteillä mm. asuntotuotannon kysynnän vauhdittamiseksi
 - Nykyisten viheralueiden ja -reittien kehittäminen ja parantaminen (maisematyöt, pinnat, valaistus, taide, varusteet...)
 - Jokirannan ja muun ympäristön elävöittävät toiminnot olemassa olevien mahdollisuuksien puitteissa, esim. konttimelontakeskus, laiturit, piknikpaikat
- Keskitetyn pysäköinnin ratkaisujen ja toimintamallin muotoilu sekä niiden käytettävyyden pilotointi testikohteilla
- Keskusta-alueen asuntorakentamisen houkuttelevuuden tukeminen julkisilla palveluilla:
 - Uimahallin sijaintipäätös
 - Päiväkotit ja koulupalvelut uudelle rakentuvalla alueella
- Väliaikaisuuden hallinta: Rakentumattomien tonttien ym. (jotka kunnan omistuksessa) hyödyntäminen väliaikaisesti esim. auringonkukkaniittyinä, taiteelle, jolla luodaan positiivisia muistikuvia ja erottautumistekijöitä ohiajaville (nykyiset mielikuvat huonoja...)

2030-2040

Laajentuminen ja uudistuminen tapahtuvat samanaikaisesti, kun Lieto houkuttelee uusia asukkaita

- Aukiomainen alikulku vt 10:n ali, keskustan keskeiset tori- ja aukiotilat sekä monitoimitila (sis. uimahalli) rakentuvat keskustaan
- Keskusta-alueen katutiloja muutetaan vehreiksi ja kävelyä painottaviksi
- Kävely- ja pyörävylien sekä olemassa olevien alikulkujen kokonaisvaltainen parantaminen (turvallisuus, viihtyisyys)
- Nykyisen alueen täydennysrakentaminen tapahtuu rinnakkain uuden alueen rakentamisen kanssa, jolla vältetään yksipuolinen kehittyminen
- Julkisen liikenteen palvelutason kehittyminen
- Uusia keskitetyn pysäköinnin ratkaisuja toteutetaan laajemmin keskustan alueella
- Yhteisöllisen asumisen mallit ja toteuttaminen
- Virkistysalueiden kehittäminen ja rakentaminen houkuttelutekijöinä:
 - Aurajokivarren kehittäminen vetovoimaisena virkistysalueena vaihteittain maanomistuksen puitteissa
 - Savijoen jokirannan kehittäminen kytkeytyy vt 10:n eteläpuolisen alueen rakentamisen kanssa tapahtuen hieman etupainoisesti

2040-2050

Kasvun ja rakentamisen ohjaaminen kysynnän perusteella.

- Nykyinen olemassa oleva rakenne korvautunut kehittämissuunnitelman mukaisella uudella
- Keskustan läpi jatkuva viheralueiden verkosto yhtenäinen ja valmis kytkien uudet ja kehittyneet alueet toisiinsa
- Aurajokivarsi kehitetty virkistyskäyttöön ja alue on kokonaisuutena Liedon käyntikortti ja tunnettuustekijä rannan pysyvine toimintoineen

Johtopäätökset työpajan tuloksista:

- Strategiatyöpaja edisti toimenpiteiden painottamista, keskinäisten kytkösten tunnistamista ja ohjelmointia aikajanalla
- Työpajan tuloksia on hyödynnetty toimenpidekorttien laadinnassa

6.2 Suunnitelma

Suunnitelman tavoitteena on kehittää Liedon keskustaa yhtenäiseksi, vehreäksi, viihtyisäksi ja vetovoimaiseksi alueeksi, joka johtaa juurensa paikallisista peltoaukeanäkymistä ja mäkisistä maastonmuodoista. Suunnitelma liittää valtatie halkoman keskustan osat toisiinsa aukiomaisella alikulkurakenteella, eli "keskustalinkillä", joka on osa Aura- ja Savijokilaaksoa yhdistävää kaupunkitilojen pääreittiä. Kaupunkitilojen pääreitin tarkoituksena on elävöittää keskustan maatasokerrosta, vahvistaa keskustan palvelutarjontaa sekä muodostaa mielenkiintoista, vaihtelevaa ja muuntautuvaa tilaa keskustaan.

Alikulun ympäristöön sijoittuvat suunnitelman hybridikorttelit, joissa yhdistyy asumisen, työnteon, palvelujen ja kulttuurin toimintoja. Hybridikorttelien tarkoituksena on tukea keskustan käyttöä ja elävyyttä eri vuorokaudenaikoina sekä tuoda keskustaan erikokoisia tilaa vaativia toimijoita. Valtatien varsille sijoittuvat saapumisen portit, maamerkkirakennukset ja harkitut avaukset keskustaan korostavat saapumista Liettoon.

Kartan selitteet

	Peltomaisema		Nykyinen rakennus
	Puistoalue		Uusi rakennus
	Metsäinen alue		Kerrosluvun vaihteluväli (*kansipiha)
	Vesistö		Kaupunkitilojen pääreitti
	Uudistuva alue		Kaupunkitila
	Viheryhteys		Uusi/parannettava katuyhteys
	Näkymälinja		Uusi/kehitettävä alikulku
	Virkistysreitti		Suunnittelualueen raja

Viistoilmakuva

Suunnitelman viistoilmakuva lännestä kohti Liedon keskustaa. Ilmakuva: Liedon kaupunki

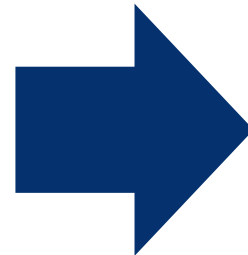
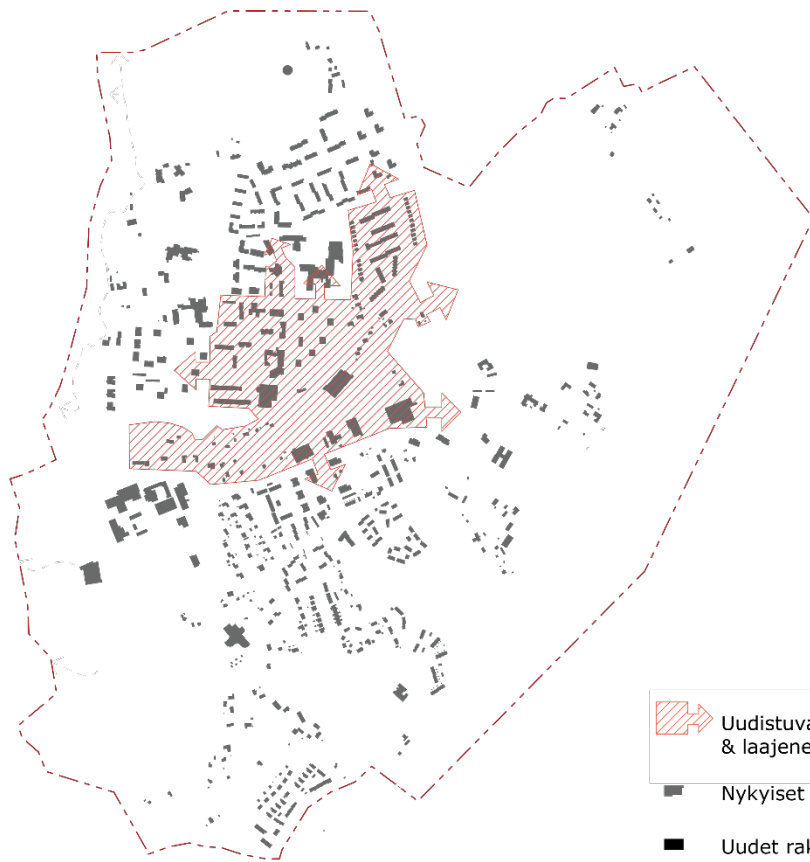
Viistoilmakuva

Rakeisuuskartta - Nykyinen & uusi rakeisuus

Suunnitelmassa esitetty uusi rakenne saavutetaan purkamalla nykyistä rakennetta keskustan keskeisimmiltä kohdilta ja laajentamalla rakennetta kohti koillista. Rakenteen uudistaminen koskee myös suunnitelman rakenteen ulkopuolelle jääviä alueita, kuten pohjoisia ja eteläisiä asuinalueita.

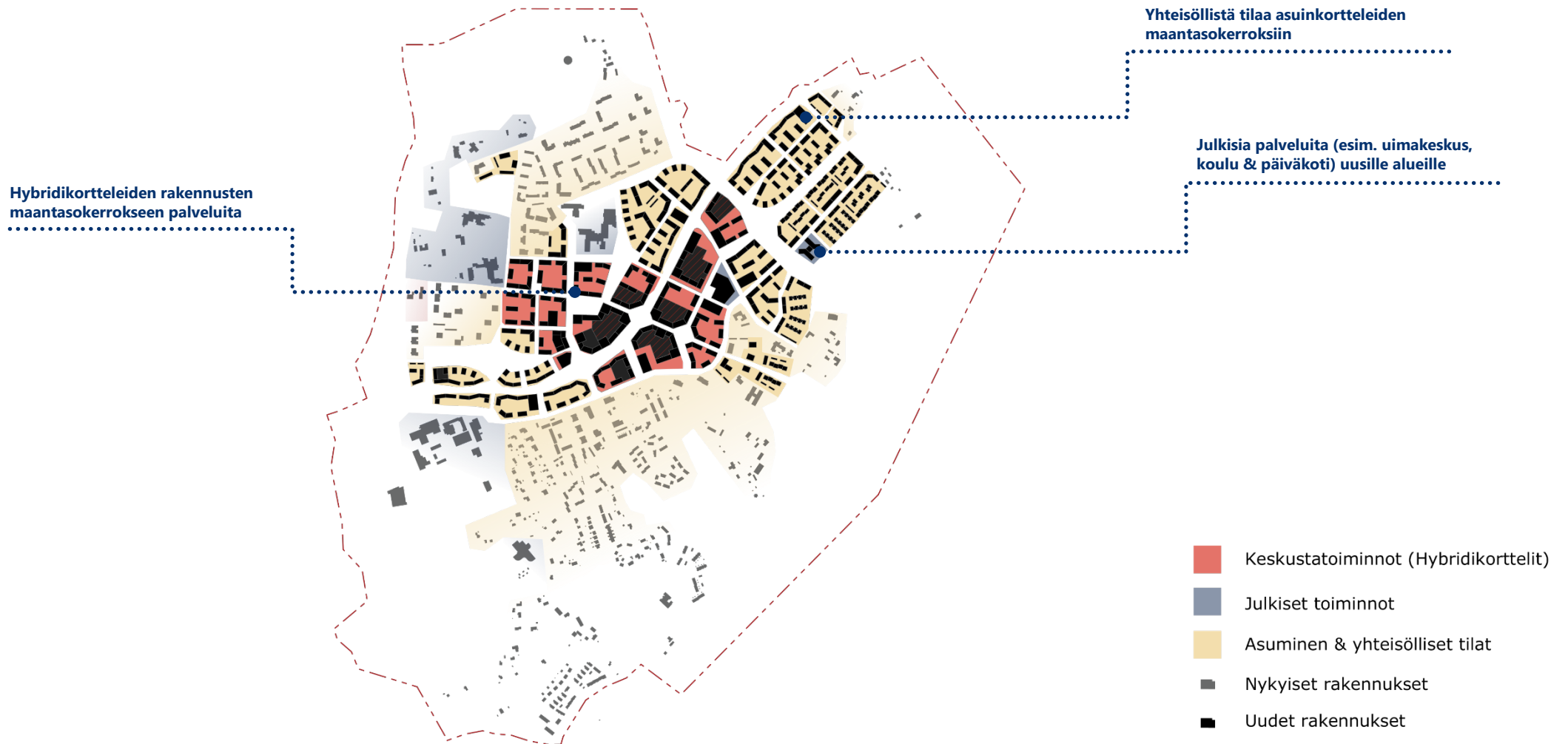

- Uudistuva rakenne (purkaminen) & laajenemissuunta
- Nykyiset rakennukset
- Uudet rakennukset

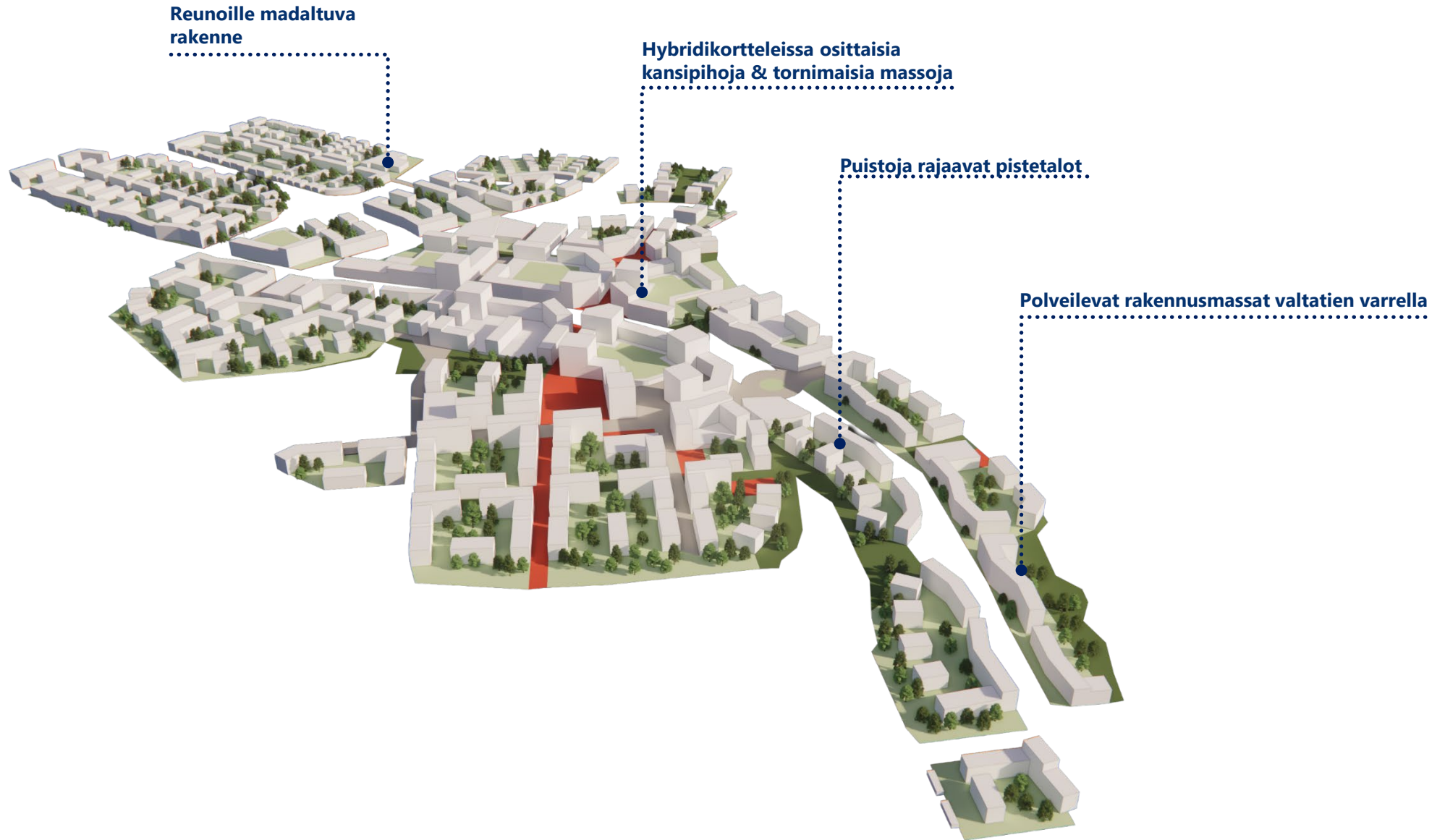
Käyttötarkoitukskaavio

Liedon ydinkeskustassa yhdistetään keskustatoimintoja hybridikortteleihin, joissa voi olla asuminen lisäksi esimerkiksi kaupallisia, hallinnollisia, kulttuuri- ja palvelutoimintoja. Hybridikortteleiden kansipihojen alla voi sijaita esimerkiksi isompia kaupan yksiköitä tai pysäköintiä.

3D-massamalli suunnitelmasta

Vaiheistus

Suunnitelmassa Liedon keskustaa kehitetään vaiheittain keskeisimmältä paikoilta ulospäin. Näin varmistetaan keskustan tasapainoinen ja hallittu kehitys.

Ydinkeskustan nykyisen rakenteen purkaminen kokonaan tai osittain sekä korvaaminen hybridikortteleilla. Keskustalinkin (aukiomainen alikulku) rakentaminen valtatie alin.

Uudistava lisärakentaminen valtatie varrelle ja keskustakortteleihin. Laajentuminen uusille alueille hallitusti aloittaen keskustan lähimmiltä alueilta. Viheryhteyksien sekä virkistysreittien kehittäminen keskustassa.

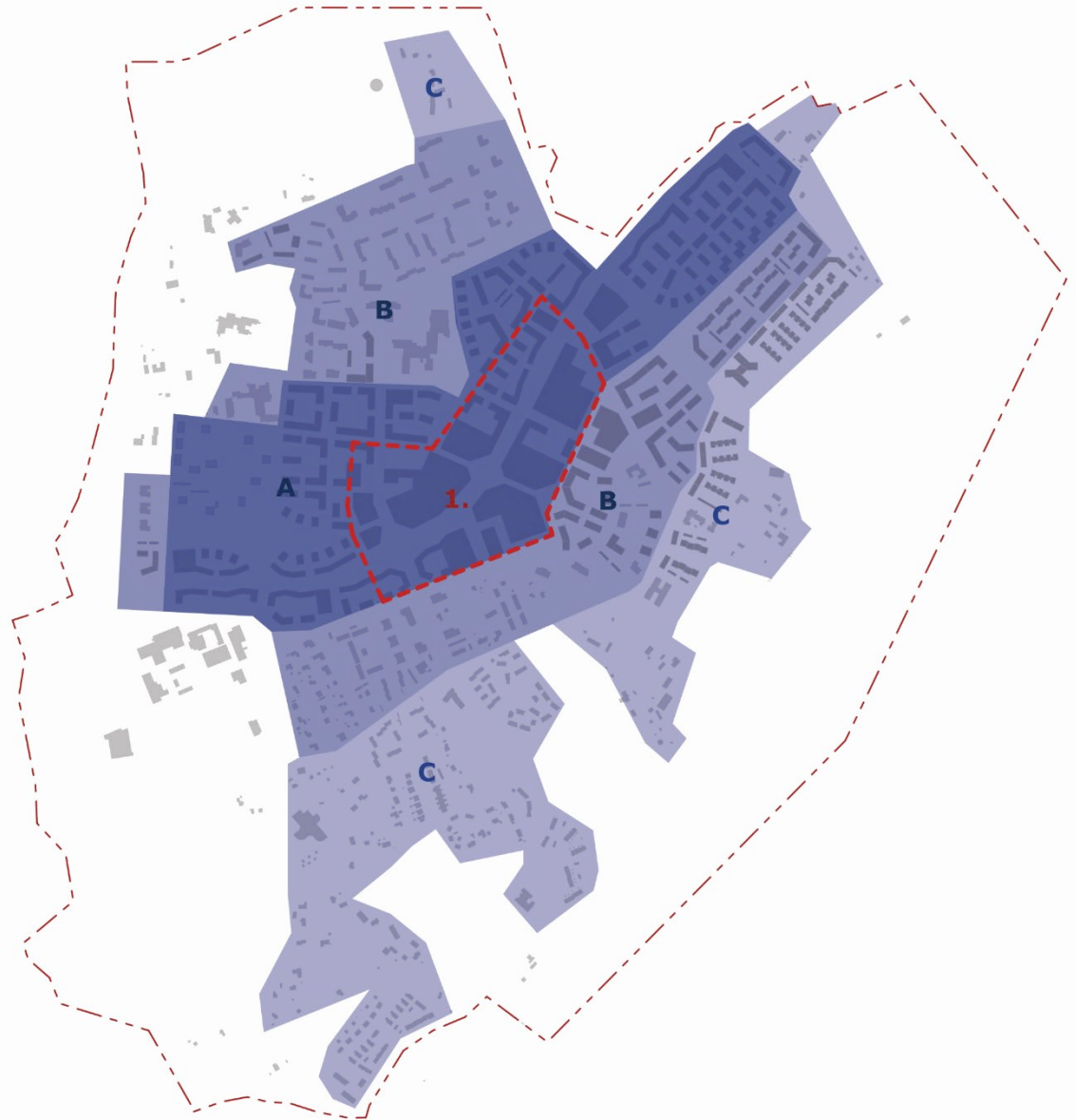
Uuden rakenteen laajentaminen keskustasta ulospäin tarpeen mukaan. Yhteyksien, viherympäristön ja virkistysreittien ulottaminen uusille alueille.

Havainnekuva

Rakentamisen korkeus- & tehokkuuskaavio

- 1. Mahdollisen korkean rakentamisen vyöhyke.** Alue on ilmeeltään urbaani ja tiivis. Palvelujen, työpaikkojen ja liikenteen pääkohta. Rakennusten kerrosluvut vaihtelevat 5 ja 11 välillä. Aluetehokkuus on n. 1,3.
 - A. Tehokkaan rakentamisen vyöhyke.** Alue on ilmeeltään urbaani. Alueelle sijoittuu hybridirakentamista, jossa yhdistyvät asuin-, liike-, työ- ja kulttuuritilat. Osassa hybridikortteleita on kansiphoja, joiden alle voidaan sijoittaa suurempia kaupan yksiköitä, pysäköintitilaa tai asumisen tukitoimintoja. Alueelle sijoitetaan lisäksi julkisia toimintoja ja yhteisöllisiä kaupunkitiloja.
 - Aluetehokkuus on n. 1,0 – 1,3
 - Rakennusten kerrosluvut vaihtelevat 5 ja 8 välillä
 - Asumisen pysäköinnin mitoituksena on suunnitelmassa käytetty 1 ap / 80 k-m²
 - Kerrostalasta asumista n. 50%, muita toimintoja n. 50%
 - B. Keskitetyn rakentamisen vyöhyke.** Alue on kerrostalovaltaista ja asumiseen painottuvaa. Alueelle sijoitetaan pienempiä maantason liiketiloja, yhteisöllistä tilaa ja julkisia palveluita.
 - Aluetehokkuus on n. 0,5 – 0,9
 - Rakennusten kerrosluvut vaihtelevat 2 ja 5 välillä
 - Asumisen pysäköinnin mitoituksena on suunnitelmassa käytetty 1 ap / 80 k-m²
 - Kerrostalasta asumista n. 75 % & muita toimintoja 25 %
 - C. Matalan aluetehokkuuden vyöhyke.** Alueelle sijoitetaan kaupunkipien-, rivi-, luhti- ja paritaloja sekä yhteisöllisyyttä tukevia toimintoja.
 - Aluetehokkuus on n. 0,3 – 0,5
 - Rakennusten kerrosluvut vaihtelevat 2 ja 3 välillä
 - Asumisen pysäköinnin mitoituksena on suunnitelmassa käytetty 1 ap / 50 k-m²
 - Kerrostalasta asumista n. 100 %

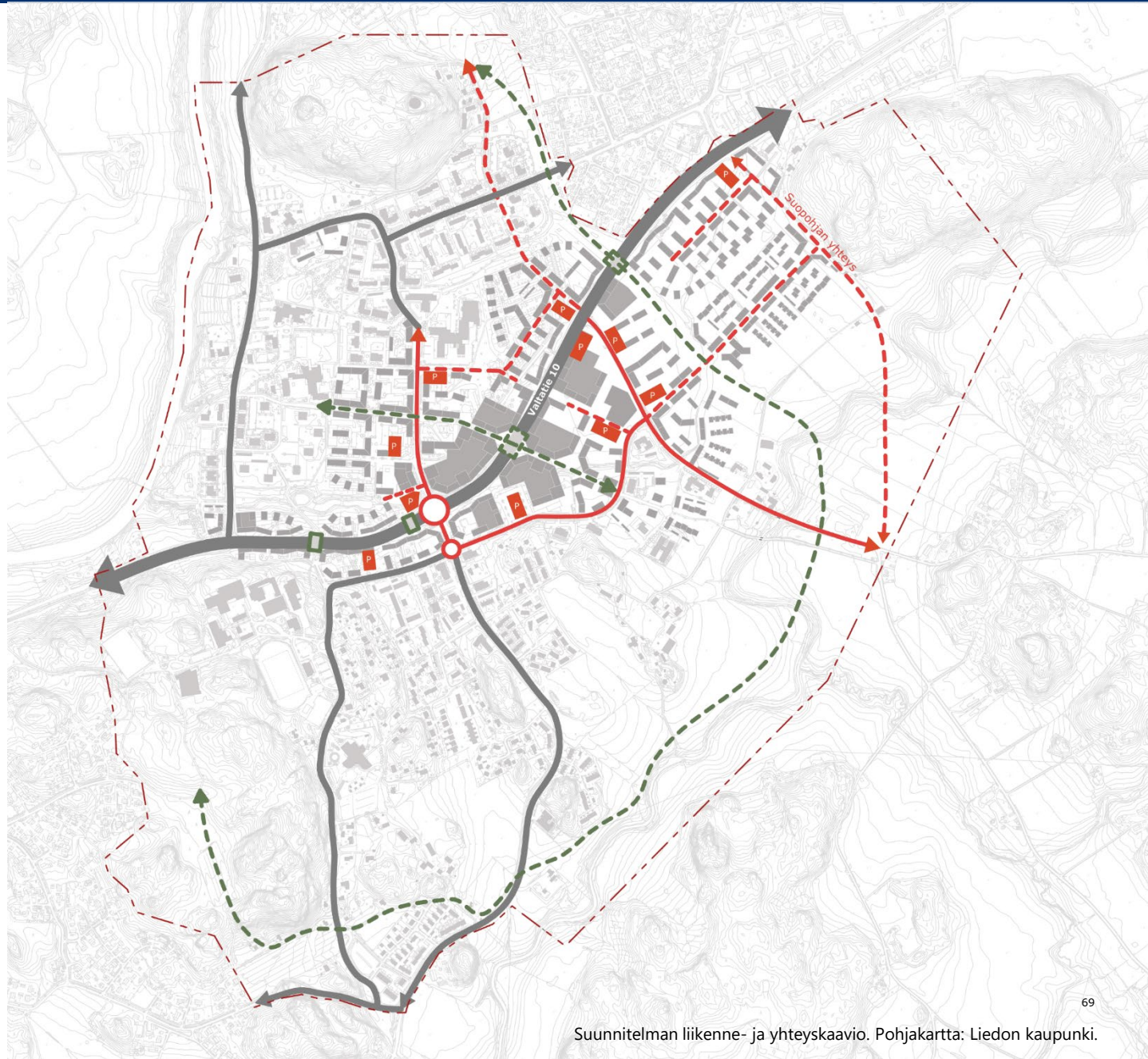

6.3 Liikenne & yhteydet

Nykyinen liikenneverkosto säilytetään suunnitelmassa pääosin ennallaan, mikä mahdollistaa suunnitelman vaiheittaisen toteutuksen esimerkiksi kortteleittain. Keskustan katuhierarkia säilyy, mutta reittejä kehitetään parantamalla kulkemisen sujuvuutta ja turvallisuutta. Hämeentie (vt 10), Hyvättyläntie ja Ajurintie toimivat jatkossakin keskustan pääliikenneakseleina. Suunnitelmassa osoitettu uusi kävelykatu risteää näiden väylien kanssa kohtisuorasti ja muodostaa rauhallisen vastapainon vilkkaille liikennevirroille. Valtatien estevaikutusta keskusta-alueella vähennetään kahdella uudella alikululla. Nykyisiä alikulkuja kehitetään esteettömiksi ja viihtyisämmiksi. Hämeentien ja Ajurintien liikenteellistä sujuvuutta parannetaan kiertoliittymillä sekä katutilojen uudelleenjärjestelyillä.

Keskustan alueet kytkeytyvät ympäröivään katuverkkoon liikennesoluina, joista ajoneuvoliikenne johdetaan sujuvasti pääväylille. Tämä rauhoittaa solujen sisäistä liikennettä ja luo erinomaiset edellytykset kestäville kulkumuodoille. Suunnitelmassa on lisäksi varauduttu Suopohjan mahdolliseen kytkentään Turun kehätielle sekä Kirkkotien korvaavaan yhteyteen Liedon asemaseudun suuntaan.

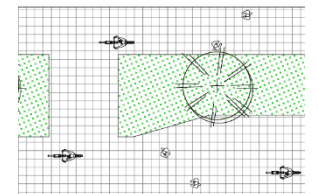
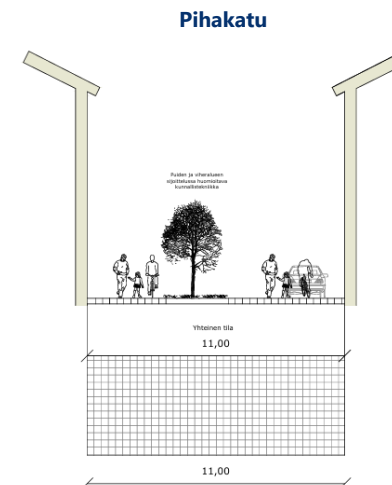
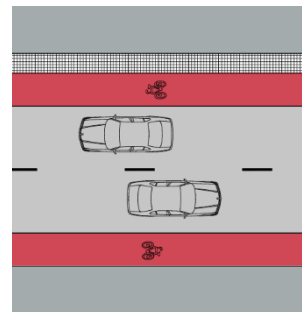
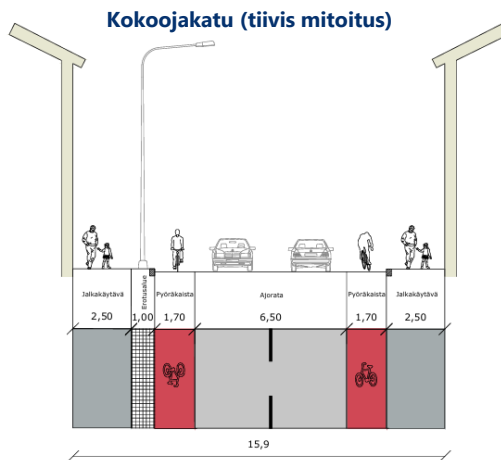
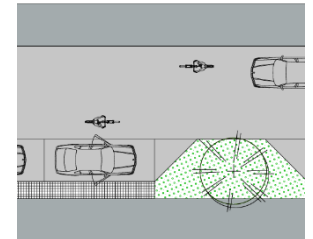
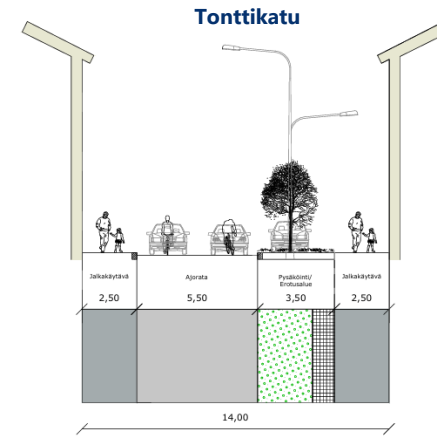
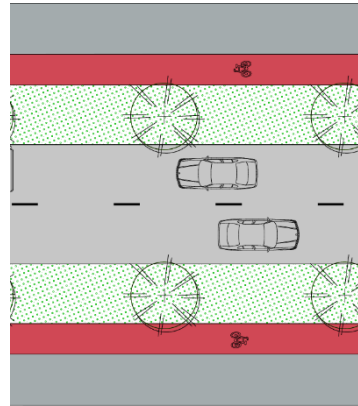
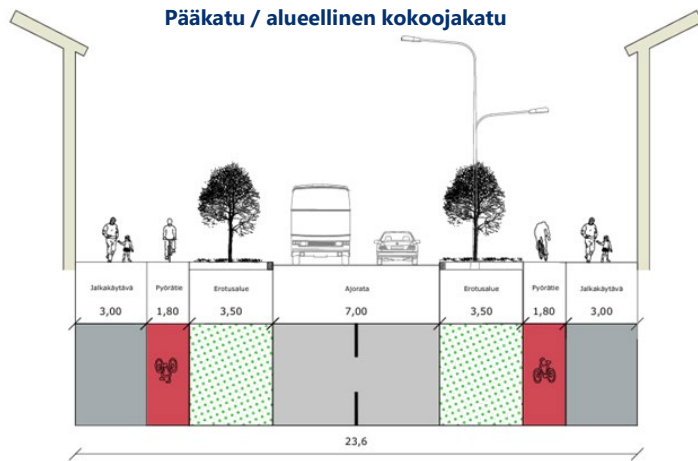
- Uusi jkpp alikulku
- Parannettava nykyinen alikulku
- Uusi kehitettävä jkpp-yhteys
- Kehitettävä nykyinen liikenneyhteys
- Uusi liikenneyhteys
- Uusi kiertoliittymä
- Pysäköintitalo
- Nykyinen liikenneyhteys

Katupoikkileikkaukset

Kuvissa on esitetty esimerkkejä eri katutyypin poikkileikkauksista. Tiivis mutta laadukas katutila mahdollistaa keskustan ja lähialueiden kehittämisen siten, että asumisen viihtyisyys ja arjen sujuvuus paranevat samalla, kun tehokas maankäyttö ja monipuoliset liikummuodot tukevat keskustan elinvoimaa.

Joukkoliikenteen kehittäminen

Kuvissa esitetään vaihtoehtoisia kehityspolkuja Fölin runkolinjastolle keskusta-alueella. Suunnitelma mahdollistaa joukkoliikenteen monipuolisen kehittämisen keskustan elinvoiman ja joukkoliikenteen kysynnän kasvaessa. Varsinaisesta linjastosuunnittelusta vastaa Föli. Nämä esimerkkimallit pohjautuvat runkolinjojen suunnitteluperiaatteisiin, joita ovat muun muassa selkeys, korkea vuorotiheys ja tehokas resurssien käyttö.

VE1 Turku keskusta – Lieto

Linjauksessa painotetaan sujuvaa ja nopeaa yhteyttä Liedosta Turun keskustaan. Linja-autopysäkit sijoittuvat valtatievarrelle.

VE2 Turku keskusta – Lieto

Versiossa painotetaan kattavaa pysäkkiverkostoa keskustaan. Tavoitteena on mahdollisimman lyhyt matka keskustasta pysäkeille. Linjaus perustuu itään laajentuvaan kaupunkirakenteeseen.

VE3 Turku keskusta – Lieto & Kaarina – Lieto

Vaihtoehdossa nykyisen Turku- Lieto linjan lisäksi muodostetaan uusi Kaarina-Lieto linjaus, jonka tarkoituksena on lisätä pysäkkiverkoston kattavuutta ja Liedon liikenneyhteyksiä.

6.4 Viher- & virkistysverkosto

Keskustan yhteyttä ympäröivään maisemaan vahvistetaan luomalla yhtenäinen ja viihtyisyyttä lisäävä viheralueiden verkosto. Keskustan viheralueet koostuvat vehreistä puistoista ja viherreiteistä, jotka yhdistyvät keskustaa ympäröivään viherverkostoon. Viherverkoston osat liittävätkin lisäksi nykyisiä virkistysalueita toisiinsa, minkä tarkoituksena on kannustaa asukkaita aktiiviseen elämäntapaan sekä lisätä keskustan viihtyisyyttä.

Keskitetyn pysäköinnin avulla kortteleiden pihalle saadaan enemmän kasvillisuutta. Vehreät pihat yhdistyvät keskustan viherverkostoon ja lisäävät kasvillisuuden tuomia hyötyjä asuinkortteleihin. Puistoihin rajautuvat pistetalot mahdollistavat asukaspihojen kytkeytymisen puistoihin, mikä tukee viihtyisiä näkymiä ja biodiversiteettiä. Viihtyisyyden parantamisen lisäksi yhtenäinen viherverkko auttaa hallitsemaan ilmastomuutoksen vaikutuksia keskustassa.

Aurajoenrantaa ja Savijoenrantaa kehitetään toiminnallisesti, historiallisesti ja maisemaa korostaen. Kattavan viherverkoston varrelle, etenkin sen solmukohtiin, kehitetään monipuolisen harrastamisen ja ajanvieron mahdollistava toiminnallisuuden sarja. Tämä luo kiinnekohtia verkostoon, helpottaa orientoitumista ja mahdollistaa vahvan ja monipuolisen alueidentiteetin luomisen.

➔ Viheryhteyden tarve	☐ Kaupunkitila (aukio / tori)
➔ Uusi virkitysreitti	■ Piha-alue
■ Avoin peltomaisema	🌳 Vesi/luontokokemus
■ Puistomainen viheralue	💡 Opasteet & valoelementit
■ Metsäinen alue	👤 Tapahtumat / lähiliikunta
... Katuvihreä	🏊 Aktiviteetit
— Vesistö	☕ Kahvila

Huomioitavaa alueen kehityksessä

Yhteyksien ylläpito ja vahvistaminen: Taajama-alueen laajentuessa tulee turvata olemassa oleva verkosto ja mahdollistaa myös vihertehokkuus tonttien sisällä tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Lisäksi tulee kehittää verkoston viherkäytäviä ja yhdistää mahdollisuuksien mukaan verkoston erillisiä osia esimerkiksi runsaalla katuvihreällä.

Monimuotoisuuden vaaliminen viheralueilla: Monimuotoisuudella vahvistetaan viherverkoston resilienssiä muuttuvan ilmaston aiheuttamien arvaamattomien haasteiden edessä.

Laadukkaammat oleskelualueet: Kattavan viherverkoston varrelle, etenkin sen solmukohtiin tulee kehittää monipuolisen harrastamisen ja ajanvieron mahdollistava toiminnallisuuden sarja. Tämä luo kiinnekohtia verkostoon, helpottaa orientoitumista ja mahdollistaa vahvan ja monipuolisen alueidentiteetin luomisen.

Kaupungin resilienssi: Yhtenäinen viherverkko auttaa hallitsemaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia. Runsas ja monimuotoinen viherverkosto luo joustoa kaupunkirakenteeseen käsitellä mm. äärimmäisistä sadetapahtumista aiheutuvia haittoja, auttaa tasaamaan lämpötilaeroja ja mahdollistaa elämän taajamassa äärimmäisissäkin olosuhteissa.

Yhteisöllisyys ja saavutettavuus: Esteettömät, yhtenäiset reitit, orientoituvuus ja opastus luovat puitteet vaivattomalle liikkumiselle taajamassa. Tämä mahdollistaa kevyen ja välittömän tavan kokea alue ja kohdata muita alueen käyttäjiä. Myös kortteleiden liittyminen katualueisiin ja viherverkon osiin tulee suunnitella tukemaan yhteyksiä.

Hoidon suunnittelu: Viheralueiden tyypittely ja suunnittelu siten, että korkea vihertehokkuus, niin yleisillä alueilla, kun tonteillakin on mahdollista saavuttaa ilman kohtuutonta ylläpitotarvetta. Tätä voidaan edesauttaa välttämällä nurmialueita, rajaamalla liikkuminen tietyille hoidetuille alueille jättäen suuren osan alueista monimuotoisiksi ja yhtenäisiksi luonnonmukaisiksi viheralueiksi.

Photo by Greg Willson on Unsplash

Photo by Frederick Adegoke Snr on Unsplash

Esimerkkejä viherverkoston hyödyistä

Freiburg-Vauban, Saksa

Ekologinen kestävä liikumisen asuinalue

Konteksti:

Vauban on 1990–2000-luvulla rakennettu lähiö Freiburgin länsireunaan tavoitteena kestävä, tiivis ja liikennevapaa yhteisö. Suunnittelu painotti kävely- ja pyöräilyverkkoja, katuvihreää, yhteisöpuutarhoja ja matalaa energiankulutusta (passiivitaloja).

Keskeiset toimenpiteet:

- Autottomat kadut ja pysäköinti reuna-alueilla, tiheä korttelivihreä ja yhteisölliset viheralueet, energiatehokkaat rakennukset.

Mitatut vaikutukset ja havainnot:

- Liikkumiskäyttäytyminen: merkittävästi alhaisempi auton käyttö ja korkeampi kävelyn/pyöräilyn osuus verrattuna vastaaviin lähiöihin; suuri osa kotitalouksista rajoitti autoilua tai omisti vain yhden auton. (Tulokset toistuvat useissa arvioissa ja tapaustutkimuksissa.)
- Viihtyvyys ja sosiaalisuus: korkea asukastyytyväisyys, aktiivinen kortteliyhteisö, paljon yhteisöllisiä tapahtumia ja yhteisöpuutarhojen käyttöä.
- Taloudelliset vaikutukset: alueen asuntojen kysyntä ja hintataso ovat olleet vahvat Freiburgin kontekstissa; alhainen energiankulutus ja pienemmät liikkumiskustannukset kotitalouksille.
- Ekologiset hyödyt: pienempi hiilijalanjälki per asukas verrattuna tavanomaisiin lähiöihin, parempi hulevesien käsittely paikallisilla viherratkaisuilla.

Miksi toimi:

- Integroitu suunnittelu (liikenne, asuminen, vihreä infrastruktuuri), poliittinen sitoutuminen ja asukasosallistaminen.
- Pysäköinnin rajoittaminen ja houkuttelevat vaihtoehdot (pyöräverkosto, julkinen liikenne) muutti käyttäytymistä.

Vitoria-Gasteiz, Espanja

"Green Ring" ja kaupungin vihreä strategiakeskus

Konteksti:

Pohjois-Espanjassa sijaitseva keskikokoinen kaupunki (~250 000). Vitoria-Gasteiz määritteli vihreän kehityksen kaupungin strategian keskeiseksi osaksi ja voitti Euroopan ympäristöpääkaupungin 2012 - tittelin.

Keskeiset toimenpiteet:

- "Green Ring" — 35 km viherkäytävää ja yhdistettyjen puistoalueiden verkosto, joka liittää kaupungin keskustan ympäröivään maaseutualueeseen.
- Kaupunkipuutarhat, katuistutukset, ekologiset käytännöt huleveden hallinnassa ja monipuolinen viheralueiden hoito.
- Liikenteen priorisointi jalankululle/pyöräilylle ja viheralueiden saavutettavuuden parantaminen.

Mitatut vaikutukset ja havainnot:

- Viihtyvyys & käyttö: lisääntynyt ulkoilun ja vapaa-ajan käyttö; Green Ringin käyttöaste suuri sekä paikallisten että vierailijoiden keskuudessa.
- Terveys & ympäristö: parempi ilmanlaatu paikallisesti, lisääntynyt aktiivisuus (kävely/pyöräily) ja luonnonläheisyyden myönteinen vaikutus hyvinvointiin (useissa kaupunkiraporteissa ja terveyskatsauksissa mainittu).
- Talous & vetovoima: vahvistunut kaupunkibrändi (Euroopan vihreä pääkaupunki 2012), kasvanut matkailun kiinnostus ympäristöteemoista ja positiivinen vaikutus kiinteistöjen kysyntään viheralueiden läheisyydessä (paikalliset arviot ja markkina-analyysit).
- Ekosysteempipalvelut: parempi huleveden käsittely, lisääntynyt biodiversiteetti ja kaupunkiluonnon jatkuvuus.

Miksi toimi:

- Pitkäjänteinen strategia, laaja viherverkoston suunnittelu yhdistäen kaupunki- ja maaseutualueet, vahva poliittinen sitoutuminen ja asukasosallistaminen.
- Selkeä viestintä ja kansainvälinen profiloituminen vihreänä kaupunkina lisäsivät näkyvyyttä ja vetovoimaa.

Lillestrøm, Norja

Vihreä kaupunkikehitys

Konteksti:

Lillestrøm (n. 20–25 000 as.) lähellä Oslon seutua. Keskusta oli osin autoriippuvainen ja jokiranta alikäytettyä; tavoitteena elävöittää keskustaa, lisätä kestäväää liikkumista ja hyödyntää vesistöä kaupunkikuvassa.

Keskeiset toimenpiteet:

- Jokirannan kunnostus
- Uudet pienpuistot ja viherkäytävät keskustan kaduilla; katuistutukset ja puuistutukset.
- Julkisten aukoiden ja tapahtumatilojen rakentaminen
- Liikenteen rauhoittaminen tietyissä osissa keskustaa, pyöräparkkeja ja yhteyksiä joukkoliikenteeseen.
- Hulevesiratkaisut: läpäisevät pintoja, sadepuutarhoja

Mitatut vaikutukset ja havainnot:

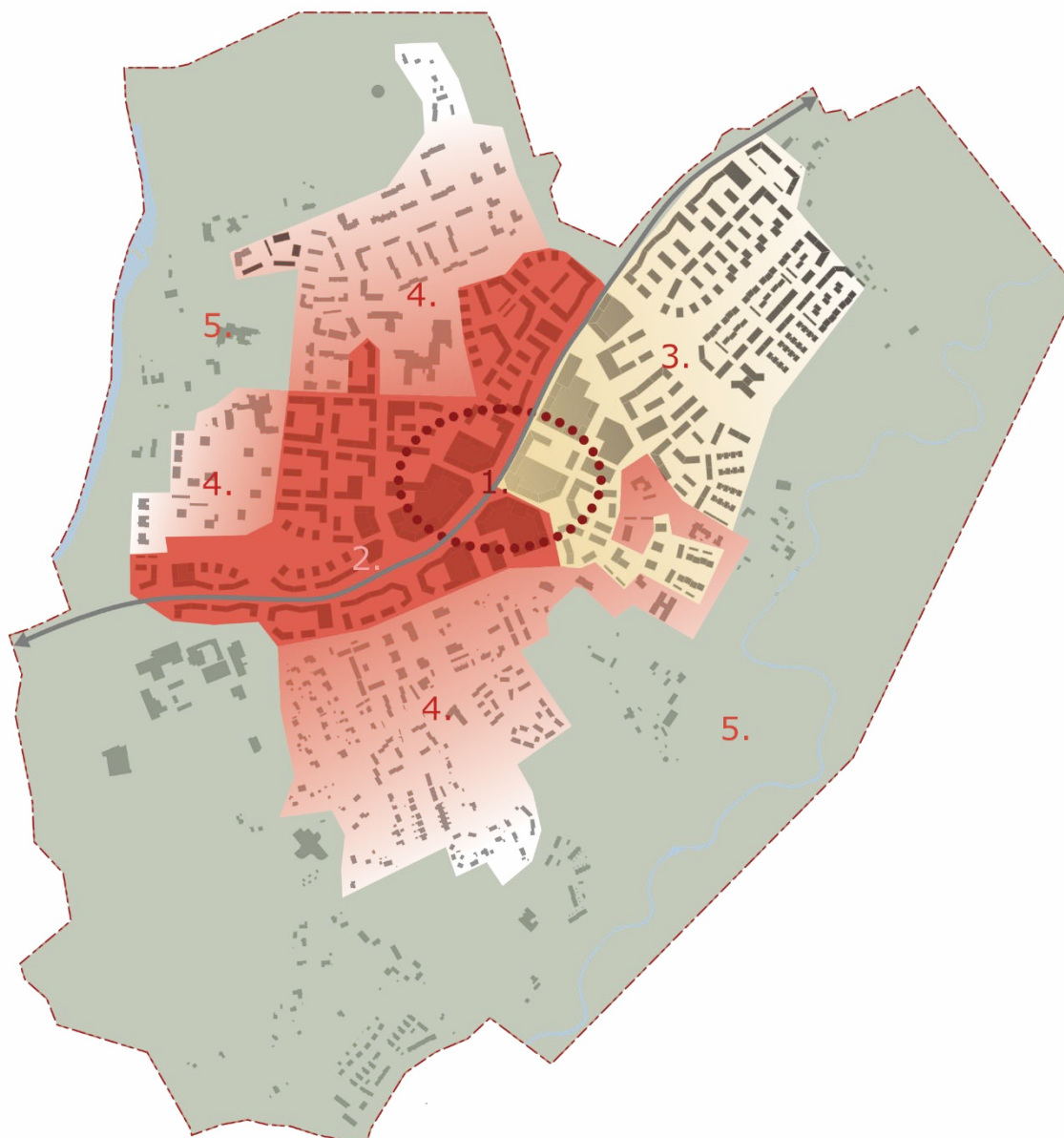
- Positiivinen vaikutus kahvila- ja ravintolaliiketoimintaan rannassa ja kävelykaduilla; lisääntynyt asiakasvirta keskustassa.
- Viihtyvyys & imagon parantuminen: asukaspalautteessa parantunut tyytyväisyys keskustan palveluihin ja ulkotilojen laatuun; Lillestrøm on profiloitunut vetovoimaisempaan lähiökeskuksena Oslon seudulla.
- Ympäristövaikutukset: parempi kasvillisuuspeitto, lisääntynyt varjoisuus ja viihtyisyys, paikallisten hulevesiratkaisujen kertaluonteinen tehostuminen; parannus jokirannan ekologisessa tilassa pitkällä aikavälillä.

Miksi toimi:

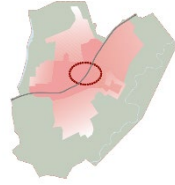
- Hyödynsi vesistön potentiaalia ja loi selkeästi saavutettavia, monikäyttöisiä julkisia tiloja.
- Yhdisti kaupunkisuunnittelun toimenpiteitä (vihreä infrastruktuuri + liikenteenorganisointi + tapahtuma-infrastruktuuri).
- Vaiheittainen toteutus ja sidosryhmäyhteistyö mahdollistivat näkyviä tuloksia nopeasti, mikä kannusti jatkoinvestointeihin.

6.5 Toimenpidekortit

1. **Keskustalinkki** – Keskustaa valtatieä ali jatkava, jokilaaksoja yhdistävä aukiomainen kaupunkitila. Toteuttamisen edellytykset tulee varmistaa ensisijaisesti keskustan kehittämisessä.
2. **Uudistavan lisärakentamisen vyöhyke (keskusta)** – Keskustaympäristön kehittäminen keskustan keskeisimmiltä paikoilta. Nykyistä rakennetta puretaan osittain tai kokonaan ja tilalle rakennetaan suurempi kerrosala. Alueelle sijoittuu keskustan merkittäviä toiminnallisia hybridirakennuksia, muuntautuvia ja aktiivisia kaupunkitiloja sekä eri liikummamuotojen solmukohtia. Alue on identiteetiltään erottuva keskus, jossa arkkitehtuurin laatuun kiinnitetään erityistä huomiota. Alueelle sijoitetaan maamerkkirakennuksia sekä saapumisen portteja. Uudistavan lisärakentamisen potentiaali n. 380 000 – 450 000 k-m², josta noin puolet on asumista ja puolet muita toimintoja. Arvioitu asukasmäärän lisäys n. 3 000 asukasta.
3. **Keskustarakenteen laajenemissuunta** – Keskustan puoleisten osien rakentaminen ensin niin, että uudisrakentaminen liittyy osaksi keskustan rakennetta. Myöhemmässä vaiheessa laajentuminen Maismäkeä kohti. Rakenne madaltuu ja harvenee keskustan ulkolaidoille. Uudisrakentamispotentiaali n. 220 000 – 300 000 k-m², josta noin puolet on asumista ja puolet muita toimintoja. Arvioitu asukasmäärän lisäys n. 2 800 asukasta.
4. **Pohjois- ja eteläpuolen täydentyvät alueet** – Olemassa olevan rakenteen täydentäminen ja korjaaminen sekä korvaaminen suuremmalla kerrosalalla keskustan läheisyydessä. Viheralueiden laadullinen kehittäminen. Suhde ja avautuminen jokilaaksojen maisemaan huomioitava. Täydennysrakentamispotentiaali määritettävä erikseen.
5. **Aurajoki- & Savijokiranta** – Alueen maiseman, luonnon ja kulttuuriperinnön vaaliminen. Virkistys- ja matkailupalvelujen kehittäminen alueella sekä alueelta. Ranta-alueet ovat yhteisiä ja kaikkien käytössä.

1. Keskustalinkki: Ydinkeskustan uudistaminen

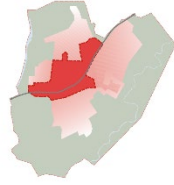
Suosituksia kestävyyden erityishuomioitavista teemoista:

- Ekologisista ja luontopohjaisten ratkaisujen suosiminen.
- Infran rakentamiseen ja ylläpitoon kuluviin luonnonvarojen ja energian määrän minimoiminen resurssitehokkaalla suunnittelulla.
- Hulevesien luonnonmukaisen käsittelyn ja viivytyksen priorisoiminen.
- Käveltyvyyden, pyöräily-yhteyksien ja joukkoliikenteen painottaminen.
- Saavutettavuuden ja esteettömyyden vaatimuksien huomioiminen esim. ikääntyneen väestön näkökulmasta.
- Alueen toimijoiden ja asukkaiden ottaminen laajasti kehittämiseen mukaan jatkosuunnittelun ja toteutuksenkin aikana.
- Palveluiden kehittämien käyttäjälähtöisesti huomioiden eri asiakas- ja asukasryhmien tarpeet.
- Rakennuksia ja infraa purettaessa: rakennusosien ja –materiaalien uudelleenkäytön huomioiminen ja ohjelmointi

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Sidosryhmät	Prioriteetti	Kustannus
Ydinkeskustan asemakaavamuutokset	2027-2035	kaupunki & maanomistajat	rakennusliikkeet, taloyhtiöt, asukkaat, yritykset, kuntapäättäjät	1	€
Ydinkeskustan rakennuskannan purkaminen ja vaiheittainen kehittäminen: purkuluvat ja purkaminen, asemakaavoitus, rakennustapaohjeet ja rakennusluvut	2027-2035	kaupunki & maanomistajat	rakennusliikkeet, taloyhtiöt, asukkaat, yritykset, kuntapäättäjät	1	€€€
Keskustalinkin toteutus: selvitys, suunnittelu, kilpailutus, luvitus ja rakentaminen	2030-2040	kaupunki	asukkaat, yritykset, rakennusliikkeet, lähikiinteistöjen omistajat, kuntapäättäjät	1	€€
Kävelykatu Karjatien jatkeelle: suunnittelu ja osallisuusprosessi, kilpailutus, luvitus ja rakentaminen	2027-2035	kaupunki	asukkaat, yritykset, rakennusliikkeet, lähikiinteistöjen omistajat, kuntapäättäjät	1	€€
Tori, aukiot & ulkotilat: suunnittelu ja osallisuusprosessi, kilpailutus, luvitus ja rakentaminen	2027-2035	kaupunki	asukkaat, torimyyjät, tapahtumatuottajat, yritykset, lähikiinteistöjen omistajat, kuntapäättäjät	2	€€
Laadukasta arkkitehtuuria & keskuskortteleiden arkkitehtuurikilpailut sekä maisema-arkkitehtuurikilpailut	2030-2040	kaupunki	rakennusliikkeet, SAFA, arkkitehtitoimistot, asukkaat, kiinteistö- ja maaomistajat, kuntapäättäjät	2	€€
Monipuoliset julkiset & kaupalliset palvelut ydinkeskustaan: suunnittelu ja osallisuusprosessi, kilpailutus, luvitus ja rakentaminen	2030-2050	kaupunki	asukkaat, yritykset, rakennusliikkeet, lähikiinteistöjen omistajat, kuntapäättäjät	3	€€€
Tapahtumallisuuden & kulttuuripalvelujen kehittäminen: ideat, tuet ja rahoitus, luvitus, koordinointi ja järjestäminen	2027-2030	tapahtuma- ja kulttuuripalveluiden tuottajat	kaupunki, yritykset, asukkaat, kiinteistönomistajat, kuntapäättäjät	3	€

2. Uudistavan lisärakentamisen vyöhyke

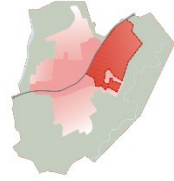
Suosituksia kestävyuden erityishuomioitavista teemoista:

- Keskusta-alueen tärkeimpien luontoarvojen vaaliminen.
- Ekologisista ja luontopohjaisten ratkaisujen suosiminen.
- Infran rakentamiseen ja ylläpitoon kuluvien luonnonvarojen ja energian määrän minimoiminen täydennysrakentamisella.
- Hulevesien luonnonmukaisen käsittelyn ja viivytyksen priorisoiminen.
- Käveltyvyyden, pyöräily-yhteyksien ja joukkoliikenteen painottaminen.
- Monimuotoisen asumisen, virkistytymisen ja harrastamisen mahdollistaminen eri ihmisryhmille.
- Saavutettavuuden ja esteettömyyden vaatimuksien huomioiminen esim. ikääntyneen väestön näkökulmasta.
- Alueen toimijoiden ja asukkaiden ottaminen laajasti kehittämiseen mukaan jatkosuunnittelun ja toteutuksenkin aikana.
- Palveluiden kehittämien käyttäjälähtöisesti huomioiden eri asiakas- ja asukasryhmien tarpeet.
- Rakennuksia ja infraa purettaessa: rakennusosien ja –materiaalien uudelleenkäytön huomioiminen ja ohjelmointi

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Sidosryhmät	Prioriteetti	Kustannus
Ajurintien ja Hyvättyläntien kehittäminen keskeisenä keskustan akselina	2027-2030	kaupunki	asukkaat, kiinteistöjen omistajat, yritykset, kuntapäättäjät	1	€€
Nykyisten alikulkujen kehittäminen esteettömämmäksi ja viihtyisämmäksi: suunnittelu, kilpailutus, luvitus ja toteutus	2027-2035	kaupunki	asukkaat, yritykset, rakennusliikkeet, lähikiinteistöjen omistajat, kuntapäättäjät	1	€€
Hybridikortteleita ja –rakennuksia: vanhojen rakennusten purkaminen, asemakaavamuutokset, suunnittelu, rakennusluvut ja rakentaminen	2027-2050	kaupunki & maanomistajat	rakennusliikkeet, investorit, vuokrayhtiöt, kuntapäättäjät	1	€€€
Nykyisen rakenteen korvaaminen pääosin uudella: purkuluvat & purkaminen, asemakaavoitus, rakennustapaohjeet ja rakennusluvut	2030-2050	kaupunki & maanomistajat	rakennusliikkeet, taloyhtiöt, asukkaat, yritykset, kuntapäättäjät	1	€€€
Kävely- ja pyöräreittien parantaminen: suunnittelu, vaiheistus, kilpailutus, luvitus ja rakentaminen	2026-2035	kaupunki	asukkaat, kuntapäättäjät, lähikiinteistöjen omistajat	2	€€
Vehreyttä nykyisiin & uusiin katutiloihin: suunnittelu, kilpailutus, luvitus ja rakentaminen	2030-2050	kaupunki & taloyhtiöt	asukkaat, kiinteistön omistajat, yritykset, kuntapäättäjät	2	€€
Hanhiojanpuiston parannus & toimintojen lisääminen	2035-2040	kaupunki	asukkaat, yhdistykset, kuntapäättäjät	2	€€
Keskitetty pysäköinti pysäköintitaloihin	2030-2050	kaupunki (pysäköintiyhtiö)	rakennusliikkeet, taloyhtiöt, asukkaat, yritykset, kuntapäättäjät	2	€€€
Keskustan läpi jatkuva viheralueiden verkosto	2030-2050	kaupunki	asukkaat, yhdistykset, kuntapäättäjät	2	€€€
Opasteet: palveluiden selkeä mainostaminen	2027-2030	kaupunki	yritykset	3	€
Valaistuksen ja kaupunkitaiteen kokonaissuunnitelma, kilpailutus ja toteutus	2030-2040	kaupunki	asukkaat, kiinteistöjen omistajat, yritykset, kuntapäättäjät	3	€€

3. Keskustarakenteen laajenemissuunta

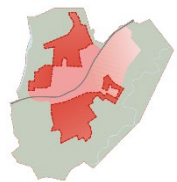
Suosituksia kestävyden erityishuomioitavista teemoista:

- Ekologisten ja luontopohjaisten ratkaisujen suosiminen.
- Infran rakentamiseen ja ylläpitoon kuluihin luonnonvarojen ja energian määrän minimoiminen resurssitehokkaalla suunnittelulla.
- Hulevesien luonnonmukaisen käsittelyn ja viivytyksen priorisoiminen.
- Kierto- ja jakamistalouden mahdollisuuksien sekä uusien ratkaisujen hyödyntäminen.
- Käveltyvyyden, pyöräily-yhteyksien ja joukkoliikenteen painottaminen.
- Asukkaiden ottaminen laajasti kehittämiseen mukaan jatkosuunnittelun ja toteutuksenkin aikana.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Sidosryhmät	Prioriteetti	Kustannus
Loput uusien kortteleiden maanhankinnat vt 10 itäpuolelta	2027-2035	kaupunki	nykyiset maanomistajat, kuntapäättäjät	1	€€€
Uusien kortteleiden asemakaavoitus	2027-2035	kaupunki	asukkaat, yritykset, yhdistykset, kuntapäättäjät	2	€
Uusien kortteleiden tontinluovutus ja rakennusluvat	2030-2040	kaupunki	rakennusliikkeet, investorit	2	€
Alueen keskeisen viher- ja virkistysakselin suunnittelu ja rakentaminen	2027-2035	kaupunki	asukkaat, yritykset, yhdistykset, kuntapäättäjät	2	€€
Uudet alikulut: suunnittelu, kilpailutus, rakennusluvat ja rakentaminen	2027-2035	kaupunki	asukkaat, yritykset, yhdistykset, lähikiinteistöjen omistajat, kuntapäättäjät	2	€€
Julkiset palvelut uudelle alueelle (esim. päiväkot, koulu, uimahalli)	2035-2045	kaupunki	asukkaat, yhdistykset, kuntapäättäjät, rakennusliikkeet	3	€€€
Keskitetty rakenteellinen pysäköinti: suunnittelu, kilpailutus, rakennusluvat ja rakentaminen	2030-2040	kaupunki (pysäköintiyhtiö)	Asukkaat, taloyhtiöt ja kiinteistöjen omistajat, rakennusliikkeet	3	€€
Luontopohjaiset ratkaisut (hulevedet, lähimetsät, viherpuistot)	2030-2040	kaupunki	rakennusliikkeet, asukkaat	3	€€

4. Pohjois- ja eteläpuolen uudistuvat alueet

Suosituksia kestävyden erityishuomioitavista teemoista:

- Uuden rakentamisen huolellinen sovittaminen ympäristöön.
- Minimoidaan näin infran rakentamiseen ja ylläpitoon kulumien luonnonvarojen ja energian määrää sijoittamalla uusi rakentaminen olemassa olevan infran varrelle.
- Ekologisten ja luontopohjaisten ratkaisujen suosiminen.
- Hulevesien luonnonmukaisen käsittelyn ja viivytyksen priorisoiminen.
- Kierto- ja jakamistalouden mahdollisuuksien sekä uusien ratkaisujen hyödyntäminen
- Käveltyvyyden, pyöräily-yhteyksien ja joukkoliikenteen painottaminen.
- Asukkaiden ottaminen laajasti kehittämiseen mukaan jatkosuunnittelun ja toteutuksenkin aikana.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Sidosryhmät	Prioriteetti	Kustannus
Nykyisten kortteleiden täydennysrakentamisselvitys: osallisuus, tiedonkeruu, asiantuntija-arviot ja suunnittelu	2027-2030	kaupunki	asukkaat, kiinteistön omistajat ja taloyhtiöt, yritykset, kuntapäättäjät	2	€
Nykyisten kortteleiden asemakaavojen päivitys	2027-2035	kaupunki	asukkaat, kiinteistön omistajat ja taloyhtiöt, yritykset, kuntapäättäjät	2	€
Kävely- ja pyöräreittien parantaminen: suunnittelu, vaiheistus, kilpailutus, luvitus ja rakentaminen	2030-2050	kaupunki	asukkaat, kuntapäättäjät, lähikiinteistöjen omistajat	2	€€
Täydennysrakentuvien kortteleiden rakennusluvut ja rakentaminen	2030-2040	kaupunki	kiinteistöjen omistajat ja taloyhtiöt, rakennusliikkeet	3	€
Yhteisöllistä tilaa & jakamistalouden ratkaisut	2030-2050	kaupunki / taloyhtiöt	asukkaat, kiinteistön omistajat ja taloyhtiöt, yritykset	3	€€
Urbaania asumista luonnon lähelle: vaihtoehtoja omakotitaloille	2030-2050	rakennusliikkeet	kiinteistöjen omistajat ja taloyhtiöt, kaupunki, asukkaat,	3	€€€
Yhteisöllisen asumisen pilotointikohteet	2030-2050	kaupunki & rakennusliikkeet	Kiinteistöjen ja tonttien omistajat ja taloyhtiöt,, asukkaat, yhdistykset	3	€€
Uusi päiväkotikiitos nykyisille asuinalueille	2040-2050	kaupunki	asukkaat, rakennusliike, kuntapäättäjät	3	€€€
Katutilojen vehreyden lisääminen: suunnittelu, kilpailutus ja toteutus	2030-2040	kaupunki	asukkaat, kiinteistön omistajat ja taloyhtiöt, kuntapäättäjät	3	€€

5. Aurajokirannan & Savijokirannan virkistyskehitys

Suosituksia kestävyden erityishuomioitavista teemoista:

- Aurajokilaakson tärkeiden luontoarvojen vaaliminen
- Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
- Ekologisista ja luontopohjaisten ratkaisujen suosiminen.
- Hulevesien luonnonmukaisen käsittelyn ja viivytyksen priorisoiminen.
- Viheralueiden saavutettavuuden kävellessä, pyöräillen ja joukkoliikenteellä priorisoiminen.
- Esteettömyyden huomioiminen erityisesti ikääntyvän väestön osalta.
- Asukkaiden ottaminen laajasti kehittämiseen mukaan jatkosuunnittelun ja toteutuksen aikana.
- Palveluiden kehittäminen käyttäjälähtöisesti
- Alueen identiteettitekijöiden, historian ja paikalliskulttuurin huomioiminen jatkokehityksessä.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuu	Sidosryhmät	Prioriteetti	Kustannus
Reittien rakentaminen virkistysalueiden välille	2030-2040	kaupunki	asukkaat, yhdistykset, kuntapäättäjät	1	€€
Aktiviteetit, elämyspalvelut, muut palvelut rantaan (kahvila, ravintola, sauna tms.)	2027-2035	yhtymät ja yhdistykset	kaupunki, asukkaat, yhdistykset, kuntapäättäjät	2	€€
Maahankinnat jokirannasta	2027-2035	kaupunki	maanomistajat, kuntapäättäjät	2	€€
Mielenkiintoiset kohteet reittien varrelle (historia, teemapolku, näköalapaikat yms.)	2027-2035	kaupunki	asukkaat, yhdistykset	2	€
Valotaide & maiseman kohokohtien korostaminen	2030-2040	kaupunki	asukkaat, yhdistykset, kuntapäättäjät	2	€€
Kirkkotiestä viehättävä & historiallinen reitti (kasvit, valaistus, opasteet)	2030-2040	kaupunki	seurakunta, asukkaat, yhdistykset, kuntapäättäjät	3	€€
Pysähtymispaikkojen lisääminen reittien varrelle avautuen mielenkiintoisiin näkyymiin ja maiseman kohokohtiin	2027-2035	kaupunki	asukkaat, yhdistykset	3	€
Jokialueiden oleskelun ja iltakäytön vahvistaminen: yhteistä kaikille avointa tilaa esim. laiturit, nuotiopaikat, piknikpaikat	2030-2040	kaupunki	asukkaat, yhdistykset, kuntapäättäjät	3	€€
Keisvuoren roolin korostaminen keskustassa (opasteet, reitit, palvelut & toiminnot)	2027-2035	kaupunki	asukkaat, yhdistykset, kuntapäättäjät	3	€
Eri ikäisten ja esteettömyyden huomioiminen viheralueilla	2030-2035	kaupunki	asukkaat, yhdistykset, kuntapäättäjät	3	€€
Maiseman kohokohtien avaaminen näkymien kautta: Keisvuori, Maismäki & jokilaaksot	2027-2035	kaupunki	asukkaat, yhdistykset, kuntapäättäjät	3	€

Bright
ideas.
Sustainable
change.

Liite

Sidosryhmäkyselyn tulokset

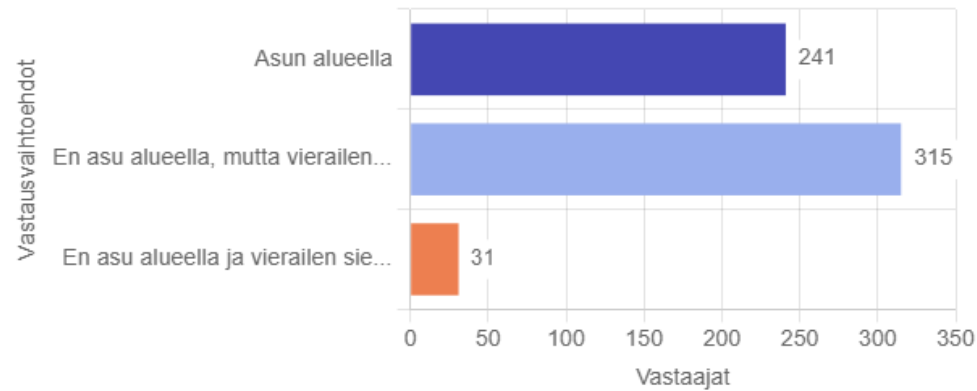
Vastaajan tausta

Vastaajan tausta / rooli (N=587):

Vastaajan oli mahdollista valita vaihtoehto, joka kuvastaa häntä parhaiten kyselyyn vastaajana. Vastaajista hieman yli puolet (n. 54 %) eivät asu keskustan alueella, mutta vierailevat siellä säännöllisesti. Noin 41 % vastaajista kertoi asuvansa alueella. Loput noin 5 % vastaajista eivät asu keskustan alueella ja vierailevat siellä satunnaisesti.

Vastaukset jakautuivat seuraavasti:

- Asun alueella:
241 kpl / 41 %
- En asu alueella, mutta vierailen siellä usein:
315 kpl / 54 %
- En asu alueella ja vierailen siellä satunnaisesti:
31 kpl / 5 %

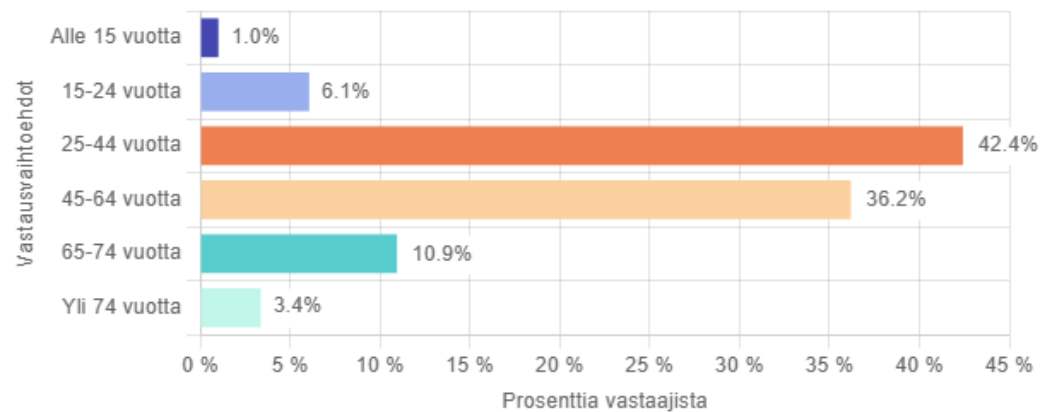

Vastaajan ikä

Vastaajan tausta / rooli (N=594):

Kyselyn vastaajat koostuivat eri ikäluokista seuraavasti:

- Alle 15-vuotiaat: 6 kpl / 1 %
- 15-24-vuotiaat: 36 kpl / 6 %
- 25-44-vuotiaat: 252 kpl / 42 %
- 45-64-vuotiaat: 215 kpl / 36 %
- 65-74 vuotiaat: 65 kpl / 11 %
- Yli 74 vuotiaat: 20 kpl / 3 %

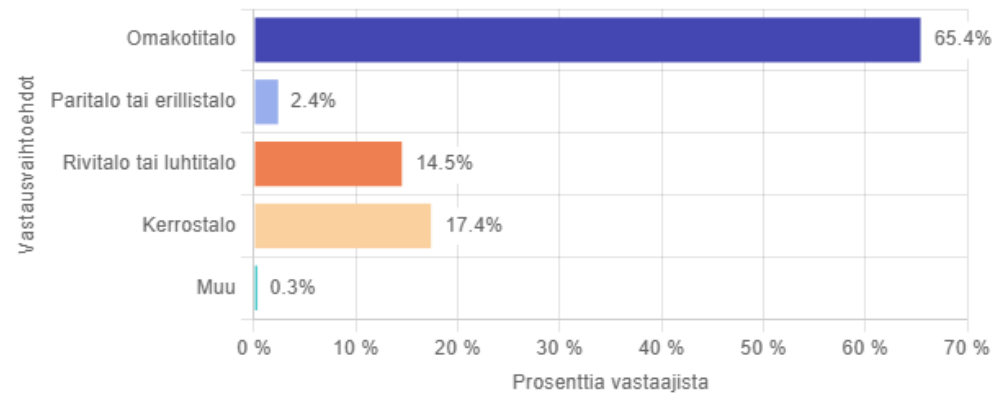

Vastaajan asumismuoto

Asumismuoto (N=593):

Kyselyn vastaajien asumismuoto jakautui seuraavasti:

- Omakotitalo: 388 kpl / 65 %
- Paritalo tai erillistalo: 14 kpl / 2 %
- Rivitalo tai luhtitalo: 86 kpl / 15 %
- Kerrostalo: 103 kpl / 17 %
- Muu: 2 kpl / 1 %

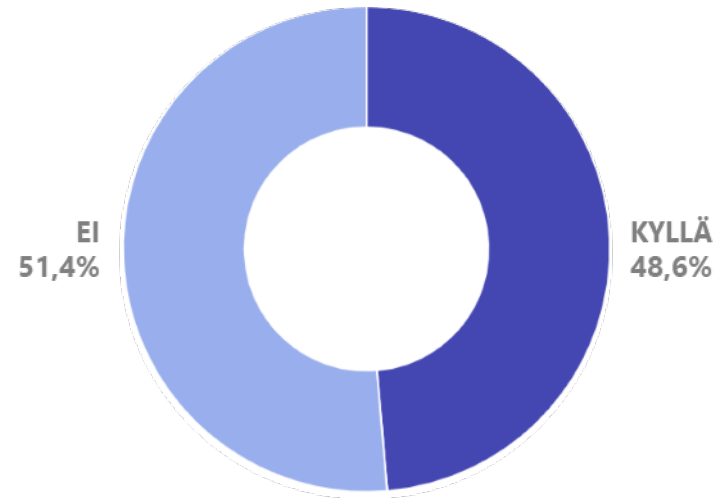

Alle 18-vuotiaat vastaajien kotitalouksissa

Asuuko kotitaloudessasi alle 18-vuotiaita? (N=592):

Kyselyn vastaajien kotitaloudessa asuu alaikäisiä seuraavasti:

- Kyllä: 288 kpl / 49 %
- Ei: 304 kpl / 51 %

Kiteytys vastaajien unelmien tulevaisuuden Liedon keskustasta

Kiteytä unelmasi tulevaisuuden Söderkullasta yhdellä sanalla.

(N=334)

Kyselyn vastaajat kiteyttivät unelmiaan tulevaisuuden Söderkullasta

useimmin seuraavasti (vastausten käsittelyssä huomioitu synonyymit):

- Turvallinen: 33 kpl / 25%
- Viihtyisä: 31 kpl / 23%
- Monipuolinen: 23 kpl / 17%
- Maaseutumainen: 22 kpl / 17%
- Vähä: 21 kpl / 16%
- Toimiva: 20 kpl / 15%
- Luonnonläheinen: 19 kpl / 14%
- Rauhallinen: 18 kpl / 14%
- Houkutteleva: 11 kpl / 8%
- Palveleva: 10 kpl / 8%

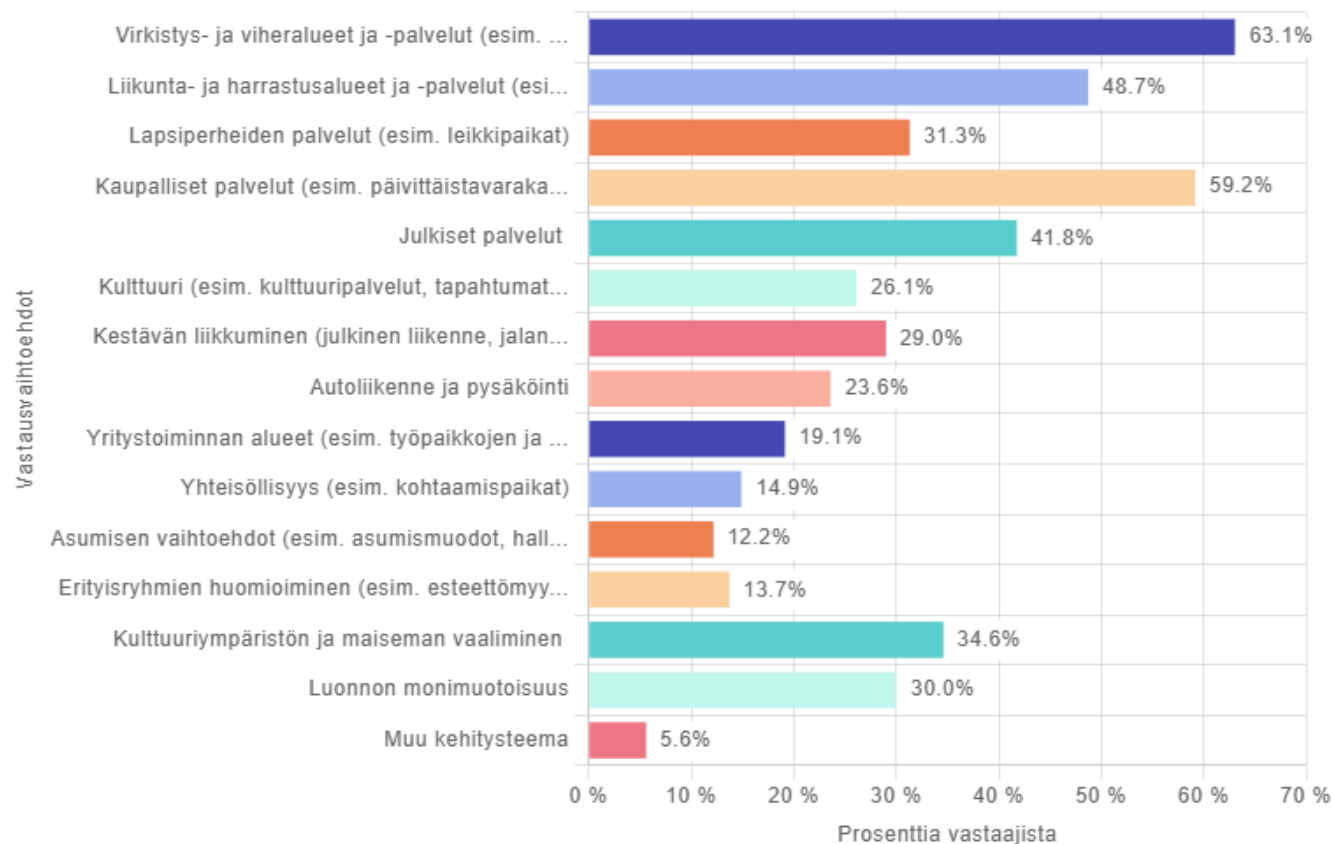

Tärkeimmät kehitysteemat

Mitkä ovat alueen tärkeimmät kehitysteemat? Valitse 1-5 tärkeintä. (N=517)

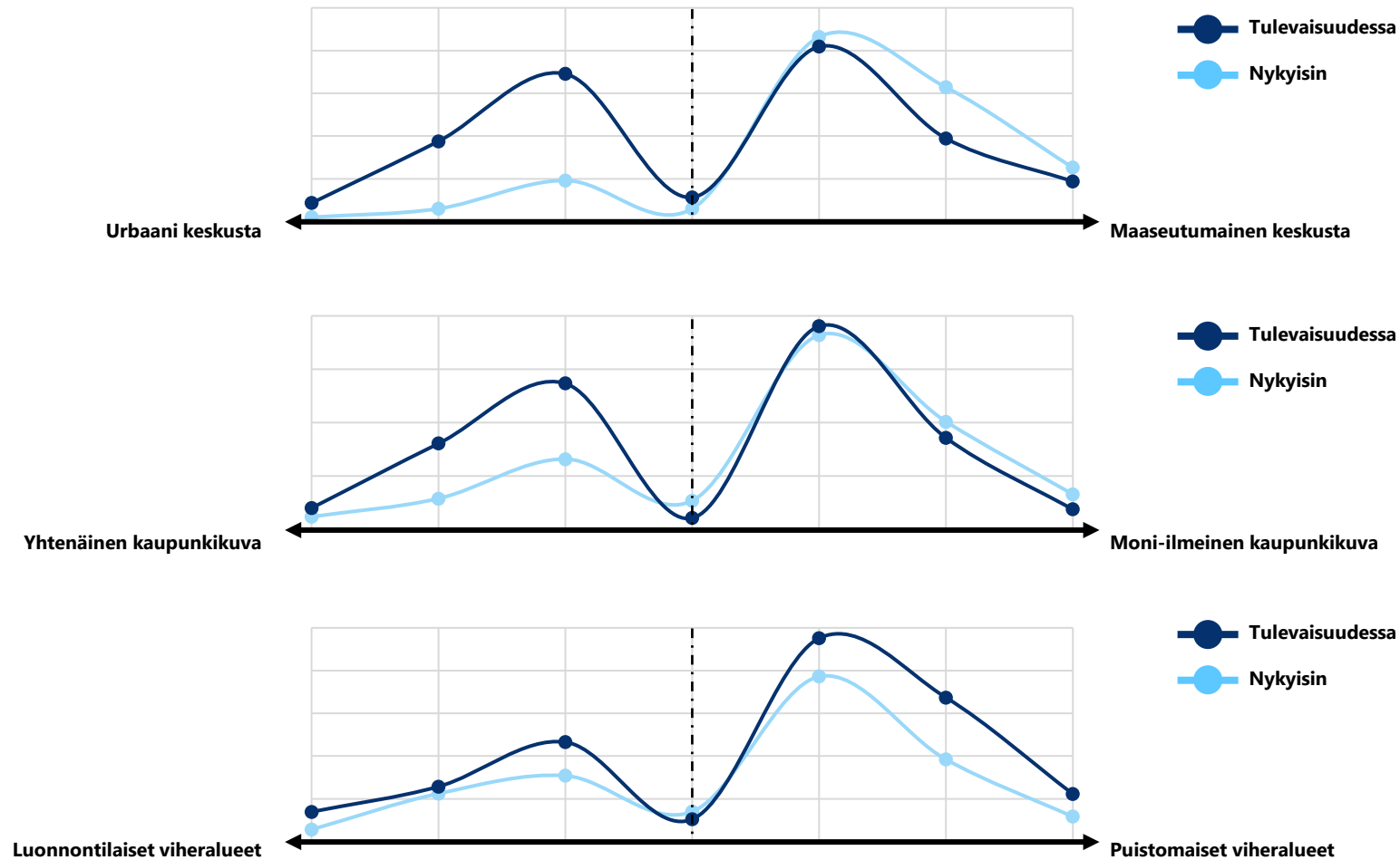
Kyselyn vastaajat arvioivat alueen tärkeimmät kehitysteemat seuraavasti:

- Virkistys- ja viheralueet ja -palvelut (esim. reitit, puistot): 326 kpl / 63 %
- Liikunta- ja harrastusalueet ja -palvelut (esim. liikuntapaikat): 252 kpl / 49 %
- Lapsiperheiden palvelut (esim. leikkipaikat): 162 kpl / 31 %
- Kaupalliset palvelut (esim. päivittäistavarakaupat, erikoisliikkeet): 306 kpl / 59 %
- Julkiset palvelut: 216 kpl / 42 %
- Kulttuuri (esim. kulttuuripalvelut, tapahtumat): 135 kpl / 26 %
- Kestävä liikkuminen (julkinen liikenne, jalankulku ja pyöräily): 150 kpl / 29 %
- Autoliikenne ja pysäköinti: 122 kpl / 24 %
- Yritystoiminnan alueet (esim. työpaikkojen ja yritystoiminnan lisääminen): 99 kpl / 19 %
- Yhteisöllisyys (esim. kohtaamispaikat): 77 kpl / 15 %
- Asumisen vaihtoehdot (esim. asumismuodot, hallintamuodot): 63 kpl / 12 %
- Erityisryhmien huomioiminen (esim. esteettömyys, ikäihmiset, liikuntarajoitteiset): 71 kpl / 14 %
- Kulttuuriympäristön ja maiseman vaaliminen: 179 kpl / 35 %
- Luonnon monimuotoisuus: 155 kpl / 30 %
- Muu kehitysteema: 29 kpl / 6 %

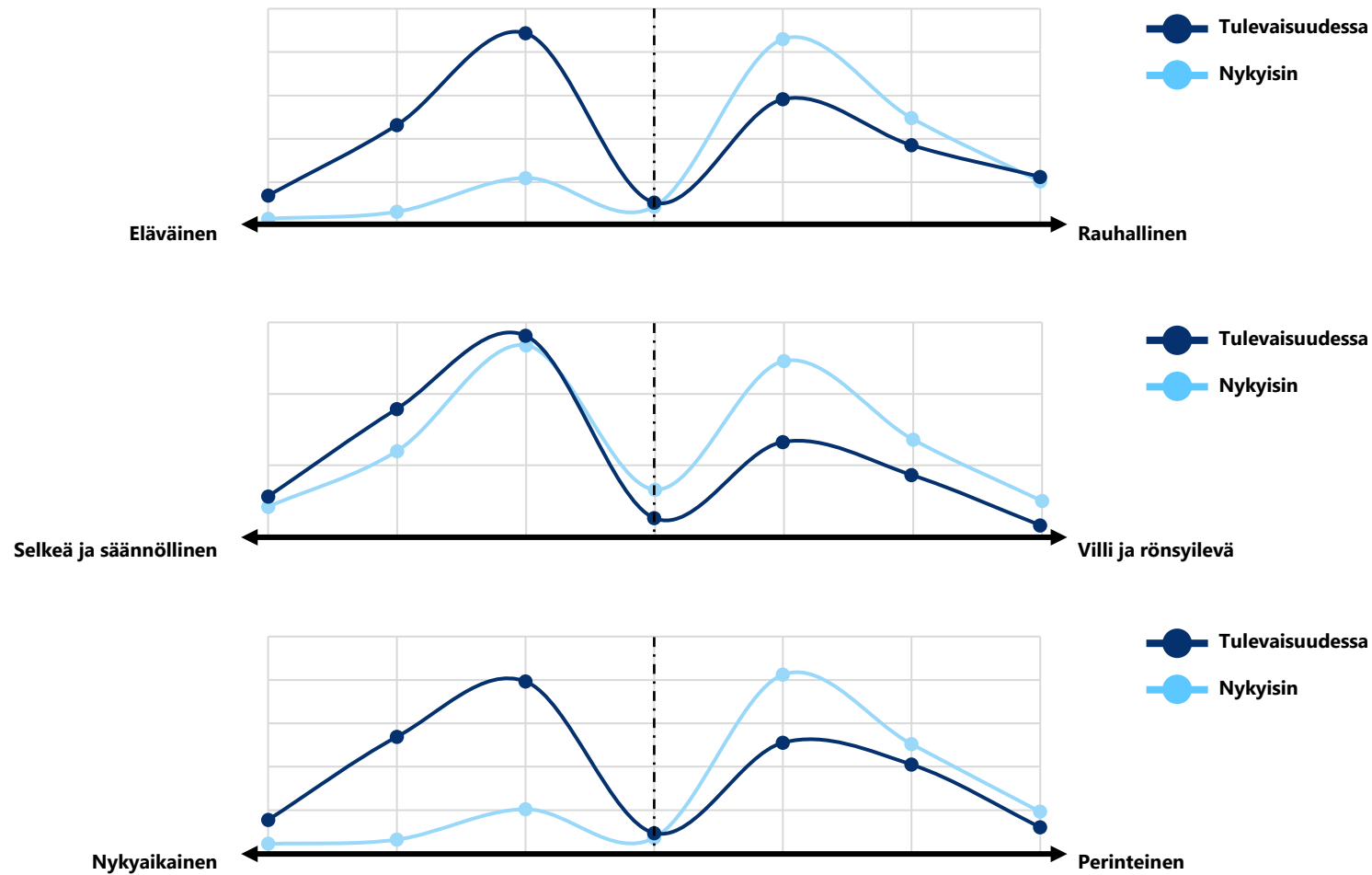
Liedon keskusta nykyisin ja tulevaisuudessa

Väittämät 1/4

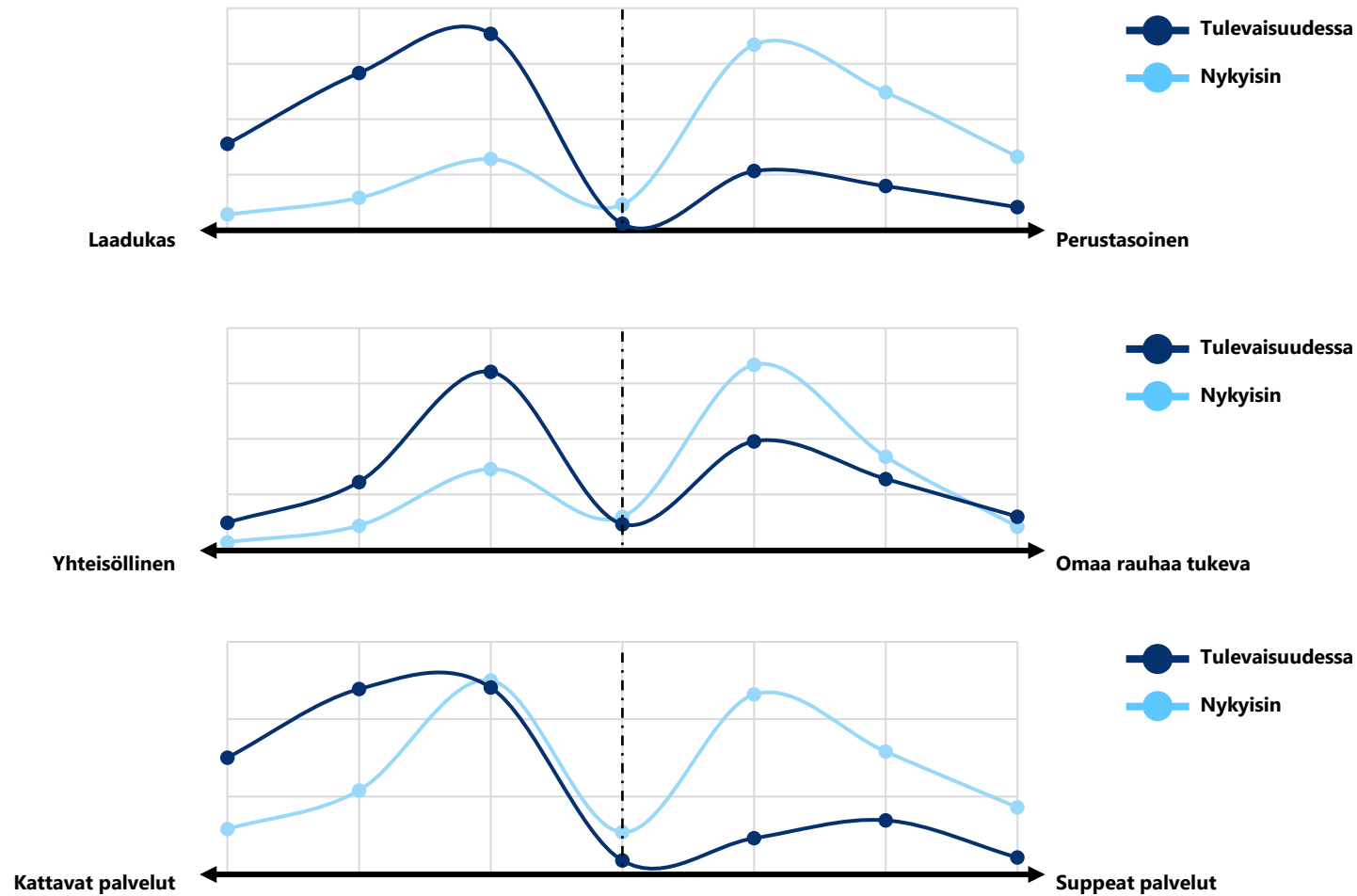
Liedon keskusta nykyisin ja tulevaisuudessa

Väittämät 2/4

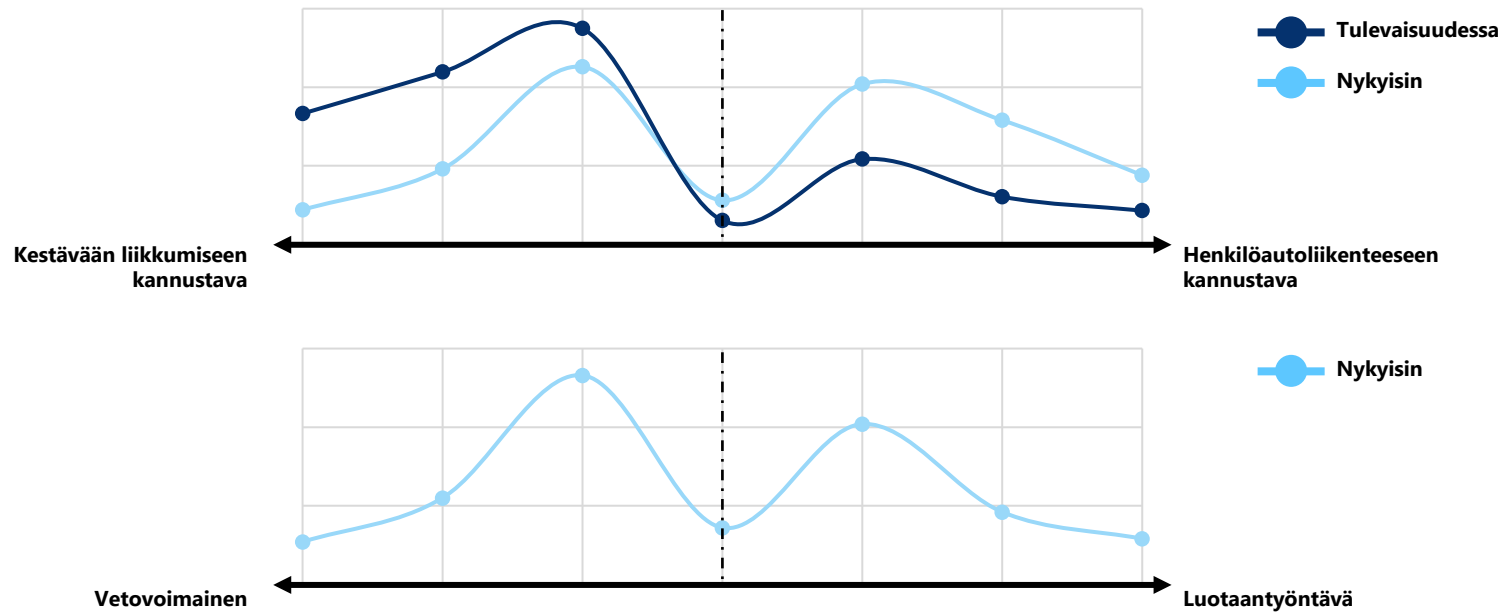
Liedon keskusta nykyisin ja tulevaisuudessa

Väittämät 3/4

Liedon keskusta nykyisin ja tulevaisuudessa

Väittämät 3/4

Alueen tärkeät ja vaalittavat paikat

Kyselyn vastaajat merkitsivät kartalle tai kertoivat vapaamuotoisesti avoimeen tekstikenttään kohteita tai paikkoja, jotka kokivat tärkeäksi ja joita toivoivat vaalittavan Liedon keskustan alueella.

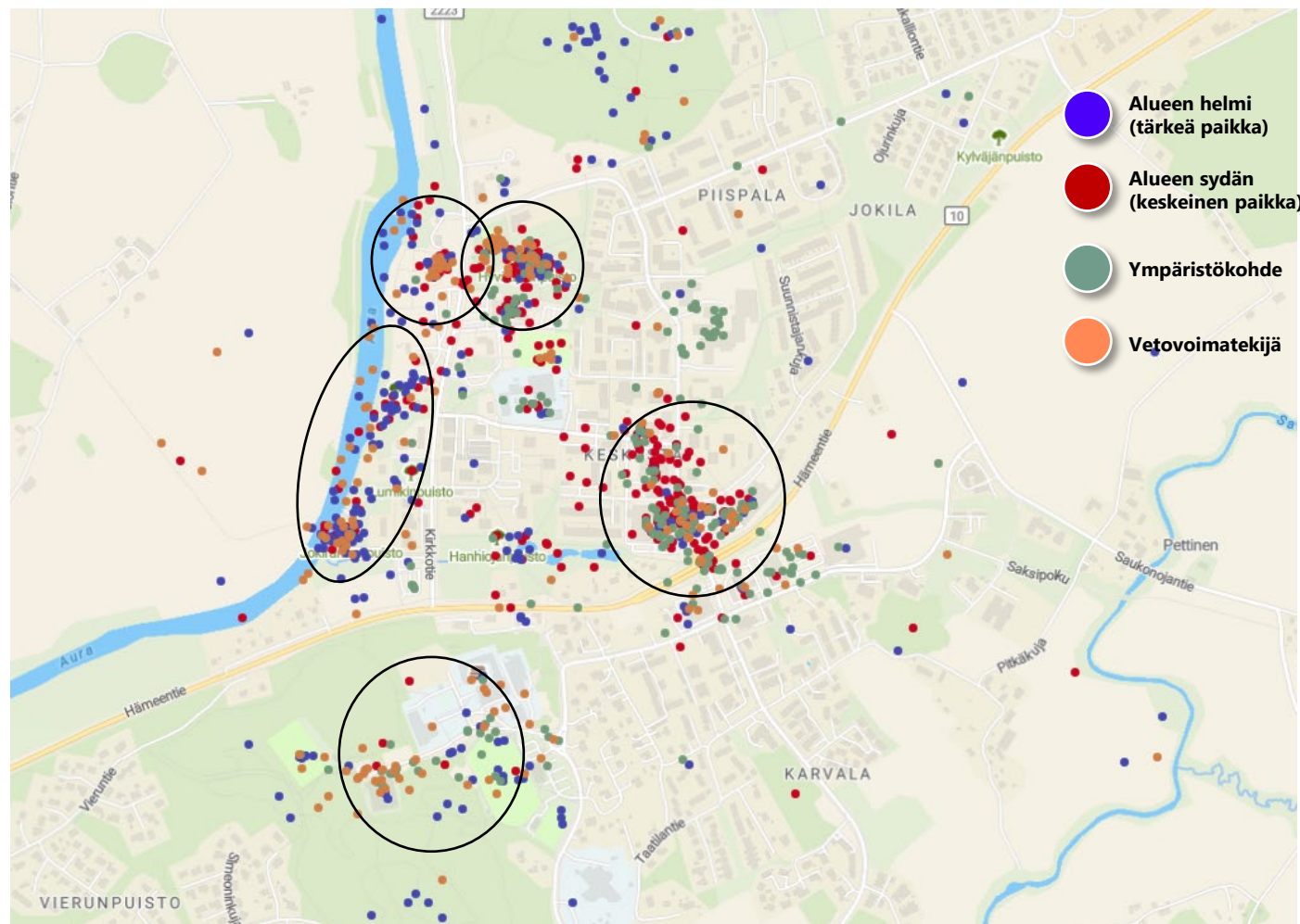
Tehtävässä vastaajat jättivät yhteensä xx karttamerkintää neljään teemaan seuraavasti:

- **Liedon keskustan sydän: 326 vastausta**
- **Helmi Liedon keskustassa: 308 vastausta**
- **Toimiva osa-alue: 236 vastausta**
- **Keskustan vetovoimatekijä: 214 vastausta**

Keskeisimpinä tärkeinä ja vaalittavina kohteina nostettiin esiin:

- Aurajokirannan luonto ja maisema sekä siihen liittyvät kohteet (puistot)
- Liedon kirkko ja sen ympäristö
- Kaupungintalo ja sen ympäristö (Hyvättälänpuisto, Laurin kenttä, liikennupuisto)
- Urheilu- ja koulukeskus
- Keskustan päivittäisasiain palvelut (ruokakaupat ym.)

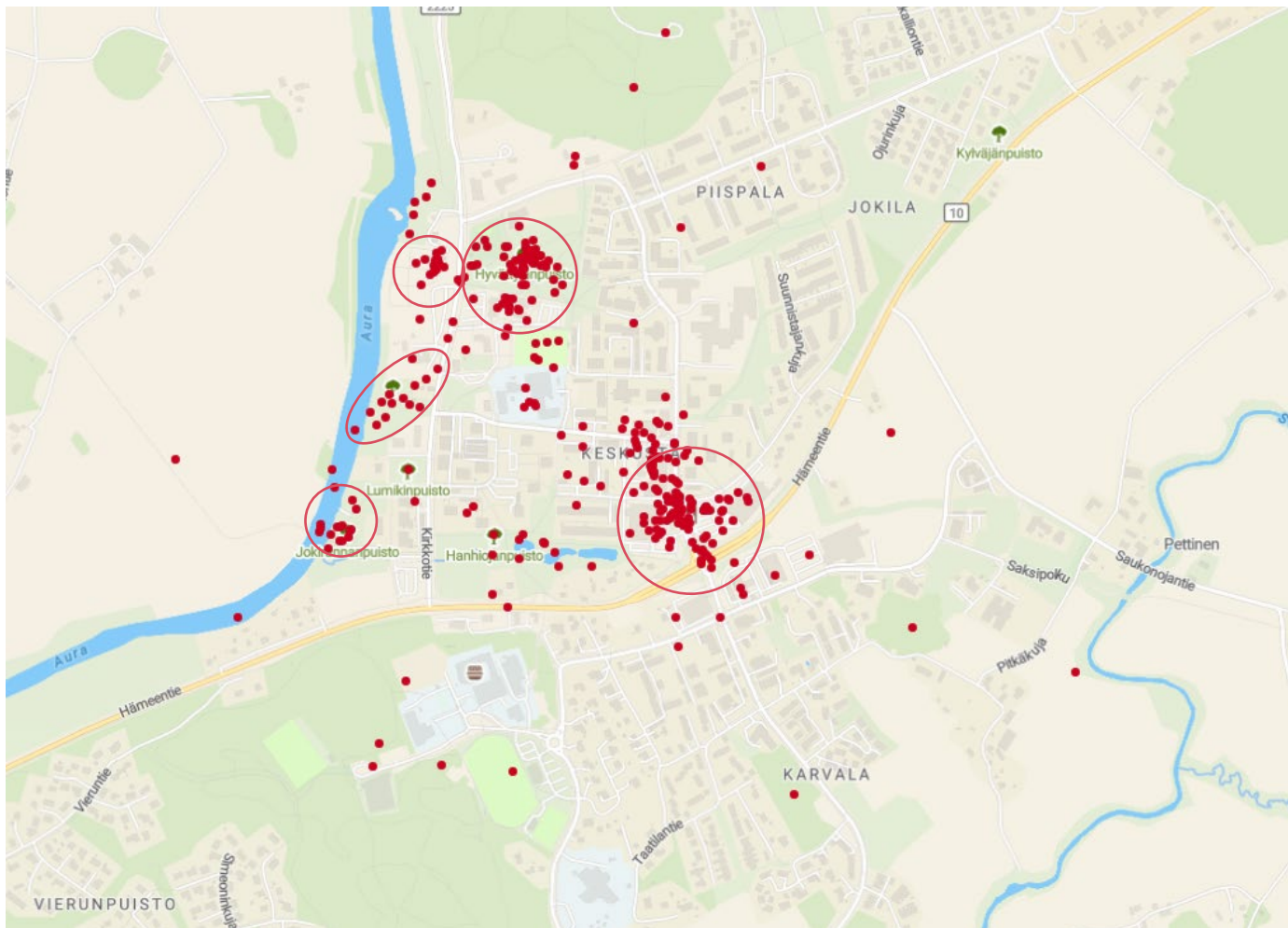
Teemojen vastaukset on esitelty tarkemmin seuraavilla sivuilla

Alueen tärkeät ja vaalittavat paikat

Liedon keskustan sydän

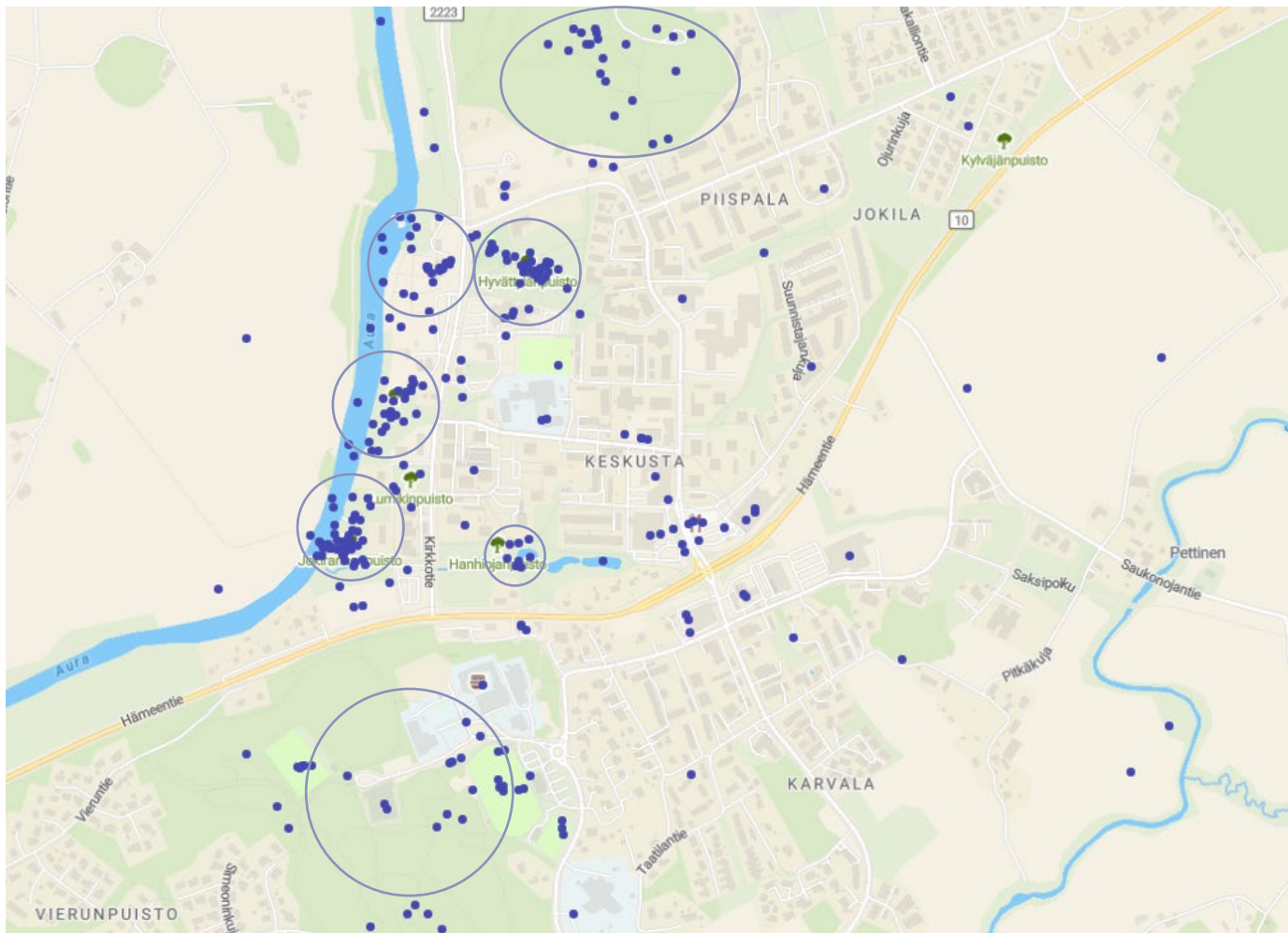
- **Kaupallinen keskusta:** Hyvättylätien ympäristö (Kauppapihan, Lietorin ja S-marketin alue) päivittäinen asiointialue
- **Kaupungintalo ja sen ympäristö:** Kaupungintalo palveluinen sekä välitön ympäristö (Hyvättylänpuisto, Liikennepuisto, Kirkko, Laurin kenttä) – mahdollisuus isompien tilaisuuksien järjestämiseen
- **Liedon kirkko:** Kaikille lietolaisille tuttu historiallinen maamerkki
- **Aurajoki:** Aurajoki ja sen rantakohteet (Jokirannanpuisto, Kyöstilännotko) keskusta-alueella

Alueen tärkeät ja vaalittavat paikat

Helmi Liedon keskustassa

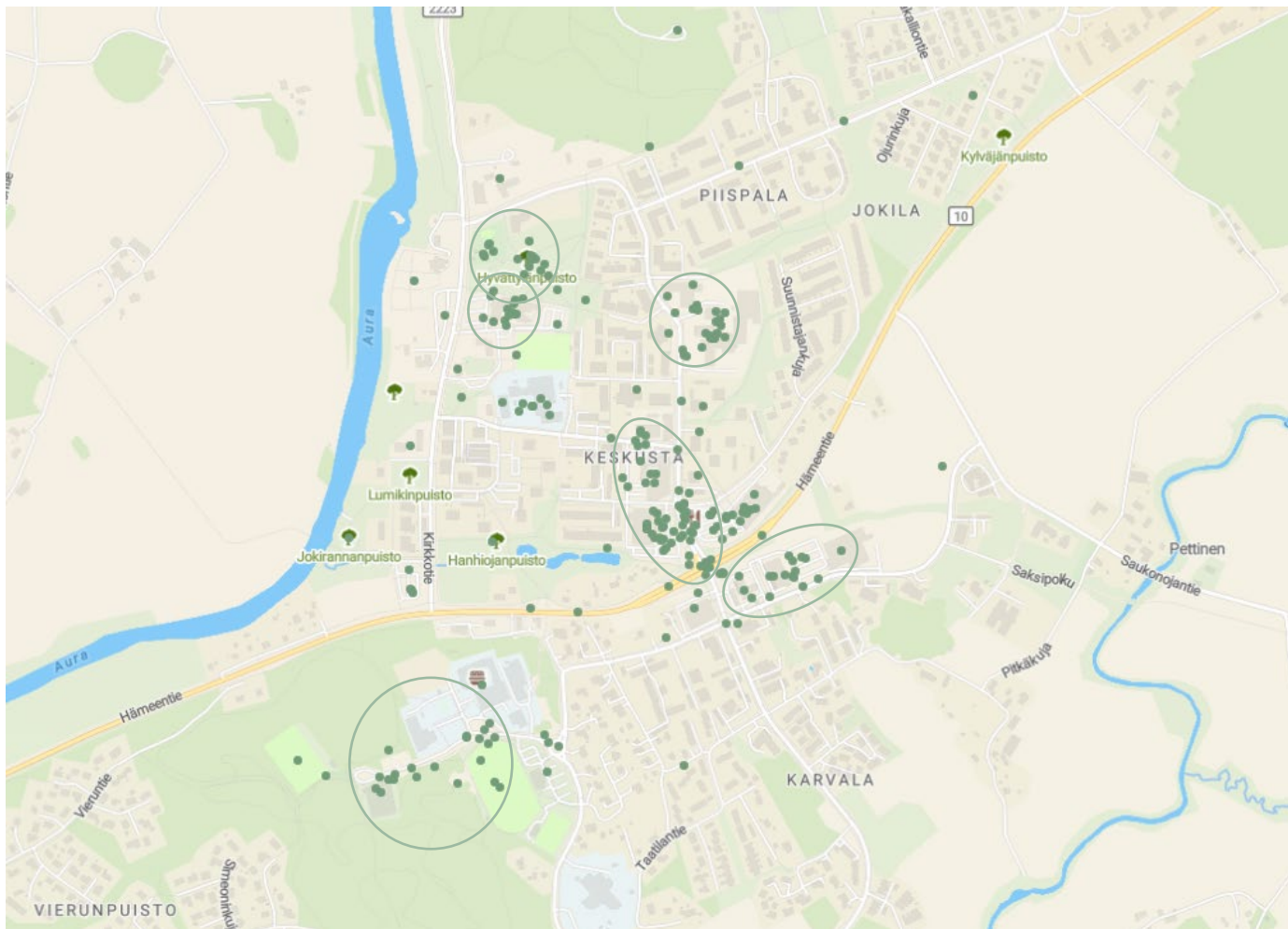
- **Jokirannanpuisto:** Maisema, saavutettavuus, Teisiltila
- **Kyöstilännotkon ympäristö:** Vanhat rakennukset, puiston rauhallisuus ja luonnontilainen vehreys, maisema
- **Hyvättylänpuisto ja liikennepuisto:** Kaikille avoin, monipuoliset toiminnot eri ikäisille käyttäjille, rauhallinen, palvelut lähellä (kirjasto ja ravintola)
- **Kirkko ja sen ympäristö:** Historiallisuus, ympäristön kauneus
- **Keisvuori:** Luonnontilainen metsäalue, ulkoilu- ja virkistyskohde, näköala, kuntoportaat
- **Hanhiojanpuisto:** Keskeinen sijainti, linnusto
- **Urheilu- ja koulukeskus:** Monipuolisuus

Alueen tärkeät ja vaalittavat paikat

Toimiva osa-alue

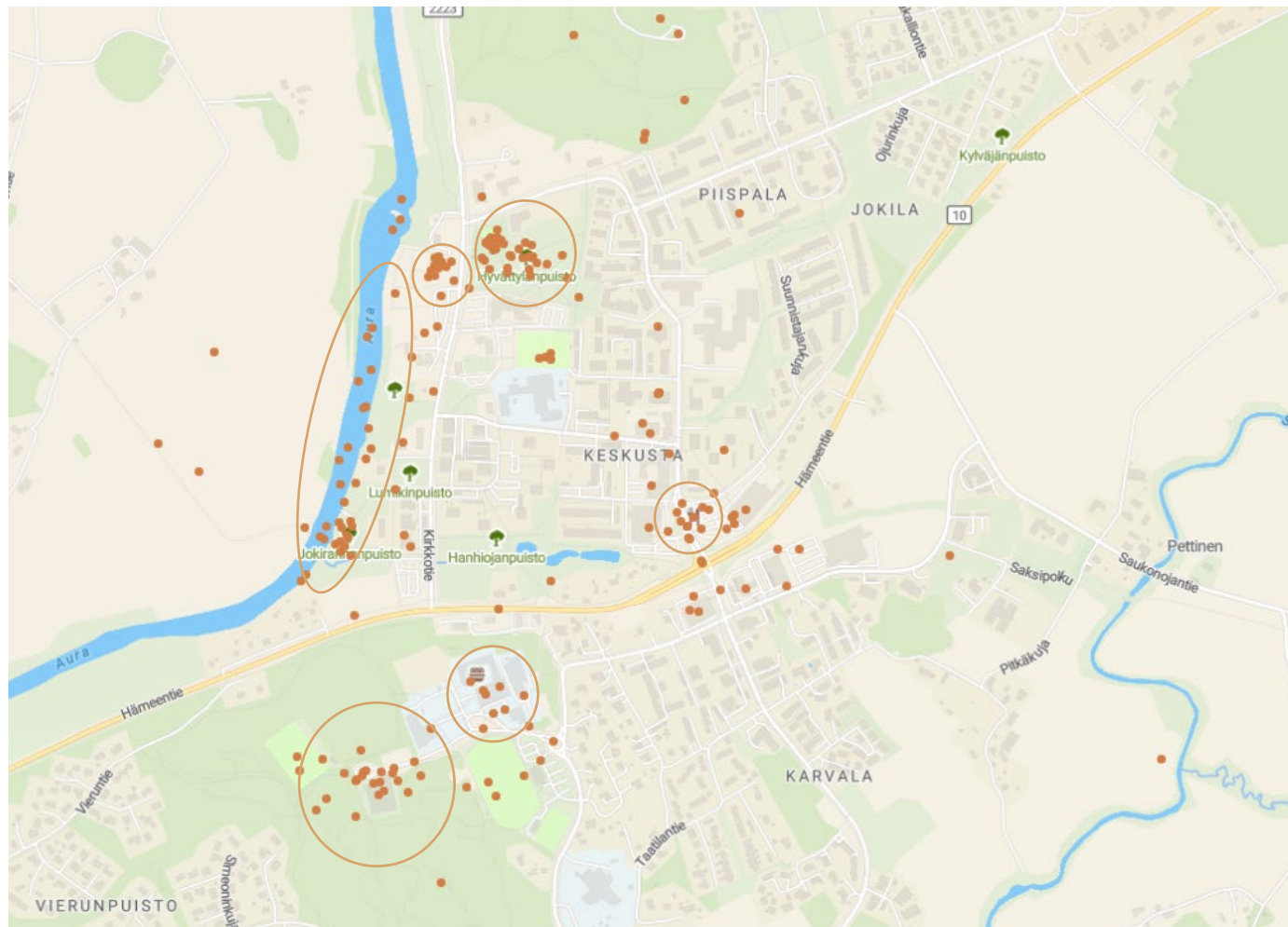
- **Keskustan palvelut:** Tiiviillä alueella kattavasti kauppapalveluja
- **Hyvättylänpuisto:** Monipuolinen, tilava ja viihtyisä, kauniit istutukset
- **Kaupungintalo:** Kirjasto ja muut kaupungin palvelut keskeisellä sijainnilla ja viihtyisässä ympäristössä
- **Terveyspalvelut:** Keskeisellä sijainnilla, hyvä saavutettavuus niin kävellen, julkisilla kuin autolla
- **Urheilukeskus ja koulukeskus:** mm. Lietohalli, urheilukenttä ja muut liikuntapalvelut keskitetysti koulujen yhteydessä
- **Simpukkatien palvelut:** Helposti saavutettava (toimivat liikennejärjestelyt ja pysäköinti)

Alueen tärkeät ja vaalittavat paikat

Keskustan vetovoimatekijät

- **Aurajokiranta/-maisema:** Vahva osa identiteettiä, perinnemaisema, luonnontilaisuus, virkistysarvo
- **Hyvätylänpuisto ja liikennepuisto:** Lapsiperheiden suosima, monipuolinen, tuo myös ulkopaikkakuntalaisia
- **Urheilukeskus:** Kattavat ja laadukkaat liikuntapalvelut
- **Keskustan palvelut:** Monipuolisesti palveluja tiiviillä alueella
- **Liedon kirkko:** Historiallisuus, ympäristön kauneus
- **Koulukeskus:** Uusi koulu, lukio
- **Laurin kenttä:** Tapahtumat, markkinat ym.

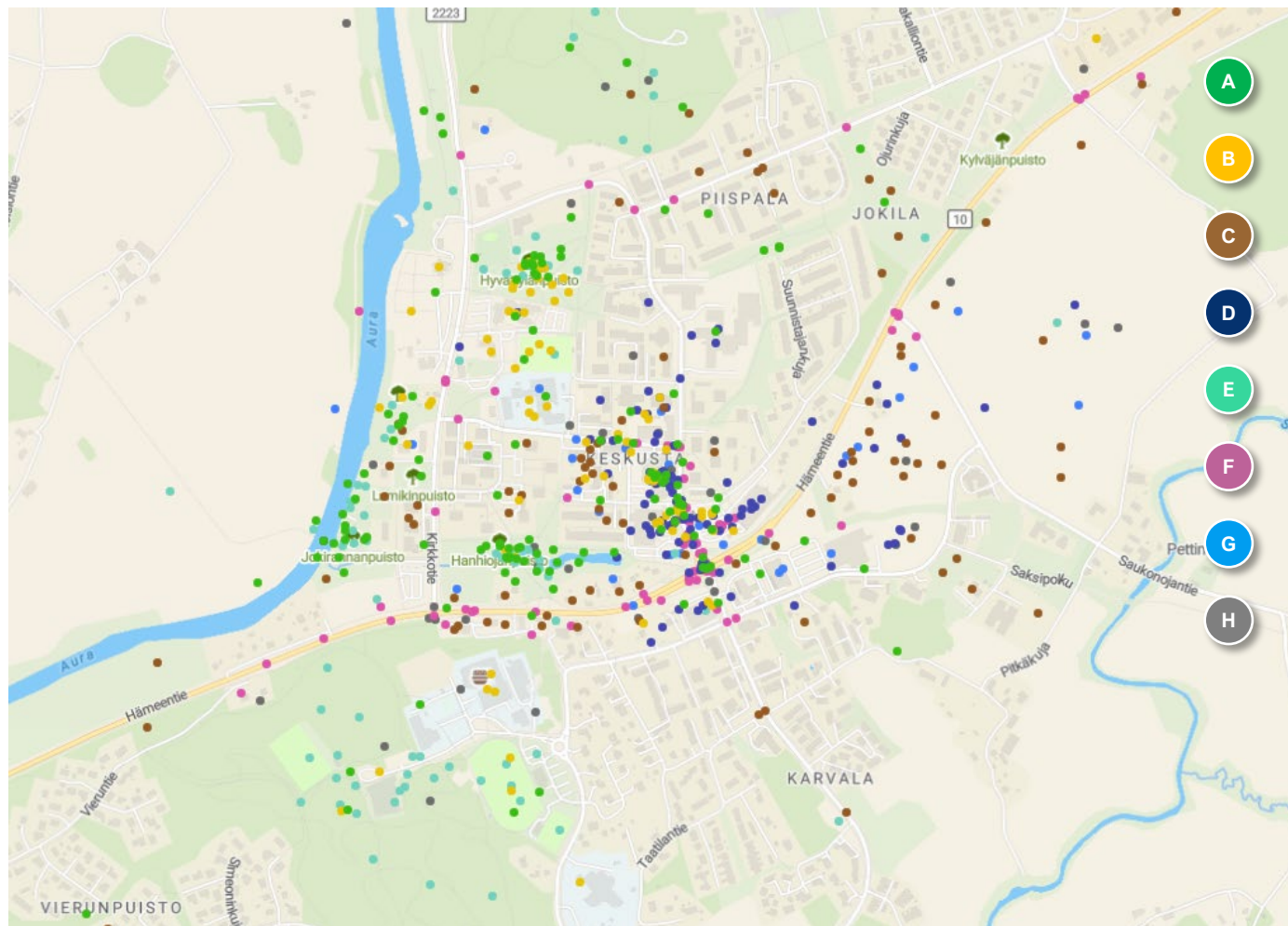
Alueen kehittämistarpeet ja -potentialit

Kyselyn vastaajat merkitsivät kartalle tai kertoivat vapaamuotoisesti kohteita tai paikkoja, joissa näkivät kehittämistarvetta tai -potentialia.

Tehtävässä vastaajat jättivät yhteensä 496 karttamerkintää kahdeksaan teemaan seuraavasti:

- A. Viihtyisyys ja ympäristön laatu**
138 vastausta
- B. Elävyys ja yhteisöllisyys**
85 vastausta
- C. Asuminen**
106 vastausta
- D. Palvelut**
93 vastausta
- E. Viheralueet ja liikuntapalvelut**
84 vastausta
- F. Liikenne ja liikkuminen**
94 vastausta
- G. Elinkeino**
36 vastausta
- H. Muu kehittämispotentiaali tai parannuskohde**
51 vastausta

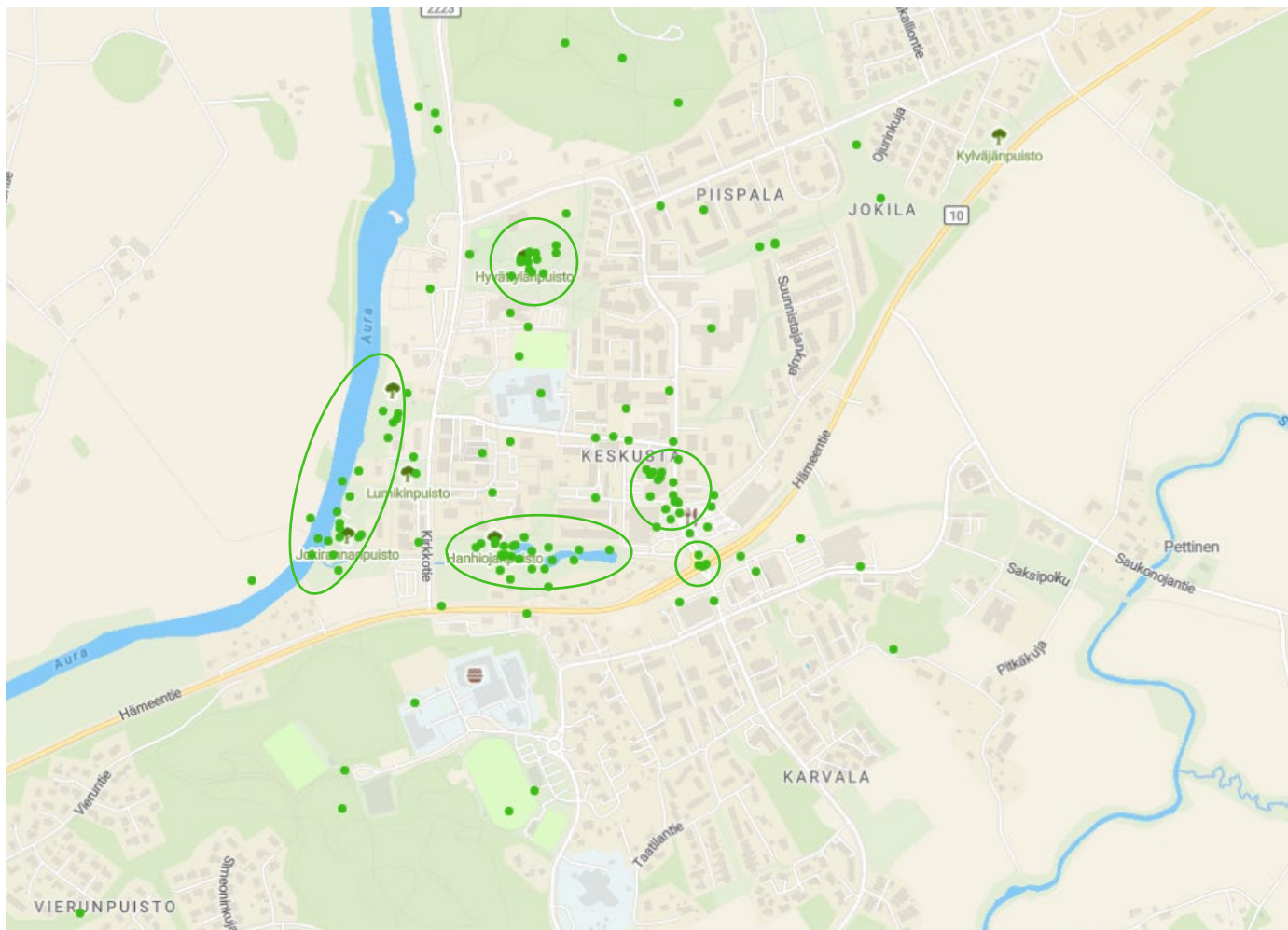
Teemojen vastaukset on esitelty tarkemmin seuraavilla sivuilla

Alueen kehittämistarpeet ja -potentialit

Viihtyisyys ja ympäristön laatu

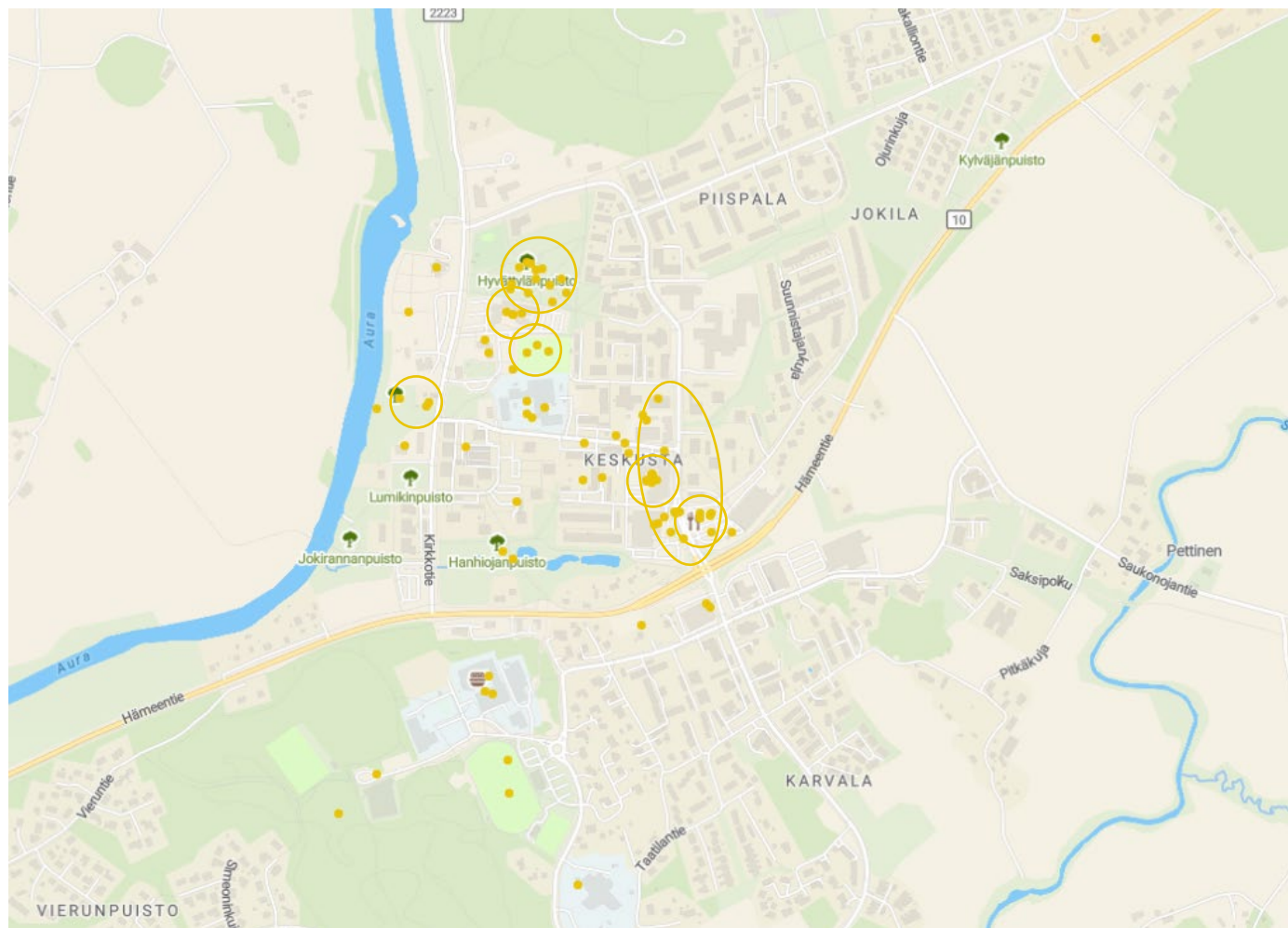
- **Aurajokiranta:** Joen ranta-alueen luonnonmukaisuuden säilyttäminen, mutta virkistyskäytön kehittäminen (reitit, penkit, valaistus)
- **Hyvättylänpuisto:** Nykyisin tärkeässä kohteessa vielä potentiaalia kehittyä viihtyisämmäksi
- **Hanhiojanpuiston vetovoimaisuus ja houkuttelevuus:** Luonnontilaisuuden, vehreyden ja kasvien lisääminen, oleskelua tukevat välineet (penkit), palveluiden lisääminen (esim. minigolf, jäätelökioski)
- **10-tien ja Hyvättyläntien risteys:** Risteysalueen kaupunkikuvan kehittäminen (arkkitehtuuri, kasvillisuus), liikenteelliset ratkaisut (esim. ohikulkutie)
- **Kauppapiha / Kaupallinen keskusta:** Rakennusten arkkitehtuuri, parkkipaikkojen hallitsevuus katukuvassa, vehreyden lisääminen

Alueen kehittämistarpeet ja -potentialit

Elävyys ja yhteisöllisyys

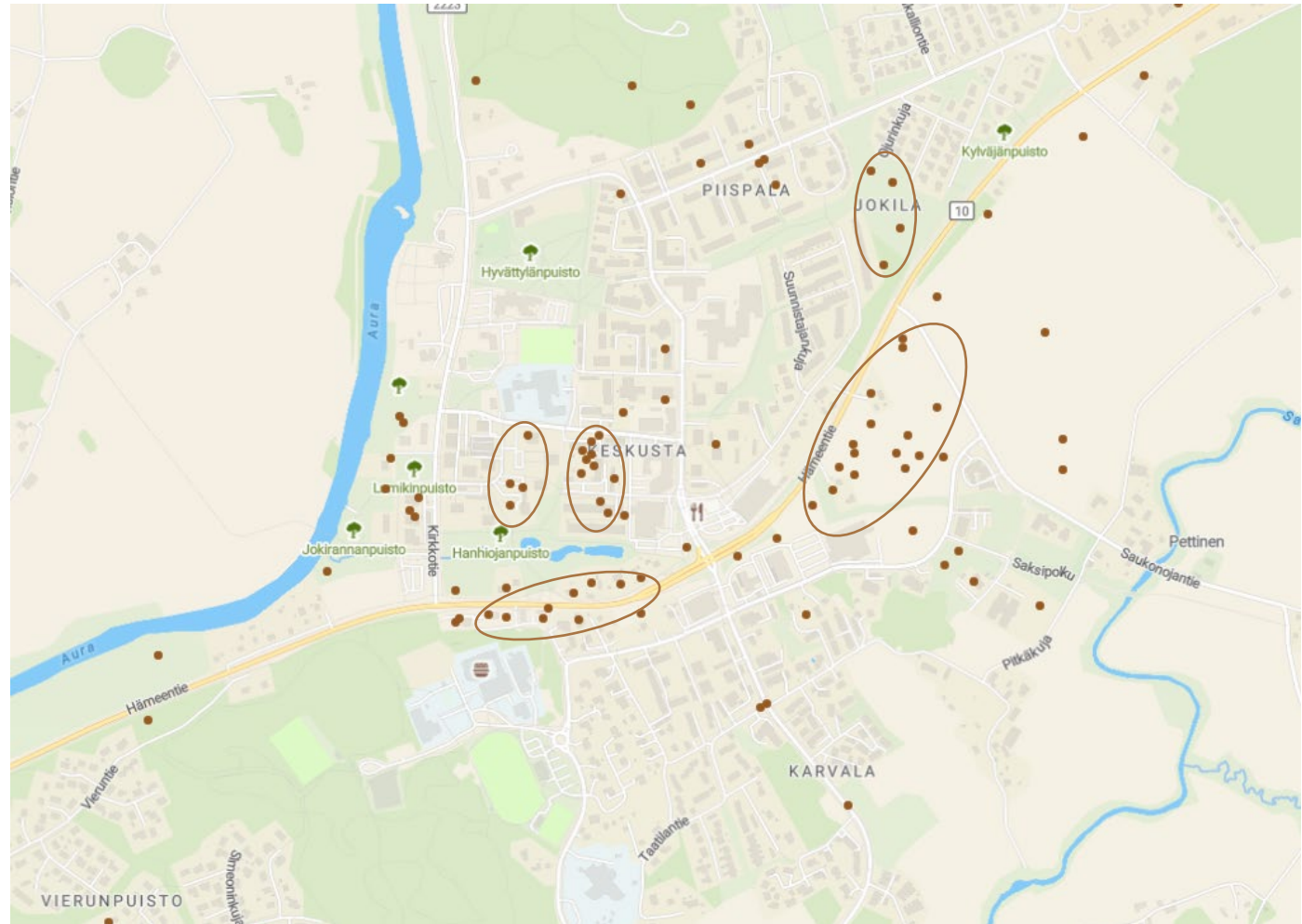
- **Pääkadun kehittäminen:** Hyvättyläntien varteen kehittyvän pääkadun kehittäminen, elävät kivijalkapalvelut
- **Tori:** Nykyistä toria ei koeta toriksi, tarve torimaiselle yhteisölliselle tilalle keskustan alueella
- **Kauppapiiha:** Kiinteistön kehittäminen houkuttelevammaksi, sisäpihan elävöittäminen esim. tapahtumilla
- **Annantupa ja ympäristö, Kyöstilännotko:** Alueen kehittäminen esim. kahvila- ja näyttelytoiminnan ympärille
- **Laurin kenttä:** Tapahtumien lisääminen keskeisellä sijainnilla
- **Kirjasto / Kaupungintalo:** Matalan kynnyksen tilaisuuksia, kaupungin yhteistyökumppaneiden tilaisuuksien järjestäminen (vrt. Kohtaamispaikka)
- **Hyvättylänpuisto:** Puiston toiminnallisuuksien kehittäminen tukemaan esim. puisto-piknikkejä, lapsiperheiden tapahtumat jne.

Alueen kehittämistarpeet ja -potentialit

Asuminen

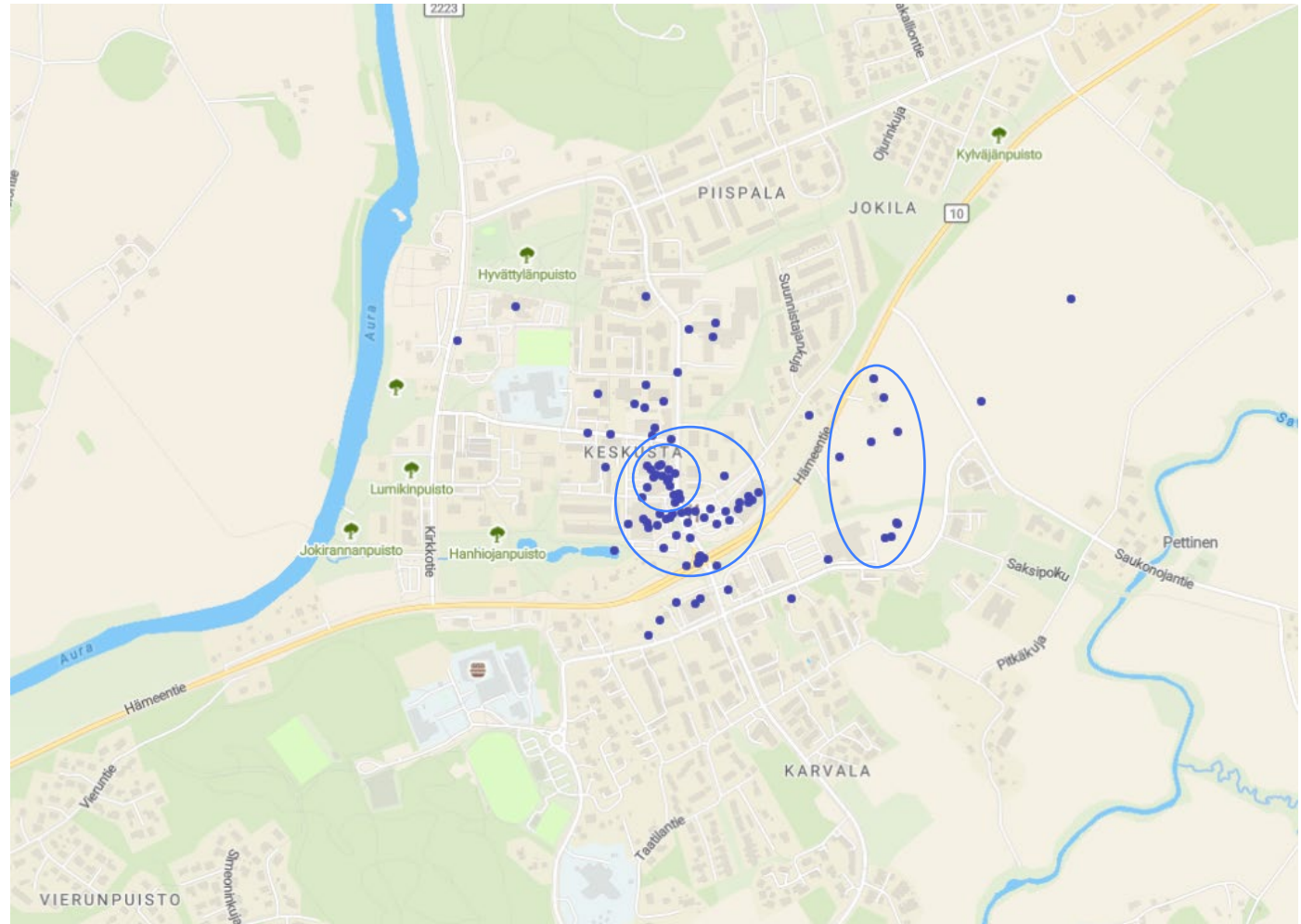
- **Simpukkatie ja 10-tien välinen alue:** Keskustan keskeinen laajenemissuunta, asumisen ja palveluiden alue
- **10-tien varsi Hanhiojanpuiston kohdalla:** Kaupunkimainen näkymä Liedon keskusta-alueesta, keskustan laajeneminen tielle asti
- **Karjatien ja Hanhiojantien välinen kortteli:** Nykyisten kiinteistöjen kehittäminen tiiviiksi keskusta-asumiseksi
- **Nuolemontien eteläpuolinen peltoalue**
- **Kohtuuhintaisen vuokra-asumisen:** Vuokra-asumisen lisääminen ja monipuolistaminen keskustan alueella
- **Huoli keskustan tiivistymisestä:** Olemassa olevien kiinteistöjen tiivistämisrakentaminen maltillisesti, huoli maaseutumaisen keskustan katoamisesta

Alueen kehittämistarpeet ja -potentiaalit

Palvelut

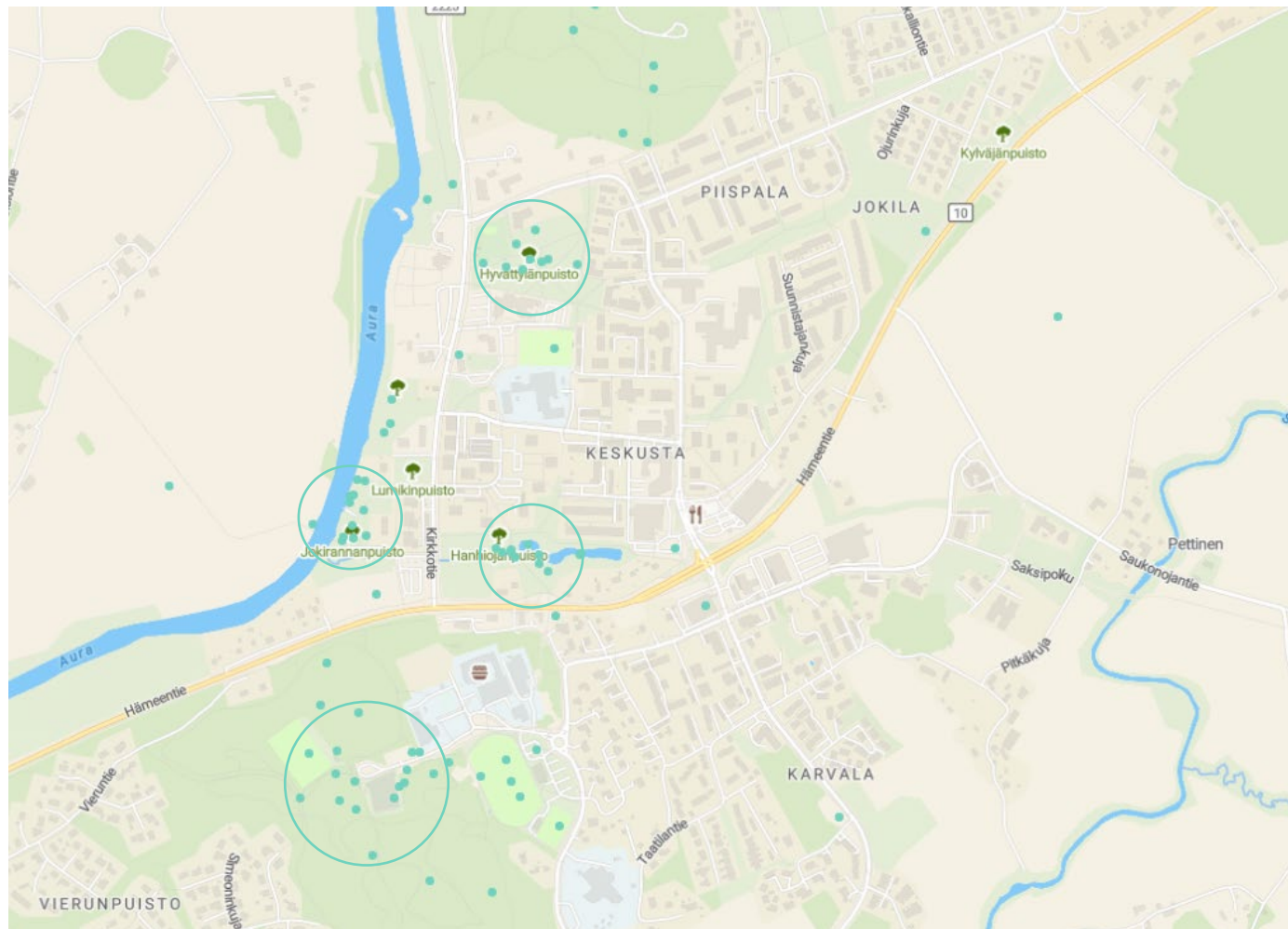
- **Kaupallisen ydinkeskustan kehittäminen (Kauppapiha-Lietori-S-Market -alue):**
 - Kahvila- ja ravintolatarjonnan laajentaminen
 - Erikoisliikkeiden ja palveluiden lisääminen
 - Kaupunkimaisen katukuva ja kaupallisen keskustan tiivistäminen (palvelut saavutettavissa jalankuljettavissa)
 - Keskitetty asiointi-pysäköinti, katutilaa liiketoiminnoille keskeisillä paikoilla
- **Simpukkatien palvelualueen (Lidl, Tokmanni) laajeneminen 10-tien vartta pitkin:** Osana keskustan laajenemista
- **Kärpijontie 1 kiinteistön kehittäminen:** Kaupungin keskeisen liikekiinteistön paikan kehityspotentiaali

Alueen kehittämistarpeet ja -potentiaalit

Viheralueet ja liikuntapalvelut

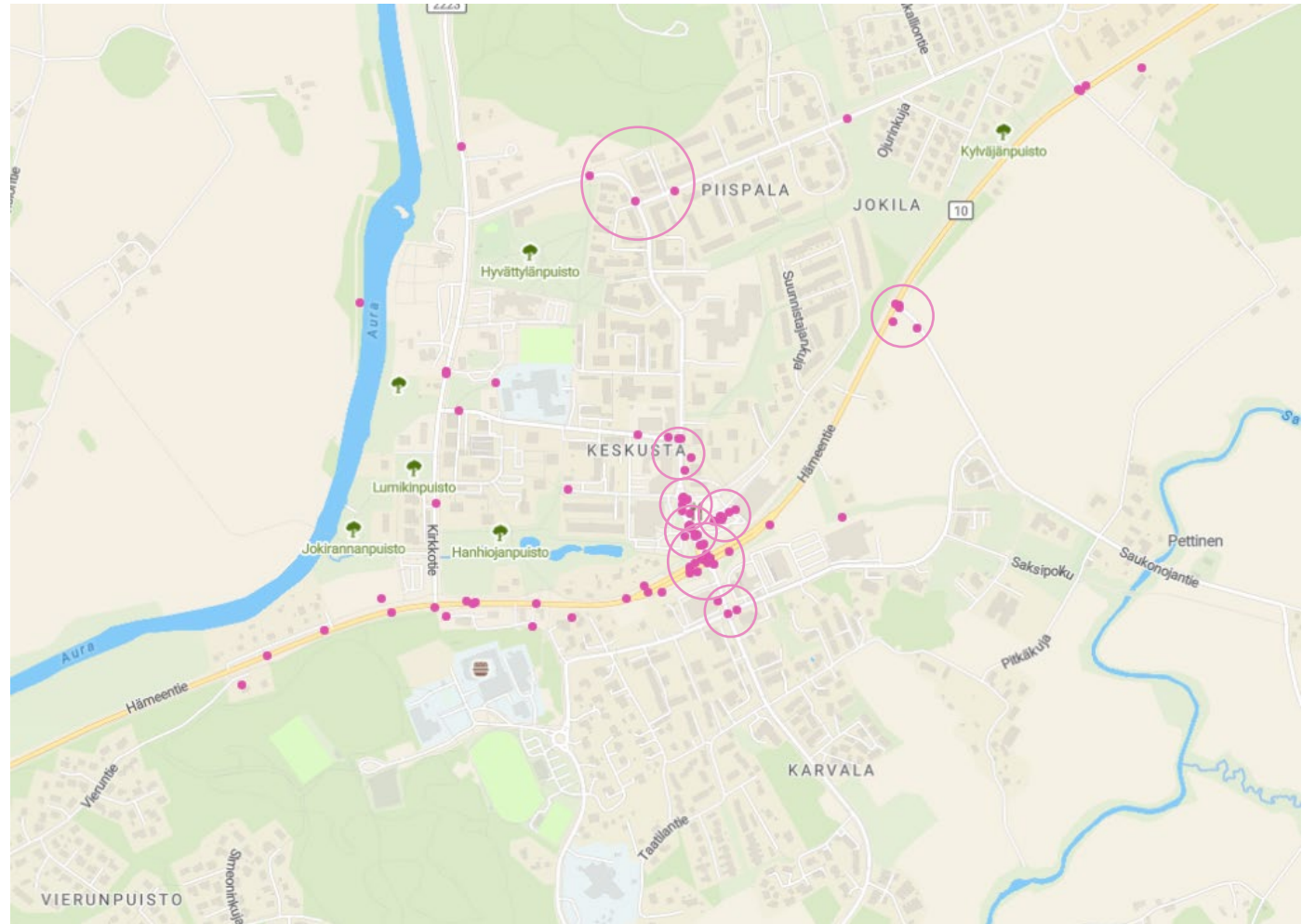
- **Aurajoen ranta-alueet:** Reitistöjen ja penkkien lisääminen huomioiden luonnonmukaisuus, maisemien vaaliminen rakentamiselta
- **Hyvättylänpuisto:** Nykyisin tärkeäksi koetun alueen toimintojen monipuolistaminen ja puiston kehittyminen kaupunkilaisten yhteiseksi oleskelupaikaksi (potentiaalia kehittyä edelleen)
- **Liikuntapalvelut keskitetysti urheilupuistoon / hajautetusti laajemmin keskusta-alueella:** Uusia liikuntapalveluja, esim. uimahalli tai maauimala, sisätenniskentät
- **Vierunpuiston ulkoilualue:** Maaston kuluneisuutta ehkäisemään kulun selkeämpi ohjaaminen (erit. frisbeegolf, maastopyöräily), alueen hoidon parantaminen (roskakorien tyhjentäminen)
- **Hanhiojan puisto:** Valtatien meluhaitta, puiston viihtyisyyden parantaminen, puistolle ei nykyisin tunnisteta luontaista käyttötarkoitusta
- **Keisvuori:** Olosuhteiden ja reitistöjen kehittämisellä alueesta selkeämmin keskustan läheinen virkistysalue
- **Viheryhteydet:** Puistojen välisten reittien vehreyttäminen ja viihtyisyyden lisääminen
- **Koirapuisto**
- **Eteläinen keskusta / Karvala:** Leikkipuiston ja viheralueen puute

Alueen kehittämistarpeet ja -potentiaalit

Liikenne ja liikkuminen

- **Hyvättyläntie:** Keskustan pääkadun viihtyisyyden ja houkuttelevuuden lisääminen kaventamisella, vehreyden lisäämisellä ja selkiyttämällä
- **10-tien ja Hyvättyläntien risteys:** Risteyksen ruuhkaisuus työmatka-ajankohtina, läpiajavan raskaan liikenteen määrä
- **Hanhenskaari-Hyvättyläntie –risteys:** Risteyksen järjestelyt koettiin toimimattomaksi nykyisellä liikennemäärällä, paikalle ehdotettiin liikenneympyrää tai korotettua risteystä
- **Hyvättyläntien risteys ja suojatiet (Lietorin ja S-Marketin kohdalla):** Ruuhkainen risteysalue, jonka lisäksi suojatiet koetaan vaaralliseksi. Ehdotettiin risteyksen sulkemista ja liikenteen ohjaamista Hanhenkaaren kautta
- **Liikenneturvallisuus:**
 - Vt10 ja Saukonojantien risteys jalankulun ja polkupyöräilyn osalta
 - Nuolemontien ja Hyvättyläntien risteysalueen liikenneturvallisuuden kehittäminen
- **S-marketin parkkipaikka:** Liikennejärjestelyt epäselvät ja luovat turvattomuutta liikkumisessa alueella, mainintoja myös parkkipaikkojen riittävyydestä etenkin ruuhka-aikoina
- **Keskustan liikennemelu:** 10-tien läpiajava raskasliikenne ja tien liikennenopeudet, keskusta-alueen nuorten ajelut (mopot, autot)
- **Hämeentien alitus-/ylityspaikat keskustan itäpuolella:** Yhteys Tokmannilta S-Marketin suuntaan
- **Joukkoliikenteen kehittäminen:** Liedon sisäinen joukkoliikenne, esim. Ilmarisista ja muista kylistä sekä työpaikka-alueille, kuten Avanti
- **Uudet liikenneyhteydet:**
 - Liikenneyhteys lännestä urheilupuistoon / koululle
 - 10-tien vaihtoehtoinen linjaus keskustan ohi

Alueen kehittämistarpeet ja -potentialit

Elinkeino

- **Yritystoiminnan tilat:** Houkuttelevat liiketilat erikoisliikkeille ja palveluille kivijaloissa tai liikekiinteistöissä
- **10-tien peltalueet:** Hämeentien varren rakentamattomat alueet Lidlin ja Tokmannin takana myös elinkeinotoiminnan käyttöön, esim. hybridikorttelialue
- **Työmatkaliikenne:** Joukkoliikenneyhteydet mm. Avantin työpaikka-alueelle

